

Выдаецца
з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

5

ЛІСТАПАДА 2015 г.

ЧАЦВЕР

№ 214 (28072)

Кошт 2000 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

КАЛІ Ё ПОЛАЦКУ ДОЖДЖ

Фота: Анастасія КЛЕШЧУК

Такі вась «агульны» парасон стаіць у скверы на праспекце Францыска Скарыны ў Полацку.

ЗАЎТРА — ІНАЎГУРАЦЫЯ ПРЭЗІДЭНТА

Цырымонія ўступлення на пасаду зноў абранага Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандра Лукашэнкі адбудзецца 6 лістапада 2015 года. Упершыню інаўгурацыя будзе праходзіць у Палацы Незалежнасці. У зале ўрачыстых цырымоній Аляксандр Лукашэнка прынясе Прысягу Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь і падпіша адпаведны Акт. Пасведчанне Прэзідэнта Кіраўніку дзяржавы будзе ўручана ў прысутнасці больш чым 1 тысячы запрошаных, сярод якіх вышэйшыя службовыя асобы краіны, дэпутаты Палаты прадстаўнікоў і члены Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу, кіраўнікі розных узроўняў, прадстаўнікі дыпламатычнага корпуса, замежныя госці.

Затым урачыстыя святочныя мерапрыемствы перамясцяцца на плошчу Дзяржаўнага сцяга Рэспублікі Беларусь, дзе ваеннаслужачыя прынясуць прысягу на вернасць беларускаму народу і Прэзідэнту. Па завяршэнні цырымоніі перад Кіраўніком дзяржавы ўрачыстым маршам пройдзе рота ганаровай варты.

З месца правядзення мерапрыемстваў будзе весціся прамая трансляцыя па ўсіх каналах беларускага тэлебачання. Яна пачнецца ў 12.00 (па мінскім часе).

Акрамя таго, з нагоды ўступлення на пасаду Прэзідэнта ў Палацы Рэспублікі адбудзецца святочны канцэрт «Разам у новы дзень». На галоўнай сцэне краіны выступяць дарослыя і дзеці, таленавітыя самародкі з глыбінкі і вядомыя беларускія артысты, а таксама славутыя землякі, якія жывуць у розных краінах свету, але аб'яднаныя любоўю да свайго роднай Беларусі.

Прэс-служба Прэзідэнта
Рэспублікі Беларусь.

ЦЫТАТА ДНЯ

Аляксандр ЗАБАРΟΥСКИ,
першы намеснік міністра
эканомікі:

«Плануем садзейнічаць адзінаму рынку працы для павышэння эфектыўнасці размеркавання працоўных рэсурсаў пры ўмацаванні сістэмы сацыяльнай абароны. Ключавая навацыя — гэта пераход да практычнай палітыкі: абараняць не ўласна рабочыя месцы, а мацымасці людзей атрымліваць даход».

Курсы замежных валют,

устаноўлены НБ РБ з 5.11.2015 г.

Долар ЗША 17413,00 ▼

Еўра 19015,00 ▼

Рас. руб. 277,17 ▲

Укр. грыўня 752,59 ▼

У ЛІПЕНІ ГРОШЫ «ЗГУБЯЦЬ» 4 НУЛІ

Прэзідэнт падпісаў указ аб дэнамінацыі

Такім чынам, з першага ліпеня 2016 года ў краіне будзе праведзена дэнамінацыя афіцыйнай грашовай адзінкі Беларусі. Замену банкнот плануюць ажыццявіць з ліпеня па 31 снежня 2016 года.

Аб гэтым гаворыцца ва Указе №450

«Аб правядзенні дэнамінацыі афіцыйнай грашовай адзінкі Рэспублікі Беларусь», які быў падпісаны кіраўніком дзяржавы 4 лістапада.

Замест банкнот узору 2000 года (што мы маем сёння) налета ў ліпені ў абарачэнне ўвойдуць грашоваыя знакі узору 2009 года ў выглядзе банкнот і манет у суадносінах 10 тысяч «старых» рублёў да 1 беларускага рубля новага ўзору. Уводзяцца і манеты: новы рубель будзе роўны 100 беларускім капейкам узору 2009 года.

У падпісаным указе адзначаецца, што з 1 ліпеня па 31 снежня 2016 года «старыя і новыя» грошы будуць знаходзіцца ў паралельным абароце, абавязковым з'яўляюцца да прыёму пры ўсіх відах плацяжоў без абмежаванняў у паказаных вышэй суадносінах (1:10 тысяч).

СТАР. 2

■ Інавацыі

РАДЫКАЛЬНЫ ЗАСЛОН ВІРУСАМ І РАКУ,

або Як радыяцыйная хімія дапамагае фармацыі

Прафесар Алег ШАДЫРА адносіцца да тых вучоных, якіх называюць сталкерамі. Ён прызнаны ў навуковым свеце спецыяліст у галіне свабоднарадыкальнай і радыяцыйнай біяарганічнай хіміі. Стваральнік сучасных супрацьвірусных прапаратаў, якія па эфектыўнасці не саступаюць найлепшым замежным аналагам. Больш як два дзясяткі гадоў Алег Іосіфавіч кіруе кафедрай радыяцыйнай хіміі і хіміка-фармацэўтычных тэхналогій у Беларускай дзяржаўнай універсітэце. Пра тое, як была заснавана айчынная школа свабоднарадыкальнай хіміі, біялогіі і медыцыны і ў якім напрамку рухаюцца зараз навуковыя пошукі, мы гутарым з прафесарам...

— Алег Іосіфавіч, кафедра, якую вы ўзначальваеце, функцыянуе на стыку міждысцыплінарных ведаў. Радыяцыйная хімія і фармацыя — што паміж імі можа быць агульнага?

— Кафедра была створана амаль паўстагоддзя таму, каб рыхтаваць спецыялістаў, здольных вырашаць складаныя і разнапланавыя задачы па мірным выкарыстанні атамнай энергіі. У тая часы яна называлася кафедрай радыяцыйнай хіміі і радыяхіміі. Адным з напрамкаў даследаванняў стала вывучэнне заканамернасцей уплыву радыяцыі на біялагічна важныя рэчывы. Пра магутнае разбуральнае ўздзеянне на жывыя арганізмы іанізуючых выпраменьванняў мы даўно ведаем, але механізмы гэтага працэсу ўсё роўна да канца не зразумелы. Разабрацца ў тым, якія згубныя рэакцыі выклікае радыяцыя пры апраменьванні арганізма, спрабуюць і хімікі, і фізікі, і біёлагі, і медыкі.

СТАР. 4

ISSN 1990 - 763X

9 771990 763008

КАДРАВЫЯ РАШЭННІ

Генерал-маёр Станіслаў Зась прызначаны дзяржсакратаром Савета Бяспекі Беларусі. Адпаведны ўказ падпісаў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, паведамляе прэс-служба кіраўніка дзяржавы.

Станіслаў Васільевіч Зась

нарадзіўся ў 1964 годзе ў Чарнігаўскай вобласці ва Украіне. У 1985-м з адзнакай скончыў Бакінскае вышэйшае агульнавайскавае каманднае вучылішча, у 1996 годзе з адзнакай і залатым медалём — Ваенную акадэмію Рэспублікі Беларусь, а ў 2005-м таксама з адзнакай і залатым медалём — Ваенную акадэмію Генеральнага штаба Узброеных Сіл Расійскай Федэрацыі. Кандыдат ваенных навук.

Праходзіў ваенную службу на розных пасадах ва Узброеных Сілах. Быў начальнікам аддзела ваеннага будаўніцтва галоўнага аператыўнага ўпраўлення Генеральнага штаба Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, займаў пасаду намесніка начальніка галоўнага ўпраўлення — начальніка 1-га ўпраўлення галоўнага аператыўнага ўпраўлення Генеральнага штаба Узброеных Сіл Беларусі.

29 жніўня 2008 года ўказам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь прызначаны намеснікам дзяржаўнага сакратара Савета Бяспекі Беларусі. З 1 ліпеня 2015 года ў адпаведнасці з указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь выконваў абавязкі дзяржаўнага сакратара Савета Бяспекі.

Узнагароджаны ордэнам Айчыны III ступені і шматлікімі медалямі.

Аляксандр Лукашэнка 4 лістапада вызваліў Валянціна Шаева ад пасады старшыні Следчага камітэта. У адпаведнасці з указам №451 Валянцін Шаеў звольнены са службы ў Следчым камітэце ў запас са згоды бакоў.

У ЛПЕНІ ГРОШЫ «ЗГУБЯЦЬ» 4 НУЛІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Потым абмен старых банкнот будзе ажыццяўляцца без абмежаванняў і без спяганання ўзнагароджання з 1 студзеня 2017 года па 31 снежня 2019-га — у Нацыянальным банку, банках і нябанкаўскіх крэдытна-фінансавых арганізацыях Беларусі, а з 1 студзеня 2020-га па 31 снежня 2021 года — у Нацыянальным банку.

Указам вызначаецца, што налета з 1 ліпеня па 31 снежня вытворцы, прадаўцы, пастаўшчыкі, выканаўцы і іх прадстаўнікі пры прадастаўленні спажывацям інфармацыі аб прапанаваных таварах (работах, паслугах) абавязаны ўказваць цэны (тарыфы) у грашовых знаках старога і новага ўзораў.

Памятныя банкноты, выпушчаныя ў абарачэнне Нацыянальным банкам, з 1 ліпеня 2016 года падлягаюць прыёму пры ўсіх відах плацяжоў без абмежаванняў у судноснах, паказаных вышэй, памятных і злітковыя (інвестыцыйныя) манеты, выпушчаныя ў абарачэнне Нацбанкам, падлягаюць прыёму па намінальным кошыце пры ўсіх відах плацяжоў без абмежаванняў.

КАМЕНТАРЫЙ НАЦБАНКА

Як паведамілі ў прэс-службе фінансавага рэгулятара, усяго налета ў абарачэнне будзе выпушчана сем наміналаў банкнот — 5, 10, 20, 50, 100, 200 і 500 рублёў, восем наміналаў манет — 1, 2, 5, 10, 20 і 50 капеек, а таксама 1 і 2 рублі.

Агульная канцэпцыя дызайну новых банкнот адпавядае дэвізу «Мая краіна — Беларусь». Кожная банкнота прысвечана адной з абласцей Беларусі і Мінску. Адпаведнасць вобласці наміналу банкнот вызначана ў алфавітным парадку. Вяыва банкноты наміналам 5 рублёў прысвечана Брэскай вобласці, 10 рублёў — Віцебскай, 20 рублёў — Гомельскай, 50 рублёў — Гродзенскай, 100 рублёў — Мінскай, 200 рублёў — Магілёўскай вобласці, а 500 рублёў — гораду Мінску. У дызайне новых банкнот узору 2009 года захавана пераемнасць адносна ўзору 2000 года ў частцы выкарыстання малюнкаў помнікаў архітэктуры і горадабудаўніцтва.

На аверсе новых разменных (цыркуляцыйных) манет намалюваны Дзяржаўны герб Рэспублікі Беларусь, на рэверсе (адваротным баку) — лічбавыя абазначэнні наміналаў манет.

Спецыялісты Нацбанка паведамляюць, што да 1 ліпеня 2016 года адзіным законным плацэжным сродкам для ажыццяўлення наяўных разлікаў у краіне будуць з'яўляцца дзейныя банкноты ўзору 2000 года (тыя, якія ў абарачэнні сёння). Потым, з 1 ліпеня па 31 снежня 2016 года ўключна, будзе працягвацца паралельны абарот банкнот ужо двух узораў. З 1 студзеня 2017 года ў абарачэнні застаюцца толькі новыя грошы. Але на працягу наступных пяці гадоў — з 1 студзеня 2017-га па 31 снежня 2021 года ўключна — будзе весціся абмен грашовых знакаў ўзору 2000 года на грашовыя знакі ўзору 2009 года ў любой суме без абмежаванняў і без спяганання камісійнага ўзнагароджання. А вось з 1 студзеня 2022 года грашовыя знакі ўзору 2000 года будуць лічыцца несапраўднымі.

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@zviazda.by

Парламенцкі дзённік

«ТРЭБА МЕЦЬ КАНКУРЭНТАЗДОЛЬНЫ ПРАДУКТ»

Абарона ўнутранага рынку — гэта вельмі шматфактарная тэма, якая не можа абмяжоўвацца толькі спажывецкімі таварамі. На гэта звярнуў асаблівую ўвагу Міхаіл Мясніковіч, старшыня Савета Рэспублікі, падчас пашыранага пасяджэння маніторынгавай групы па пытанні абароны ўнутранага рынку.

Па меркаванні спікера, гэтую тэму можна назваць пытаннем нацыянальнай бяспекі.

— Мэтазгодна казаць аб абароне нацыянальных рынкаў энергетыкі, інвестыцый і інвацый, спажывецкіх тавараў, паслуг, фінансаў, працоўных рэсурсаў, — адзна-

чыў кіраўнік верхняй палаты нашага парламента. — Хацелася б, каб мы сёння абмеркавалі, як гэтыя важныя задачы вырашаюцца на рэспубліканскім, рэгіянальным узроўнях, у інтэграцыйных структурах, якіх мы стварылі дастаткова шмат з іншымі краінамі: Саюзнай дзяржаве, Еўразійскім эканамічным саюзе, СНД...

Як адзначыў Міхаіл Мясніковіч, часам, разглядаючы абарону ўнутранага рынку, пытанне зводзіцца да абмежавання імпарту.

— Самае простае вырашэнне пытання ў імпартазамышчэнні — гэта нізкі курс беларускага рубля, то бок высокі кошт валюты, тады ніякі імпорт не будзе ма-

сава пранікаць, — падкрэсліў спікер. — Але гэты падыход мае і негатыўны ўплыў на развіццё эканомікі, жыццёвы ўзровень насельніцтва. Павінны прымацца рашэнні, якія ў першую чаргу ствараюць камфортныя ўмовы для айчынных таваравытворцаў. Пры гэтым трэба разумець, што закрыць усе патрэбы краіны ўласнымі таварамі і паслугамі немагчыма і ў гэтым няма неабходнасці. Але трэба мець канкурэнтаздольны прадукт, які запатрабаваны як на ўнутраным рынку, так і на знешнім. Тады, атрымаўшы валютную выручку, можна будзе набываць тавары і паслугі крытычнага імпарту.

Надзея ЮШКЕВІЧ. yushkevich@zviazda.by

МАГЧЫМАСЦІ І ПЕРСПЕКТЫВЫ

«Нашы з вамі кантакты заўжды цікавыя па складзе, па навізне, і мы вельмі высока цэнім вашы намаганні па паглыбленні супрацоўніцтва Беларусі і групы Сусветнага банка», — адзначыў старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Міхаіл Мясніковіч падчас сустрэчы з дырэктарам аддзела Беларусі, Малдовы і Украіны Сусветнага банка Чымьё Фанам.

Спікер верхняй палаты беларускага парламента ацаніў стратэгію партнёрства групы

Сусветнага банка для нашай краіны, якая была прынята ў 2013 годзе на перыяд да 2017 года: «Гэта сапраўды сістэмны дакумент, які рэальна працуе і дазваляе рэалізоўваць як вялікія нацыянальныя галіновыя інфраструктурныя праекты, так і тое, што тычыцца грантавай падтрымкі і асобных невялікіх праектаў».

Па словах парламентарыя, сёння ў рабоце знаходзяцца восем інвестыцыйных пазык на суму амаль у 1 мільярд долараў ЗША і чатыры гранты

на амаль 10 мільёнаў долараў ЗША. «Для Беларусі гэта даволі сур'ёзны партфель, — лічыць сенатар, — але магчымасці групы Сусветнага банка дазваляюць мець больш праектаў і аб'ёмаў фінансавання».

Таксама Міхаіл Мясніковіч закрануў і новыя кірункі сумеснай працы з банкам. «Гэта новы комплекс мер па павышэнні канкурэнтаздольнасці эканомікі Беларусі, уключаючы фінансавы сектар», — сказаў ён і дадаў, што

такім чынам забяспечваецца рэалізацыя даволі актуальных для нашай краіны паказальнікаў. Гэта і паляпшэнне дзелавага асяроддзя, і прыцягненне замежных інвестыцый, стварэнне ўмоў устойлівага развіцця дзяржаўнага сектара эканомікі, падтрымка прадпрыемстваў, і ўдасканаленне работы фінансавага сектара.

Вераніка ПУСТАВІТ. pustavit@zviazda.by

Справы жыллёвыя

ГАРАДЫ СТАНУЦЬ КАМПАКТНЫМІ

На Міншчыне пры забудове населеных пунктаў робіцца акцэнт на эфектыўнае выкарыстанне ўжо існуючых тэрыторый, фарміраванне якасна новага выгляду гарадоў і пасёлкаў. Паводле абноўленых генеральных планаў сёння развіваецца большасць раёнцэнтраў. У найбліжэйшы час стаіць задача скарачэння планавых развіцця Чэрвеня, Слуцка, Валожына, Старых Дарог, Нясвіжа і Маладзечна. Такія факты агучаны падчас пасяджэння Мінаблвыканкама па пытаннях узвядзення жылля, інжынернай і транспартнай інфраструктуры, перспектывах будаўнічай палітыкі.

Як адзначыў дырэктар рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «БелНДІГорадабудаўніцтва» Аляксандр ХІЖНЯК, прапануецца перайсці на канцэпцыю кампактнага горада, развіваць населеныя пункты не за кошт прылеглых зямель сельскагаспадарчага прызначэння, а за кошт унутраных магчымасцяў. Такімі рэзервамі ў першую чаргу з'яўляюцца вялізныя тэрыторыі санітарна-ахоўных зон прамысловых прадпрыемстваў.

— Іх трэба аптымізаваць, распрацоўваць праекты і зніжаць планіровачныя абмежаванні для населеных пунктаў, — падкрэсліў Аляксандр Хіжняк. — Разумныя рашэнні па гісторыка-культурных аб'ектах таксама дазваляюць мець дадатковую тэрыторыю для будаўніцтва жылля. Як правіла, яны знаходзяцца ў цэнтры гарадоў, якія забяспечаны неабходнай інфраструктурай, інжынернымі сеткамі. У выніку зніжэння затрат на ўладкаванне камунікацый можа быць зменшаны і кошт квадратнага метра жылля.

Прадпрыемствам таксама распрацаваны генпланы ўсіх гарадоў-спадарожнікаў Мінска. Яны накіраваны на паляпшэнне жыццяздэянасці людзей, камфортнае іх пражыванне. У першую чаргу тут прадугледжана развіццё інжынернай і транспартнай інфраструктур, чаго традыцыйна не хапае ў гэтых населеных пунктах. Але спецыяліст падкрэсліў, што і тут пры забудове ні ў якім разе не закранаюцца сельгасугоддзі.

Па словах старшыні камітэта па архітэктуры і будаўніцтве Мінаблвыканкама Сяргея ТРУСАВА, Мінская вобласць выканала пяцігадовае заданне па ўзвядзенні жылля за чатыры з паловай гады. З улікам першага паўгоддзя ўведзена яго ў дзеянне больш як 5 млн квадратных метраў. Што тычыцца будаўніцтва жылля ў гарадах-спадарожніках Мінска на найбліжэйшую перспектыву, то мяркуецца працаваць па двух — Рудзенску і Смалявічах. Аб'ёмы яго пакуль не вызначаны, усё будзе залежаць ад фінансавання.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.

lazovskaya@zviazda.by

В извещении о проведении повторного открытого аукциона по продаже имущества иностранного предприятия «Томашгородский КДЗ» с понижением начальной цены, опубликованном в газете «Звезда» от 04.11.2015 г. № 213, СЛЕДУЕТ ЧИТАТЬ: шаг аукциона – 5%. УНП 10021220

АМАЛЬ 9 ТЫСЯЧ РАМЕСНІКАЎ

Сёлета ў нашай краіне адзначаецца ўстойлівы рост колькасці фізічных асоб, якія ажыццяўляюць рамесную дзейнасць.

Паводле інфармацыі прэс-службы Мінэканомікі, на 1 кастрычніка ў краіне ажыццяўляюць сваю дзейнасць 8777 рамеснікаў. Развіццё гэтага напрамку самазанятасці насельніцтва назіраецца ў кожнай з абласцей і сталіцы. За дзевяць месяцаў гэтага года найбольшая колькасць фізічных асоб, якія выплацілі збор за ажыццяўленне рамеснай дзейнасці, налічваецца ў Мінску (2176 чалавек) і Віцебскай вобласці (1245 чалавек), найменшая — на Магілёўшчыне (911 чалавек).

Сяргей КУРКАЧ. kurkach@zviazda.by

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ПЕРВЫХ И ПОВТОРНЫХ ТОРГОВ В ФОРМЕ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Организатор аукциона: коммунальное консалтинговое унитарное предприятие «Витебский областной центр маркетинга», г. Витебск, проезд Гоголя, 5, тел. (0212) 42-61-62.

Продавец: филиал №3 открытого акционерного общества «Белрестрой-связь», г. Витебск, ул. 4-я Заслонова, 4а, тел. 8 0212 60-18-54.

Лот №1. Трактор МТЗ-82, двигатель Д240 №588487, 1989 г.в., рег. знак ВА0814. Начальная цена: 32 500 000 бел. руб. без учета НДС. Размер задатка: 3 250 000 бел. руб.

Аукцион состоится 09.12.2015 в 11.00 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5, в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Срок внесения задатков и приема документов: с 05.11.2015 с 8.30 по 08.12.2015 до 17.30. Срок подписания договора купли-продажи: 20 календарных дней со дня проведения аукциона. Условие аукциона: оплата НДС в размере 20% от цены продажи имущества.

Лот №1. Грузовой бортовой автомобиль GAZ-3307, 1991 г.в., цвет синий, рег. знак 3971ВТТ. Начальная цена: 13 680 000 бел. руб. без учета НДС. Размер задатка: 1 368 000 бел. руб.

Лот №2. Грузовой бортовой тентовый автомобиль GAZ-33023 212, 2003 г.в., цвет белый, регистрационный знак ВВ0386. Начальная цена: 14 155 200 бел. руб. без учета НДС. Размер задатка: 1 415 000 бел. руб.

Повторный аукцион состоится 20.11.2015 в 15.00 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, 5, в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Срок внесения задатков и приема документов: с 05.11.2015 с 8.30 по 19.11.2015 до 17.30. Срок подписания договора купли-продажи: 20 календарных дней со дня проведения аукциона. Условие аукциона: оплата НДС в размере 20% от цены продажи имущества. Извещение опубликовано в газете «Звезда» 22.07.2015

Заявления на участие в аукционах со всеми необходимыми документами принимаются в рабочие дни с 8.30 до 17.30 по адресу: г. Витебск, проезд Гоголя, д. 5 в ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Аукционы проводятся в порядке, установленном Положением о порядке организации и проведения аукционов (конкурсов) по продаже отдельных объектов, находящихся в государственной собственности, утвержденным Постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 12.07.2013 № 609. Лица, желающие участвовать в аукционе, обязаны подать организатору аукциона заявление на участие в аукционе, подписать соглашение установленной формы с приложением документов: документ, подтверждающий внесение суммы задатка на р/счет, указанный в извещении, с отметкой банка; юр. лицом или индивидуальным предпринимателем РБ — копия документа, подтверждающего гос. регистрацию юр. лица или индивидуального предпринимателя, без нотариального засвидетельствования; иностранному юр. лицом — легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны учреждения (выписка должна быть произведена не ранее шести месяцев до подачи заявления на участие в торгах) либо иное эквивалентное доказательство юр. статуса в соответствии с законодательством страны учреждения с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык; иностранному индивидуальному предпринимателем — легализованный в установленном порядке документ, подтверждающий статус, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык; представителем юридического лица РБ — доверенность (кроме случаев, когда юр. лицо представляет его руководитель); представителем гражданина или индивидуального предпринимателя РБ — нотариально удостоверенная доверенность; представителем иностранного юр. лица, иностранного физ. лица или индивидуального предпринимателя — доверенность, легализованная в установленном законодательством порядке, с нотариально засвидетельствованным переводом на белорусский или русский язык. При подаче документов заявитель (его представитель) предъявляет документ, удостоверяющий личность, руководитель юр. лица — документ, подтверждающий его полномочия. Победитель аукциона (единственный участник аукциона) обязан перечислить затраты на организацию и проведение аукциона на расчетный счет, указанный в протоколе аукциона в течение 3 (трех) рабочих дней со дня проведения аукциона. Задаток перечисляется на р/с 3012078870010, ЦБУ №2 ЗАО «МТБанк», г. Витебск, ул. Ленина, 17, БИК 155001117, УНП 390477566, по-лучатель платежа ККУП «Витебский областной центр маркетинга». Организатор аукциона вправе в любое время, но не позднее, чем за 3 дня до даты проведения аукциона, отказаться от проведения аукциона. Объекты находятся по адресу: г. Витебск, ул. 4-я Заслонова, 4а. Дополнительную информацию можно получить по тел.: (0212) 42-61-62, (029) 510-07-63, e-mail: vcm74@mail.ru, marketvit.by.

■ Будзь у курсе!

АНКЕТЫ —
ТОЛЬКІ ПРАЗ
АФІЦЫЙНУЮ СІСТЭМУ

Пасольства Польшчы ў Беларусі перасцерагае аб фальшывай сістэме рэгістрацыі візавых анкет. Пра гэта паведамліла прэс-сакратар Пасольства Польшчы ў Мінску Ганна Дзерска.

«Пасольства Польшчы ў Беларусі перасцерагае пра небяспеку выкарыстання фальшывай сістэмы рэгістрацыі візавых анкет e-konsulat.by, што імітуе афіцыйную сістэму рэгістрацыі, якой карыстаюцца польскія дыпламатычныя прадстаўніцтвы ў Беларусі выключна праз e-konsulat.gov.pl», — паведамліла Ганна Дзерска. Прэс-сакратар падкрэсліла, што Пасольства Польшчы не мае ніякага дачынення да ўсялякага кшталту неафіцыйных формаў рэгістрацыі візавых анкет і не нясе адказнасці за магчымы наступствы такой рэгістрацыі. Адпаведнае апавяшчэнне аб праблеме ўжо накіравана па дыпламатычных каналах беларускаму боку. Ганна Дзерска нагадала, што актуальная інфармацыя аб парадку рэгістрацыі візавых анкет пастаянна размяшчаецца на афіцыйным сайце Пасольства Польшчы ў Беларусі і на старонцы пасольства ў Twitter.

■ Сталічная гаспадарка

«КАМУНАЛЬНЫЯ» ПРАБЛЕМЫ
ВЫРАШЫЦЬ НЕ ТОЛЬКІ ЖЭС

У Мінску пачалі працу кантакт-цэнтр
і сайт ЖКГ гарвыканкама

На пачатку верасня ў кантакт-цэнтры ЖКГ Мінска ў якасці эксперыменту была адкрыта тэлефонная лінія з нумарам 115 для жыхароў Партызанскага раёна. Яна аказалася вельмі запатрабаванай. З 1 лістапада адзіны нумар, па якім можна паведаміць аб праблемах у сістэме ЖКГ, стаў агульнагарадскім. Апроч таго, запрацаваў інтэрнэт-партал «Мой горад», на якім можна пакідаць заяўкі на вырашэнне камунальных непаладак.

Адказ праз 40 секунд

Патэлефанаваўшы па кароткім нумары 115, можна паведаміць аб праблеме ў сферы ЖКГ ці інфраструктуры горада, выказаць заўвагі і прапановы, выклікаць аварыйную брыгаду, падаць заяўку на аказанне бытавых паслуг.

Аператары адзінай дыспетчарскай службы (АДС) першага ўзроўня кантактуюць з гараджанамі, прымаюць заяўкі, перадаюць іх профільным службам для прыняцця мер, кантралююць выкананне работ і паведамляюць заяўніку пра вынік.

Спецыялісты другога ўзроўня маюць вялікі вопыт працы ў ЖКГ і прыцягваюцца для вырашэння складаных, у тым ліку аварыйных сітуацый, узаемадзейнічаюць з адпаведнымі камунальнымі арганізацыямі. Напрыклад, калі ў доме знікла электраэнергія, сігнал прымаюць супрацоўнікі першай лініі, а да вырашэння праблемы падключаюцца ў аўральным рэжыме спецыялісты другой.

— Кантакт-цэнтр — гэта незалежны інстытут абслугоўвання насельніцтва. Калі заяўка, накіраваная для рэагавання ў тую ці іншую службу, не выконваецца, высвятляем прычыны, звязваемся з вышэйшым кіраўніцтвам, прымаем іншыя меры для вырашэння

проблемы, — патлумачыў дырэктар Цэнтра інфармацыйных тэхналогій Мінгарвыканкама Алег Сядзельнік.

Аб запатрабаванасці новаўвядзення сведчаць лічбы: толькі за першую змену працы з 1 на 2 лістапада АДС прыняла больш за тысяч заявак, з якіх 25% былі выкананы на працягу сутак.

Цяпер адначасова на тэлефонах дзяжураць 32 дыспетчары. Да 1 студзеня іх колькасць павялічыцца да 82. Мяркуюцца, што час чакання злучэння з аператарам у большасці выпадкаў не перавысіць 40 секунд. Аднак у пікавыя ранішні і ввечэрні гадзіны, а таксама ў выпадку ўзнікнення аварыйнай сітуацыі ў нейкай частцы горада гэты інтэрвал можа быць павялічаны, аб чым папярэджваюць спецыялісты.

На працягу лістапада — снежня мінчане яшчэ змогуць звяртацца і ў дыспетчарскія ЖЭС (ЖЭУ) — яны стануць прымаць заяўкі толькі ад АДС са студзеня 2016 года. У той жа час тэлефоны «Гарадской аварыйнай службы» будуць даступныя і налета. Так што ў гараджан будзе выбар, куды звярнуцца ў экстраным выпадку.

Тэлефанаваць па нумары 115 можна як з гарадскога, так і з мабільнага тэлефона. Аплата званка — выключна па тарыфах аператараў сувязі, без збірання якіх-небудзь дадатковых плацяжоў.

Сачыць за работамі
ў рэжыме анлайн

Яшчэ адзін праект інтэрнэт-рэсурсу «Мой горад» (адрас у секцыі 115.бел) рэалізаваны на базе Цэнтра інфармацыйных тэхналогій Мін-

гарвыканкама. Цяпер усе ахвотныя могуць паведаміць аб праблеме ў гарадской сістэме ЖКГ на сайт і ў рэжыме рэальнага часу сачыць за тым, як рэагуюць профільныя службы.

Гэты партал будзе карысным для тых, хто сутыкаецца з тымі ці іншымі праблемамі гарадской гаспадаркі, але не заўсёды мае магчымасць ці жаданне кудысьці тэлефанаваць, хадзіць, размаўляць, дамагацца, каб у выніку атрымаць пісьмовы адказ аб прынятых мерах.

Партал прызначаны для дзвюх катэгорыяў: грамадзян, якія размяшчаюць свае заўвагі ў выглядзе тэксту і, па магчымасці, фота, а таксама юрыдычных асоб, адказных за ліквідацыю названых недахопаў.

Каб адправіць запыт, трэба зарэгістравацца на сайце. У паведамленні варта назваць адрас і характар праблемы згодна з класіфікатарам. Напрыклад, катэгорыя «Дваровыя тэрыторыі. Добраўпарадкаванне» выключае раздзелы «Наяўнасць выбоін і ям на праезнай частцы двара», «Патрабуецца падрэзка дрэў», «Кінутыя аўтамабілі», «Патрабуецца рамонт абсталявання дзіцячай гульнявой, спартыўнай або гаспадарчай пляцоўкі»... Катэгорыя «Шматкватэрныя дамы. Санітарны стан» падзяляецца на пазіцыі «Не прыбраны ад смецця месцы агульнага карыстання», «Патрабуецца знішчэнне грызуноў ці насякомых», «Не вымытыя вокны ў пад'ездзе»... Іншыя катэгорыі тычацца стану дарог і тратуараў, паркаў і сквераў, рэкламных канструкцый і іншых элементаў гарадской інфраструктуры.

— Класіфікатар створаны для таго, каб карыстальнікам было

КАБ НЕ МАРНАВАЦЬ ЧАС НА РЭГІСТРАЦЫІ

«Белавія» ўввела новую паслугу па пераафармленні білета

Авіякампанія «Белавія» ўввела дадатковы сэрвіс па пераафармленні памылкова запоўненых білетаў, пра што паведамліла начальнік аддзела рэкламы і камунікацый авіякампаніі Вольга Герасенка. Калі пасажыр убачыў памылку ў прозвішчы або імені і хоча пазбегнуць праблем падчас рэгістрацыі на рэйс, ён можа па сваім жаданні перааформіць квіткі на платнай аснове. Кошт такой паслугі складае 30 еўра і бярэцца за кожнае пераафармленне авіябілета.

Як распавяла Вольга Герасенка, часам пасажыры афармляюць авіябілеты лацінскімі літарамі, перакладаючы прозвішча з рускай мовы. У той жа час пры рэгістрацыі на рэйс прад'яўляецца пашпарт, у якім прозвішча напісана ў беларускім варыянце. «Прадстаўніку нашай авіякампаніі будзе ясна, што гэта адзін і той жа пасажыр, але пры вылеце з-за мяжы на рэгістрацыі могуць узнікнуць праблемы. Але канчаткова рашэнне аб неабходнасці пераафармлення прымае сам пасажыр. Чалавек можа пакінуць білет з памылкамі, але павінен быць гатовы да таго, што

рэгістрацыя на рэйс можа заняць больш часу», — патлумачыла яна.

Паслуга прадугледжвае пераафармленне авіябілета з мэтай, каб даныя ў ім і пашпарце супадалі. Пры гэтым пераафармленне на іншага пасажыра забаронена. На сайце авіякампаніі адзначана, што пераафармленне авіябілета магчыма ў выпадку, калі той утрымлівае толькі палётныя сегменты, афармленыя на ўласныя рэйсы «Белавія». Калі авіябілет утрымлівае палётныя сегменты іншых авіякампаній, пасажырам трэба звярнуцца ў службу падтрымкі кліентаў кампаніі,

якая аформіла авіябілет, для ўдакладнення умоў пераафармлення. Збор у памеры 30 еўра не бярэцца з удзельнікаў праграмы «Белавія Лідар» (залатога і сярэбранага ўзроўня), з пасажыраў, малодшых за два гады, за пераафармленне авіябілетаў, якія змяшчаюць толькі палётныя сегменты бізнес-класа (пры камбінацыі ў білетце тарыфаў эканамічнага і бізнес-класа збор бярэцца). Разам з тым, беларускі авіяперавозчык паведамляе, што пераафармленне білета ў сувязі са зменай прозвішча або імя выконваецца бясплатна на падставе дакумента, які пацвярджае гэтае змяненне. Такім дакументам можа быць пасведчанне аб шлюбе, скасаванні шлюбу, змене імя. «Пашпарт не з'яўляецца дакументам, які пацвярджае змену прозвішча або імя», — звярнулі ўвагу ў авіякампаніі.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@vziazda.by

■ Спорт

КЛЮШКІ
НА ЛЁД!

У сталіцы пачынаецца
міжнародны хакейна турнір

Юніёрскія зборныя чатырох краін прымуць удзел у саборніцтвах «Кубак Прэзідэнцкага спартыўнага клуба». З 5 па 7 лістапада на лёдзе «Чыжоўка-Арэны» сустрэнуцца хакеісты з Беларусі, Расіі, Латвіі і Славакіі.

Гэты турнір ужо паспеў стаць традыцыйным, ён праводзіцца з 2007 года і з'яўляецца выдатным шанцам для маладых хакеістаў (прымаюць удзел гульцы, не старэйшыя за 17 гадоў) не толькі пазнацца з Кубак, але і праявіць сябе. Для трэнераў і скаўтаў, у сваю чаргу, гэта магчымасць запытаць перспектыву таленавітую моладзь, ну, а для гледачоў — спосаб убачыць, як нараджаюцца новыя «зоркі» светнага хакея.

Найбольшая колькасць тытулаў пераможцы турніру — у юных расійскіх хакеістаў, яны становіліся наймацнейшымі ў 2007-м, 2010—2013 гадах. У 2008-м, 2009-м і 2014-м перамогу атрымлівалі гаспадары саборніцтваў.

Спецыялісты адзначаюць, што Кубак Прэзідэнцкага спартыўнага клуба спрыяе абмену вопытам паміж удзельнікамі з розных краін, а таксама дае неабходную гульнявую практыку маладым хакеістам.

Арганізатарамі Міжнароднага турніру па хакеі срод юніёрскіх зборных «Кубак Прэзідэнцкага спартыўнага клуба» выступаюць рэспубліканскае дзяржаўна-грамадскае аб'яднанне «Прэзідэнцкі спартыўны клуб», Мінгарвыканкам і асацыяцыя «Федэрацыя хакея Рэспублікі Беларусь».

Гледачы змогуць наведаць усе матчы турніру на малой пляцоўцы «Чыжоўка-Арэны», а таксама убачыць анлайн-трансляцыі на сайце Прэзідэнцкага спартыўнага клуба і на канале клуба ў Youtube.

5 лістапада
13.00 Расія — Латвія
15.25 Урачыстая цырымонія адкрыцця турніру
16 лістапада
13.00 Славакія — Расія
16.15 Латвія — Беларусь
7 лістапада
13.00 Славакія — Латвія
16.15 Беларусь — Расія

Дар'я ЛАБАЖЭВІЧ.
lobazhevich@vziazda.by

Дзіяна СЕРАДЗЮК.
seradzyuk@vziazda.by

■ Сваімі рукамі

САМАРОБКІН З БАДЗІНАВА

дровы коле... не сякерай

Умелец з глыбінкі зрабіў трактар і шмат прылад для апрацоўкі зямельнага ўчастка. Дровы ён коле не сякерай, а на самаробным станку. У яго ў гасцях пабываў карэспандэнт «Звязды».

Жыхар вёскі Бадзінава Полацкага раёна Васіль Васільевіч Лабовіч не крыўдзіцца, калі яго называюць «самаробкін». Суседзі яго паважаюць за тое, што ніколі не адмовіць у дапамозе: нешта адрамантуе, ахвотна падзеліцца з аднавяскоўцамі самаробным аргэратам.

— Усё, што вы бачыце: трактар, плуг, станкі, у тым ліку і для колкі дроў, кампрэсар, электрычны млын, здрабняльнік кармоў і іншае — сам зрабіў. Усё, на чым магу сэканоміць, прыдумваю, — распавядае Васіль Васільевіч.

У ліхія 1990-я гады, ён, маючы добрую кватэру, пачаў будаваць дом у вёсцы. Сваё жыллё жартам называе помнікам. Тое, што ў яго, як кажуць, рукі залатыя, тлумачыць проста: з дзяцінства падабаецца нешта майстраваць.

— Тата многаму мяне навучыў. Ён сам будаваў... Родам я з Магілёўшчыны. Пасля таго, як скончыў 8 класаў, паступіў у вучылішча, каб атрымаць дыплом электрамонтэра. У той час па ўсім Савецкім Саюзе актыўна ўзводзілі лініі электраперадач. І я марыў хадзіць на вышні птушынага палёту па правадах.

Умелец і яго вырабы.

Быў рамантыкам. Скончыў вучылішча з адзнакай. Майстар вытворчага навучання Уладзімір Сямёнавіч Грабенчык настаяў, каб я вучыўся далей. У 1973 годзе паступіў у Пінскі індустрыяльна-педагагічны тэхнікум. Пасля службы ў арміі атрымаў дыплом і па размеркаванні прыехаў сюды — у край блакітных азёр. На той час ужо быў жанаты. З будучай жонкай пазнаёміўся падчас вучобы. Працуе яна разам са мной у Полацкім дзяржаўным прафесійным ліцэі сельскагаспадарчай вытворчасці (знаходзіцца ў гарадскім пасёлку

Ветрына. — Аўт.). Яна таксама выкладчык. Мы рыхтуем электрамонтэраў па рамонце і абслугоўванні электраабсталявання, — працягвае суразмоўца.

Амаль усё, што ён змайстраваў, паказаў на падворку. Пра вырабы распавядаў доўга і падрабязна. Станок для колкі дроў любой таўшчыні без сякеры, упэўнены, здзівіць тых, хто ўсё жыццё пражыў у вёсцы. Але мяне больш зацікавіў трактар.

— У 1986 годзе пачаў яго збіраць. Тады ў мяне не было нават шліфавальнай машыны. Усё зроблена літа-

ральна ўручную з вузлоў і аргэратаў ад рознай тэхнікі. У прыватнасці, мост — ад «ГАЗ-51». Падчас мадэрнізацыі прыйшлося дарабляць крылы і дах, капот мяняў і рухавікі... Зрабіў і навясныя аргэматы. Плуг мой — адначасова і бульбасаджалка: адразу можна араць і бульбу садзіць, — тлумачыць Васіль Васільевіч.

Паказаў майстар і арыгінальную цягліцу, якая адчыняецца літаральна лёгкім рухам рукі.

Няўжо ніхто з прадпрыемальных людзей ніколі не прапаноўваў майстру запусціць нешта ў прамысловую вытворчасць?

— Не было такога. Ды і навошта? Напрыклад, беларускі мотаблок каштуе, калі не памыляюся, больш за 30 мільёнаў рублёў. А кітайскі аналаг — у два разы танней. Так, наш лепшы, больш надзейны. Але няўжо тое, што я прыдумаў, у масавай вытворчасці будзе па цане канкурэнтаздольны? — разважае майстар на ўсё руку.

Вясковец актыўна бярэ ўдзел у добраўпарадкаванні населенага пункта.

— Сёння ў вёсцы ў асноўным жывуць пенсіянеры і дачнікі. Усяго 42 прыватныя гаспадаркі і 73 жыхары. Васіль Васільевіч ва ўсіх мерапрыемствах па добраўпарадкаванні актыўна ўдзельнічае, — хваліць земляка Аляксей ЛУПАЧ, старшыня Ветрынскага сельвыканкама.

У ліцэі, дзе выкладае Васіль Васільевіч, у «Галерэі славы» шмат дып-

ломаў. Дакументы сведчаць аб прызавых месцах у конкурсах абласнога і рэспубліканскага ўзроўня. За сваю творчую працу з навучэнцамі настаўнік атрымаў і прэзідэнцкую прэмію... У кабінце, дзе ён праводзіць заняткі, паказаў метадычныя дапаможнікі для падрыхтоўкі будучых электрыкаў. Да іх падаецца ток. Такім чынам усё адпрацоўваецца грунтоўна на практыцы. У вучэбным класе праводзіцца прафесійныя «алімпіяды», у тым ліку і рэспубліканскія.

Ліцэйскі гарадок — комплекс з усімі выгодамі. Здзівіла, што нават ёсць фантан. Падчас экскурсіі педагог адзначыў, што сярод ліцэйстаў усё больш хлопцаў, якія, як кажуць, і цвіка забіць не могуць. Іх падчас вучобы, безумоўна, навучаць у гаспадарчых пытаннях быць мужчынамі. Можна сказаць, што хлопцам пашанцавала з выкладчыкам.

Пра такіх, як Васіль Васільевіч, кажуць: «чалавек ад зямлі». Яны жывуць сваёй карпатлівай працай, не скардзяцца на жыццё. Майструюць, вырашчваюць добрыя ўраджаі садавіны, агародніны, упрыгожваюць падворкі. У іх іншае адчуванне сэнсу жыцця, чым у гарадскіх. Напэўна, менавіта на такіх людзях і «трымаецца зямля». У іх і ёсць сіла глыбінкі...

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Фота аўтара

pukshanski@vziazda.by

Полацкі раён — Віцебск

РАДЫКАЛЬНЫ ЗАСЛОН ВІРУСАМ І РАКУ...

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Задача патрабуе аб'яднання намаганняў спецыялістаў у розных сферах, а значыць, правядзення міждyscyплінарных даследаванняў.

Гэтыя веды надзвычай для нас важныя, паколькі яны адкрываюць перспектыву мэтанакіраванага атрымання рэчываў, якія валодаюць альбо радыёахоўнымі ўласцівасцямі, альбо, наадварот, узмацняюць дзеянне выпраменьвання на біялагічныя аб'екты. Да апошніх адносяцца радыясінсібілізатары, якія выкарыстоўваюцца ў радыётэрапіі анкалагічных захворванняў, паколькі ракавыя клеткі больш устойлівыя да апраменьвання, чым большасць здаровых.

Калі пасля распаду Савецкага Саюза ў краіне склалася няпростая сітуацыя з кадравым забеспячэннем фармацэўтычнай прамысловасці, менавіта гэты напрамак работы нашай кафедры аказаўся ў пэўнай ступені лёсавызначальным. Спецыялістаў для вытворчасці лекаў у Беларусі не рыхтавалі. Таму па нашай ініцыятыве і са згоды канцэрна «Белбіяфарм» і Міністэрства аховы здароўя ў 1995 годзе на базе кафедры была адкрыта новая спецыялізацыя «Хімія лекавых злучэнняў», а сама кафедра атрымала сённяшняе назву «Кафедра радыяцыйнай хіміі і хіміка-фармацэўтычных тэхналогій».

І вось ужо два дзясяткі гадоў мы рыхтуем спецыялістаў для патрэб айчынай фармацэўтычнай прамысловасці. Выпускнікі кафедры працуюць на ўсіх фармацэўтычных прадпрыемствах краіны і ў навукова-даследчых інстытутах, якія займаюцца распрацоўкай лекавых сродкаў.

А з 2008 года мы аднавілі падрыхтоўку спецыялістаў па кірунку «Радыяцыйная хімія і радыяхімія». Такія спецыялісты патрабуюцца для забеспячэння дзейнасці Беларускай атамнай станцыі.

«Сярод рэчываў, якія валодаюць супрацьвіруснымі ўласцівасцямі, ёсць злучэнні, якія эфектыўныя і як супрацьпуклінныя агенты».

— І як далёка ўдалося вам прайсці наперад у стварэнні арыгінальных лекаў?

— Наша сённяшняя праца ў фармацыі цесна звязана з той, якой мы займаліся як радыяцыйныя хімікі. Справа ў тым, што ёсць падабенства паміж тым, як функцыянуюць клеткі імуннай сістэмы, і працэсамі, якія выклікае радыяцыя. І ў тым, і ў другім выпадку запускаюцца свабоднарадыкальныя працэсы, і яны ўсё разбураюць на сваім шляху: і малекулы здаровых клетак, і вірусы. Таму мы і вырашылі прапанаваць канцэпцыю пошуку антывірусных прэпаратаў на аснове даных па ўздзеянні радыяцыі на прыродныя злучэнні. Яна заснавана на стварэнні рэгулятару свабоднарадыкальных рэакцый, якія блакіруюць разнажэнне вірусаў. У выніку сумесна з прадпрыемствам «Белмедпрапараты» і РНПЦ эпідэміялогіі і мікрабіялогіі быў створаны першы беларускі арыгінальны антывірусны прэпарат «Бутамінафен», які пры лячэнні герпесу не саступае ацыклавіру, шырока распаўсюджанаму ў лячэбнай практыцы. Пазней

Маладыя супрацоўнікі кафедры праводзяць даследаванні біяактыўных злучэнняў.

з'явіўся прэпарат «Актавір» — камбінацыя «Бутамінафена» з нуклеазіднымі прэпаратамі, вельмі эфектыўны супрацьгерпетычны сродка. Работы па стварэнні антывірусных прэпаратаў выконваліся ў рамках трох праектаў Міжнароднага навукова-тэхнічнага цэнтра з агульным аб'ёмам фінансавання 1 мільён долараў ЗША. І ў выніку быў адкрыты новы клас антывірусных сродкаў, перспектывных для ўкаранення ў медыцынскую практыку.

Асабліва хочацца адзначыць прэпарат «Вірафен», які валодае высокай супрацьгерпетычнай актыўнасцю. Ён ужо прайшоў таксікалагічны і даклінічны выпрабаванні.

— Якія яшчэ напрамкі ў фармацыі ўяўляюць для вас інтарэс?

— У парадку дня — сродкі для лячэння анкалагічных захворванняў. Справа ў тым, што сярод рэчываў, якія валодаюць супрацьвіруснымі ўласцівасцямі, ёсць злучэнні, якія

эфектыўныя і як супрацьпуклінныя агенты. Свабоднарадыкальныя працэсы, якія мы вывучаем, могуць адыграць важную ролю ў канцэрагенезе. Вядома, што ракавыя клеткі размнажаюцца ва ўмовах гіпаксіі, калі канцэнтрацыя кіслароду істотна ніжэйшая, чым у крыві. На кафедры больш за дваццаць гадоў вывучаюцца свабоднарадыкальныя пераўтварэнні біялагічна важных рэчываў, якія адбываюцца ва ўмовах гіпаксіі пад уздзеяннем розных фактараў. Атрыманыя веды дазволілі нам прапанаваць рэчывы і іх камбінацыі з вядомымі супрацьпукліннымі сродкамі, якія павінны прымусяць ракавыя клеткі акісляцца і разбурацца, што прыводзіць да іх гібелі. Праведзеныя ў РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі першыя вопыты натхняюць нас на працяг даследаванняў. Тут ёсць шмат нявырашаных пытанняў, але ў адным я ўпэўнены: праца падобнага маштабу павінна кантралявацца і фінансавацца дзяржавай.

— Вядучыя ўніверсітэты свету ганарацца сваімі навуковымі школамі і пасляховымі выпускнікамі... Пад вашым навуковым кіраўніцтвам было абаронена 20 кандыдацкіх і дзве доктарскія дысертацыі. Раскажыце пра сваіх перспектывных маладых вучняў...

— Сярод выпускнікоў кафедры шмат прафесіяналаў. Многія з іх працуюць за мяжой, абаранілі дысертацыі і займаюць добрыя пасады. У нас устаноўлены цесныя сувязі з многімі навуковымі цэнтрамі свету. Дастаткова сказаць, што ў апошнія дзесяцігоддзе мы сумесна з Універсітэтам горада Лейпцыг праводзім даследаванні па вывучэнні свабоднарадыкальных пера-

тварэнняў кампанентаў клеткавых мембран, вынікі якіх апублікаваны ў прэстыжных навуковых часопісах. Удзельнічаючы ў гэтых работах, нашы выпускнікі абараняюць дысертацыі як у Лейпцыгу, так і ў БДУ, і працуюць як у Германіі, так і ў Беларусі.

Большасць выхаванцаў кафедры знайшлі сябе на фармпрадпрыемствах краіны, сярод іх ёсць кіраўнікі навукова-інавацыйных і кантрольна-аналітычных цэнтраў. Яны дапамагаюць кафедры рэалізоўваць сумесныя ідэі і распрацоўкі.

Асабліва мне хацелася б сказаць пра тых выпускнікоў, якія засталіся працаваць на кафедры і ў яе навуковых падраздзяленнях. Гэта ўлюбёныя ў сваю справу энтузіясты, якія, не атрымліваючы за сваю працу годны заробак, вырашаюць вельмі важныя для краіны задачы.

У кастрычніку на базе РНПЦ анкалогіі і медыцынскай радыялогіі пачаў працаваць Цэнтр пазітронна-эмісійнай тамаграфіі для ранняй дыягностыкі анкалагічных захворванняў. Прэзідэнт краіны, адкрываючы гэтую дыягнастычную клініку, сказаў: «Я ўбачыў моладзь, у якой гараць вочы, якая ўмее працаваць. Гэта наша будучыня, і значыць, велзарныя грошы на грандыёзны праект былі выдаткаваны недарма».

Дадам, што суперсучасную цыклатрон-радыяхімічную лабараторыю ў цэнтры ўзначаліў дацэнт нашай кафедры Святаслаў Брынкевіч. І я ганаруся тым, што ў яго каманду ўвайшлі найлепшыя выпускнікі кафедры. Спецыялісты сінтэзуюць у лабараторыі радыёфармапрапараты.

Надзея НІКАЛАЕВА.

nikalaeva@vziazda.by

Імёны

РУСЯ:

«Трэба ісці за сваёй інтуіцыяй»

Спявачка, актрыса дубляжу фільмаў, трэнер па голасе — ва ўсіх гэтых прафесійных амплуа рэалізоўвае сябе наша гераіня. Засяродзіцца сёння хочацца менавіта на першым з іх. У 2001 годзе дзяўчына стварыла інды-рок-гурт «Індыга», а праз восем гадоў прысвяціла сябе даследаванню традыцыйнай культуры спеваў беларусаў. Цяпер спявачка Руся з'яўляецца ўдзельніцай праекта Shuma, які існуе ўжо некалькі гадоў. У ліпені ўбачыў свет дэбютны альбом калектыву пад назвай «žnivo». Мы распыталі артыстку пра захапленне народнымі песнямі і пра шляхі іх папулярнагацыі.

— Shuma — прыклад таго, як удала можна аб'яднаць традыцыйную песню з сучаснай электроннай музыкай?

— Спалучыць народную песню і сучасную музыку — не новая задума, яе ажыццяўлялі і ажыццяўляюць і іншыя беларускія артысты («Крыві», «Палац», Маша Яр, PAWA, Ірэна Катвіцкая і іншыя). Наша каманда сабралася даволі хутка і ніхто цалкам праект не пакінуў, людзі, якія працавалі ў «Шуме», дагэтуль да яго датыч-

ныя. Як мы жартуем — Shuma не адпускае... Сапраўды, гэта цікавая і крэатыўная праца. Мы маладыя і амбіцыйныя людзі, мне здаецца, што для першага альбома нам удалося стварыць класную, модную музыку.

— Як папайняеце рэпертуар?

— Экспедыцыі, на жаль, шмат не даюць у плане матэрыялу. Мы проста жывем атмасферай вёскі і бабуль, якія спяваюць. Шукаем абрадавыя спевы, а іх засталася мала. Фанатэкамі з намі дзеляцца даследчыкі і выкладчыкі (напрыклад, спадарыні Варфаламеева, Пладунова і іншыя). Не кожная песня можа ўлісацца ў электронную музыку. Дапасаванне архаічнай культуры да сучаснай — гэта сур'ёзны творчы выклік. І тыя музыкі, якія спрабуюць ісці шляхам «Шумы», пагодзяцца са мной.

— Надаваць песням мінулага сучаснае гучанне — гэта адзіны шлях зацікавіць імі моладзь?

— Цяпер я бачу толькі дзве вялікія перашкоды гэтай справе: адсутнасць фінансавання з боку дзяржавы ці мецэнатаў і слабая магчымасць манетызаваць свой культурны прадукт. Што тычыцца спробы зацікавіць моладзь песнямі мінулага, то міксаванне традыцый з сучаснай музыкай, безумоўна, не адзіны шлях іх папулярнагацыі. Я думаю, што самае галоўнае — рабіць нешта якаснае, асэнсаванае, цікавае, сучаснае.

(Пачатак. Заканчэнне на 8-й стар.)

Вегай нашых!

БРАЗІЛЬСКІ «КАРНАВАЛ»

або Які ён, смак перамогі, для кандытара?

Беларусь сёлета ўпершыню ўдзельнічала ў конкурсе WorldSkills у Бразіліі. Наша прадстаўніца — магіляўчанка Марыя КУШВІД — паказала на ім цудоўны вынік. Яна стала другой у Еўропе і чатырнаццатай у свеце ў сваёй намінацыі. Яе сапернікамі былі прадстаўнікі з 20 краін, у тым ліку вядомыя на ўсё свет выхаванцы італьянскай кандытарскай школы. Спартыўны ярка прадэманстравалі, што беларусы таксама нядрэнна разбіраюцца ў гэтай справе.

ДВА ЧАМАДАНЫ... ІНСТРУМЕНТАЎ

Дзяўчына з дыпламам магілёўскага ліцэя №10 нават не спадзявалася, што так захопіцца сваёй прафесіяй. У школе яна марыла стаць стаматолагам, але не атрымалася паступіць. У кандытары пайшла, каб не губляць год дарэмна. І тут ёй прадставіўся рэдкі шанец — паўдзельнічаць у міжнародным конкурсе.

— Гэта быў новы вопыт, новыя веды, магчымасць праверыць свае сілы, — кажа яна. — Пасля перамогі ў Мінску была бурная падрыхтоўка спачатку да конкурсу ў Казані, а потым — у Бразіліі. У мяне вельмі строгія кіраўнікі, яны верылі ў мяне, спадзяваліся, што не падвяду. І я старалася, працавала практычна без выхадных.

Мастацтву працаваць з карамеллю Марыя вучылася ў сваёй цёзкай Марыі Шрамко, суайчынніцы з ісландскай прапіскай, якая прыязджае ў Мінск вучыць іншых кандытарскай справе. Сёння яна лічыцца найлепшым экспертам па карамелі. Вырабляць шакаладныя цукеркі магілёўскую канкурсантку навучыў мінскі шакалацце Канстанцін Харчанка. А вось рабіць тарты, пірожныя і піцфурі яна ездзіла вучыцца аж у Маскву, на курсы да Алены Сучковай — вельмі вядомага кандытара. Там жа ў Маскве наведвала Акадэмію шакаладу. Наогул за некалькі месяцаў Марыя Кушвід шмат чаму навучылася, што пацвярджаюць каля дзясятка розных дыпламаў і сертыфікатаў.

Пералёт у Бразілію таксама стаў выпрабаваннем. Каманду пасадзілі ў самалёт і адправілі ў Турцыю. Адтуль да Бразіліі 13 гадзін лёту.

(Пачатак. Заканчэнне на 6-й стар.)

Пазнаёміцца з прафесіяй

ЯЛІНЫ І МАТЭМАТЫКА, ці Адзін дзень на лясной дзялянцы

...Да гэтага часу пра работу лесніка я ведала не так і многа: гэтыя людзі глядзяць за парадкам у лесе. Што гэта за парадак, пакуль невядома, але загадзя настройваю сябе на доўгі паход па гушчары. «Апранайцеся так, каб вам было зручна рухацца і не шкада сапсаваць вопратку, — інструктуе мяне памочнік ляснічага Андрэй СТОЦІК. — З абутку лясней за ўсё гумавыя боты. Прыхапіце рэпелент ад камароў. І яшчэ: цяпер сезон лясных вошай, патрэбна што-небудзь шчыльнае на галаву». Хто такія «ласінныя вошы», я не ведаю, але ўжо загадзя палохаюся, таму адкопваю прыханую да зімы шапку, абуваю цяжкія боты і выпраўляюся ў ранішні туман: сустракаць дзень у новай для сябе ролі.

Раніца ў Галубіцкім лясніцтве пачынаецца з афармлення дарожных лістоў, іншых папер і кароткай планёркі. Падчас яе разумею, што леснікі гавораць на нейкай сваёй, спецыфічнай мове. Ляснік Павел Жытко, прафесіянал з дваццацігадовым стажама, тлумачыць працоўнае заданне на сёння куды больш даступна і каротка: «Будзем елкі лічыць».

Першая дзялянка аказваецца якраз побач з дарогай. Улад Пачкоўскі, майстар лесу (і ён жа наш кіроўца), каля яе толькі прыпыняецца: маладыя сосны ўсе як адна вышэйшыя за чалавечы рост, калматыя і растуць роўнымі радкамі. Метадам вокамера ім адзінагалосна даецца права лічыцца сапраўдным лесам.

А вось каб знайсці наступную дзялянку, мае спадарожнікі ўдумліва разглядаюць карту. Трэба спланаваць маршрут, каб потым не гойсаць дарэмна па лесе.

Выходзім да патрэбнага месца. Праз колькі хвілін становіцца відаць першыя радкі ялінак. У сонечным святле дрэўцы падаюцца не зялёнымі, а белаватымі: так густа абляпіла іх павуцінне. Пакуль ляснік ссякае альховыя тычкі — чатыры калкі з абчасанай і таму добра бачнай вяршыняй, — астатнія з дапамогай рулеткі адмяраюць сярод дрэўцаў «чатырохвугольнік». Гэта называецца «закладка пробы», каб не лічыць усе дрэвы на дзялянцы.

(Пачатак. Заканчэнне на 4-й стар.)

Павел ЖЫТКО замярае вышыню елкі.

Юнкары, вастрыце пёры!

Правільны выбар

Да творчай
«перазагрузкі»
будзьце
гатовы!

Нагадаем, што на пачатку новага навучальнага года «Чырвоная змена» абвясціла чарговы творчы конкурс для юных і маладых няштатных аўтараў. Напэўна, здзівіліся, убачыўшы яго назву? Вы не памыляецеся: менавіта пад ёй праходзіла апошняе «спаборніцтва» журналістаў-пачаткоўцаў. Гэтая назва была прыдуманая напярэдні года моладзі і, як падаецца, найбольш удала сфармулявала тэму мэты і задачы, якія пераследуе наш творчы конкурс, выступаючы ў якасці своеасаблівай пляцоўкі для самавыяўлення: даць юным і маладым аўтарам магчымасць расказаць пра сваю пазіцыю, пра стаўленне равеснікаў да тых ці іншых праблем, якія ўздымаюцца ў грамадстве, у тым ліку найперш у сферы маладзёжнай палітыкі, расказаць пра іх асабісты ўнёсак у тую ці іншую справу.

І вынікі апошняга «спаборніцтва» толькі пацвердзілі правільнасць выбару назвы: удзельнікі напоўніцу раскрылі са старонак «Чырвоны змены» тэму талентаў і здольнасцяў равеснікаў. Улічваючы гэта, было вырашана пакінуць ранейшую назву творчага конкурсу. Засталіся без змен і ўмовы яго правядзення, «адшліфаваныя» цягам некалькіх гадоў. Вялікая просьба да будучых юных і маладых аўтараў і іх куратараў — уважліва азнаёміцца з абавязковымі ўмовамі, якім павінны адпавядаць дасланыя работы.

Конкурс, як і папярэдні, разлічаны найперш на беларускамоўную моладзь, якая збіраецца паспрабаваць свае сілы ў журналістыцы, каб у далейшым, магчыма, звязаць сваё жыццё з гэтай прафесіяй. Нагадаем, што яго творчая планка даволі высокая, каб малады чалавек, які збіраецца прысвяціць сваё жыццё гэтай цікавай, але нялёгкай сферы, змог пакаштаваць «журналісцкага хлеба» і цвяроза ацаніць свае здольнасці.

Зноў жа традыцыйная просьба: не пішыце матэрыялы агульнымі словамі, не разважайце пра ўсім вядомае. Раскажыце — цікава! — пра канкрэтную падзею, мерапрыемства, якое арганізавала моладзь, каб выказаць сваю неабыхавасць да той ці іншай праблемы ці сітуацыі. Знайдзіце маладых людзей, якія праз справу паказалі такі прыклад.

Па выніках конкурсу пераможцы атрымаюць памятныя прызы. Тым з іх, хто налета збіраецца паступаць на факультэт журналістыкі, рэдакцыя дасць яшчэ і рэкамендацыі. Конкурс будзе доўжыцца да 1 мая (дата адпраўкі матэрыялаў). Найлепшыя творчыя работы (у залежнасці ад колькасці, якая паступіць) «Чырвоная змена» можа працягнуць друкаваць і надалей. **Вынікі (з улікам яшчэ не надрукаваных работ) плануецца падвесці ДА ПАЧАТКУ УСТУПНАЙ КАМПАНІІ.**

Матэрыялы на конкурс можна дасылаць на адрас konkurschz@mail.ru або на паштовы (220013, г. Мінск, вул. Б.Хмяльніцкага, 10А, рэдакцыя газеты «Звязда») з абавязковай пазнакай «Я — малады. І мне не ўсё роўна!».

Абавязковыя ўмовы, якім павінны адпавядаць конкурсныя работы:

1. «Праба пярэ» павінна быць ТОЛЬКІ НА БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ.
2. Тэксты дасылаюцца ў фармаце RTF (калі па пошце, дык у раздрукаваным выглядзе, а фотаздымкі — на дыску).
3. Кожная ілюстрацыя ці фотаздымак да тэксту дасылаецца АСОБНЫМ прымаваным файлам.
4. Аб'ём конкурсных работ — не больш за 8 тысяч знакаў (з прабеламі).
5. Колькасць «проб пярэ» ад аднаго аўтара не абмежавана, аднак пры вялікай колькасці конкурсных работ кожнаму ўдзельніку (пры ўмове належнай якасці матэрыялаў і адпаведнасці ўмовам конкурсу) даецца па адным шанцы. Астатнія яго матэрыялы будуць надрукаваны (зноў жа пры ўмове належнай іх якасці) як звычайныя журналісцкія — па-за конкурсам.
6. Узрост удзельнікаў таксама не абмежаваны, але найперш конкурс разлічаны на навучэнцаў старшых класаў.
7. Жанр «проб пярэ» — любы, але гэта павінна быць толькі проза (нататка, рэпартаж, эсэ, замалёўка, інтэрв'ю).
8. Пажадана, каб матэрыял быў напісаны спецыяльна для конкурсу. Вялікая просьба не дасылаць школьных сачыненняў, рэфератаў (і па форме, і па змесце), асабліва падрыхтаваных пэўны час таму. На пачатку тэксту павінен быць загаловак (назва конкурсу не з'яўляецца такім), напрыканцы — імя і прозвішча аўтара.
9. Аўтар абавязаны пазначыць свае пашпартныя звесткі (нумар і серыя, ідэнтыфікацыйны нумар, кім і калі быў выдадзены дакумент, імя, імя па бацьку, прозвішча) і хатні паштовы адрас (індэкс, населены пункт, вуліца, дом). Гэтыя звесткі будуць патрэбны для бухгалтэрыі ў выпадку, калі «проба пярэ» будзе надрукавана ў газеце. ТОЛЬКІ яны падаюцца аўтарам на БЕЛАРУСКАЙ І РУСКАЙ мовах. У выпадку, калі ў маладога ці юнага аўтара яшчэ няма пашпарта, вышэйназваныя звесткі падаюцца на аднаго з бацькоў, настаўніцу, кіраўніка гуртка (звесткі з пасведчання аб нараджэнні для бухгалтэрыі не падыходзяць).
10. Апроч таго, аўтар паведамляе СВОЙ нумар мабільнага або хатняга тэлефона, каб рэдакцыя ў выпадку неабходнасці магла аператыўна з ім звязацца.
11. Павінна быць пазначана поўная колькасць гадоў аўтара на момант адсылання конкурснай работы, нумар школы і класа.
12. Аўтар павінен паведаміць крыху дадатковай інфармацыі пра сябе (10-15 радкоў) у адвольнай форме. Напрыклад, якія і ў чым мае дасягненні (вучоба, спорт, мастацтва і г.д.), чым захапляецца ў вольны час, кім марыць стаць у будучыні і інш.
13. Калі дасланыя матэрыялы не падыходзяць да друку, яны не рэзэнзуюцца.
14. Пра канчатковую дату падвядзення вынікаў творчага конкурсу рэдакцыя паведаміць дадаткова. Адсочваць публікацыю «проб пярэ» павінны самі юныя і маладыя аўтары або іх куратары (бацькі, настаўнікі, кіраўнікі гурткоў).

Ну што ж, напрыканцы наша заўсёднае: «вастрыце пёры», аўтары! Зычым усім творчых поспехаў і перамог! Як мы паўтараем, паверце, прайграўшых у конкурсе не будзе!

P.S. Апроч гэтага нумара, з умовамі правядзення творчага конкурсу «Я — малады. І мне не ўсё роўна!» можна падрабязна пазнаёміцца ў «Чырвоны. Чырвоная змена» ад 10 верасня, а таксама на сайце «Звязды».

Куратары праекта Надзея НІКАЛАЕВА і Сяргей РАСОЛЬКА.

ЗНОЎ ПРЫЙШЛА СУБОТА, ці Не проста дзень у календары

Варыяцыі на тэму «Як зрабіць суботу любімым днём у школьнікаў» былі прадстаўлены падчас фіналу рэспубліканскага конкурсу на найлепшы праект па арганізацыі шостага школьнага дня ў Мінску. Конкурс праводзіцца раз на два гады. Сёлета стаў юбілейным — пятым і, як прызнаюцца арганізатары, самым цікавым і нарычаным.

— Інстытуту шостага школьнага дня ў нашай краіне ўжо 10 гадоў. І менавіта такія конкурсы найлепш казваюць, адбыўся ён ці не, — падкрэслівае намеснік міністра адукацыі Віктар ЯКЖЫК. — Сёлета на яго было заяўлена ўжо больш як 200 праектаў: гэта і школьныя тэатры, і мастацкія гурткі, і спартыўныя спаборніцтвы, і школы робататэхнікі. Адным словам, ёсць з чаго выбіраць... Заўважу, што наш конкурс праводзіцца не дзеля конкурсу. Вопыт фіналістаў будзе рэкамендаваны для ўкаранення ва ўсіх школах і ўстановах дадатковай адукацыі, каб усе самыя цікавыя напрацоўкі дайшлі да дзяцей. Нам варта па-новаму паглядзець на арганізацыю шостага школьнага дня і прывесці яго змест у адпаведнасць з запатрабаваннямі дзяцей і іх бацькоў.

У заключнай частцы спаборніцтваў кожная вобласць і сталіца былі прадстаўлены трыма праектамі ў пяці намінацыях.

Гран-пры конкурсу атрымала каманда Жамчужненскай сярэдняй школы Баранавіцкага раёна са сваім праектам «Захаваць жыццё на вёсцы!». Змест праекта — прафесійная арыентацыя навучэнцаў на рабочыя спецыяльнасці сельскагаспадарчага профілю.

У намінацыі «Гадую патрыётаў» перамог праект «Карта невыдуманых гісторый пра Перамогу» Доцішскай сярэдняй школы Гродзенскай вобласці.

Кампетэнтна

І ўсё ж такі, удзельнічаць у мерапрыемствах шостага школьнага дня — права ці абавязак школьніка? Ці паўнамоцны кіраўнік школы прымушаць бацькоў рэгулярна пісаць тлумачальныя запіскі наконт прычыны адсутнасці дзіцяці ва ўстанове адукацыі ў шосты школьны дзень? Усе кропкі над «і» у гэтым пытанні так да канца і не расставлены, але...

Віктар ЯКЖЫК:

— Такія патрабаванні з боку кіраўнікоў устаноў абсалютна неабгрунтаваныя. Сёння няма нормаў, якія абавязвалі б бацькоў рэгулярна дакладваць кіраўніцтву школы, дзе знаходзіцца іх дзіця, тым больш калі яно ў суботу наведвае заняткі ў музычнай школе або ў іншай установе дадатковай адукацыі дзяцей і моладзі. Асобныя пісьмовыя абавязальствы на гэты конт з боку бацькоў не прадугледжаны.

Шосты школьны дзень зусім не азначае, што ўсе ў суботу павінны збірацца ў школе. Частка дзяцей прыходзіць туды, частка — ва ўстановы дадатковай адукацыі. Хтосьці ідзе ў спартыўныя секцыі, а хтосьці, па аб'ектыўных прычынах, застаецца дома з бацькамі. Для навучэнцаў малодшых класаў удзел у мерапрыемствах шостага школьнага дня — па жаданні. А ў навучэнцаў сярэдніх і старшых класаў павінна быць магчымасць выбару: яны могуць удзельнічаць у спартыўных, фізкультурна-аздараўчых мерапрыемствах, экскурсіях, турыстычных паходах і гэтак далей. Што тычыцца старшакласнікаў, то для іх у шосты школьны дзень рэкамендуецца праводзіць факультатывныя заняткі і заняткі на міжшкольных вучэбна-вытворчых камбінатах. Нам патрэбна не колькасца, а якасца забеспячэнне шостага школьнага дня. Але класны кіраўнік і намеснік дырэктара школы па выхаванні павінны валодаць інфармацыяй, дзе будзе праводзіць шосты школьны дзень кожны з вучняў. Асабліва пільная ўвага павінна надавацца вучням, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы.

На сцэне Нацыянальнага цэнтра мастацкай творчасці дзяцей і моладзі — выхаванцы под'юм-школы Fashion Style.

Самымі пераканаўчымі ў намінацыі «Здраоўе — гэта здорава» былі навучэнцы базавай школы №3 Кармы са сваім праектам «У здаровым целе — здаровы дух!».

У намінацыі «Найлепшы інавацыйны праект» перамагла сярэдняя школа №34 Магілёва з праектам па арганізацыі вольнага часу дзяцей, якія патрабуюць да сябе павышанай увагі.

У адной з самых любімых і педагогамі, і арганізатарамі намінацый «Ствары свой брэнд» перамога дасталася праекту «Шукаю сябе ў свеце прафесій... Ідзі, ідзі хочацца падзяліцца» (гімназія №1 г. Горкі).

А вось у намінацыі «Найлепшая творчая ідэя арганізацыі шостага школьнага дня» журы не змагло вызначыць лепшы праект сярод двух лідараў, таму перамогу атрымалі абодва праекты — «Візіт-цэнтр «Клубок дарог» (полацкая гімназія №2) і калектывны праект школ Партызанскага раёна сталіцы па ўкараненні мадэлі ўзаемадзення ўстаноў адукацыі раёна.

Так атрымалася, што ў фінале былі цікавыя праекты, якія не падпадалі пад традыцыйны намінацыі, таму журы прапанавала дадатковую намінацыю — «Спадчына». Пераможцай у ёй стала Уздзенская раённая гімназія Мінскай вобласці з праектам «Школьны тэатр — шлях да поспеху».

Дарэчы, хтосьці лічыць заняткі ў гуртках і аб'яднаннях па інтарэсах не больш чым хобі або проста баўленнем часу, але для многіх яны вызначылі прафесійны выбар на ўсё жыццё.

— У нас ёсць патэнцыял для далучэння да сусветнага руху JuniorSkills. Праз цікавасць да спаборніцтваў, да сучаснага абсталявання школьнікаў можна зацікавіць і рабочай прафесіяй, — упэўнены Віктар Яжык. — Тут ёсць адпрацаваныя метадыкі, партнёры, праграмы абменаў вопытам і экспертамі. І мы збіраемся рухацца гэтым шляхам.

Надзея НІКАЛАЕВА. nikalaeva@zviazda.by
Фота аўтара.

Патрыятычнае выхаванне школьнікаў — адзін з галоўных напрамкаў працы.

Гісторыя і сучаснасць

СПЛАЎ РАМАНТЫКІ І ПРАГМАТЫЗМУ, або Працоўны семестр на новы лад

Днямі на цырымонію закрыцця Трэцяга працоўнага семестра ў Белдзяржфілармонію з'ехаліся найлепшыя прадстаўнікі студатрадаўскага руху сталіцы, а таксама тыя, хто дапамагаў моладзі правесці мінулае лета з карысцю.

Фота Сяргея Нікановіча

Зацікаўленыя маглі ўбачыць некаторыя з аб'ектаў, на якіх працавала моладзь мінулым летам, на пляцоўцы «Будзем разам». Дарэчы, такіх месцаў было сапраўды шмат: Беларуская АЭС, другая Мінская кальцавая аўтадарога і стадыён «Дынама» — для будаўнічых атрадаў; дзіцячыя летнікі «Барок», «Гарызонт», «Хваля» і «Спадарожнік» — для педагогаў; агракамбінат «Ждановічы», таварыства «Шаршуні-Агра» і прадпрыемства «Вілія-Агра» — для сельскагаспадарчых; «Мінскзелянбуд», Бярэзінскі біясферны запаведнік і Мінскі лясгас — для экалагічных; прадпрыемствы «Атлант», «Белпошта» і «Белтэлекам» — для сэрвісных.

— Сёлета я ўпершыню трапіла ў склад студэнцкага атрада — і адразу ж стала яго камандзірам, — распавядае ўдзельніца мерапрыемства, студэнтка II курса факультэта англійскай мовы Мінскага дзяржаўнага лінгвістычнага ўніверсітэта Аліна КНЬШ. — Мы

працавалі ва ўніверсітэце падчас прыёмнай кампаніі: дапамагалі абітурыентам запаўняць заявы і анкетныя, дзяжурзілі на экзаменах. На лета абавязкова паўтару гэты досвед.

А вось у студэнта V курса факультэта транспартных камунікацый БНТУ Уладзіслава МАРОЗА вярнуцца ў атрад не атрымаецца — гэты працоўны семестр стаў для старшакурсніка апошнім:

— Я працаваў на будаўніцтве другой кальцавой дарогі вакол сталіцы. Праўда, уласна

будаўніцтвам мы не займаліся — гэта занадта адказны працэс. У нашы абавязкі ўваходзіла добраўпарадкаванне: сяўба травы, устаноўка сетак на ўзбочынах, укладка пліткі. Гэта быў мой чацвёрты будатрадаўскі досвед — дагэтуль ніводнага лета не прапусціў. «Чыжоўка-Арэна», Палац Незалежнасці — аб'екты, у якіх ёсць і доля маёй працы. Самае класнае ў студатрадаўскім руху — гэта людзі: я ўсе чатыры гады працую з аднымі і тымі ж хлопцамі, і за гэты час мы сталі сапраўднымі сябрамі. Ну і фінансавы фактар нельга не ўлічваць: за 40 працоўных дзён я атрымаў амаль 13 мільёнаў. Гэтага хопіць, каб аплаціць навучанне ў аўташколе, і яшчэ застаецца.

Падчас цырымоніі гучалі адсылкі да гісторыі студатрадаўскага руху ў Беларусі, якая неадрыўна звязана з гісторыяй савецкай. Але ці не значыць гэта, што сучасны будатрадаўскі рух — толькі даніна слаўнаму мінуламу?

— Безумоўна, час змяняецца, але гэта не значыць, што ад трэцяга працоўнага семестра трэба адмаўляцца, — лічыць першы сакратар Мінскага гарадскога камітэта БРСМ Юрый ЧАЧУКЕВІЧ. — На маю думку, наша задача — пераасэнсаваць студатрадаўскі рух,

надаць яму новы штуршок. Магчыма, цяпер у студатрадах менш романтикі, чым было ў савецкія часы, бо сама моладзь стала больш прагматычнай. Але мы адказваем на запыты і прапаноўваем маладым людзям адпаведныя магчымасці — не толькі цікава правесці летні адпачынак, але і зарабіць грошы.

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.
lyskavets@vziasda.by

Крок да самастойнасці

СТУДАТРАД ПАКЛІКАЎ НАС!

Фота Сяргея Нікановіча

Хто не марыць зарабляць грошы і атрымаць задавальненне ад таго, што робіш? Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі дае такую магчымасць. Студэнцкі атрад дазваляе цікава і карысна правесці час, пазнаёміцца з новымі людзьмі і ў той жа час атрымаць добры заробак. Мы пагартарылі з некаторымі ўдзельнікамі такіх атрадаў, якія працавалі ўлетку.

Вікторыя ГАЛУЗА, III курс фізіка-матэматычнага факультэта БДПУ імя М.Танка:

— Я была ў складзе педагогаў атрада «Ветразь» у дзіцячым летніку «Спадарожнік», што на Мінскім моры. Мы праводзілі шмат мерапрыемстваў, кожны дзень быў, нібы маленькае жыццё. Дзеці забываліся пра свае тэлефоны і шмат часу бавілі на свежым паветры. Выхаванцам вельмі спадабаўся ваенны дзень «Дэльта-форс». Яны апранулі ваенную форму і змаглі пабыць разведчыкамі, дапамаглі «параненаму» байцу даставіць «снарады» ў пункт прызначэння, прайшлі паласу перашкод. Потым спявалі ваенныя песні. Кожны пакаштаваў найсмачнейшую кашу з салдацкай кухні. Было і традыцыйнае мерапрыемства летніка — «Спадарожнік ва кірмаш», дзе дзеці, выконваючы розныя заданні, атрымлівалі «спадарожнікі», лагерную валюту. Так выхаванцы вучыліся зарабляць свае першыя грошы і траціць іх з розумам. Для мяне «Ветразь» — гэта дружная сям'я. Наступнае лета, як і многія з педагогаў атрада, я зноў правяду ў любімым лагерах.

Кацярына КУХАЛЬСКАЯ, IV курс, кафедра педагогікі і псіхалогіі Інстытута сацыяльна-гуманітарнай адукацыі БДЭУ:

— На летніх каникулах была афіцыянткай у кавярні пры гатэлі. Працавала па 12 гадзін. У мае абавязкі ўваходзілі прыём і выкананне заказаў, прыборка стोलікаў і банкетнае абслугоўванне. На мой погляд, праца была нескладанай, у мяне быў зручны графік. Кожны дзень я знаёмілася з цікавымі людзьмі не толькі з Беларусі, але і з іншых краін: Італіі, Германіі, Англіі, Расіі... Запомніла выпадкі, калі да нас прыйшла група італьянцаў, якія не ведалі англійскай мовы, а перакладчыкаў не было. Спачатку было складана, але мы зразумелі адно аднаго з дапамогай жэстаў. Я рада, што гэтым летам набыла такі вялікі вопыт стасункаў з людзьмі.

Кацярына МАШКАРОВА, вучаніца 9 класа СШ №137 г. Мінска:

— Улетку ўладкавалася ў студэнцкі атрад №9 Першамайскага раёна, мы займаліся прабіраннем на тэрыторыі мікрараёна Уручча. Першыя дні было складана прызвычацца да вялікага аб'ёму працы, аднак ужо праз тыдзень адаптавалася. Кожную гадзіну ў нас быў перапынак, я працавала чатыры гадзіны на дзень, бо мне няма яшчэ 16 гадоў, таму і заробіла няшмат. Але былі і прыемныя бонусы, напрыклад, я, як адна з найлепшых работнікаў, наведвала аквапарк.

Таццяна ГАРБАЧОВА, III курс Мінскага дзяржаўнага каледжа тэхналогіі і дызайну лёгкай прамысловасці, спецыяльнасць «Мадэльер-канструктар абутку і скургалантарэйных вырабаў»:

— Я працавала прыбральшчыцай памяшканняў у летніку «Купалінка», што каля Радашковіч. Гучыць, магчыма, не вельмі прывабна, але праца была вясёлая і цікавая. У лагер прыязджалі дзеці розных узростаў, падыходзілі знаёміцца: паколькі мы не насілі спецыяльнай формы, нас блыталі з адпачывальнікамі. Памыць дзесяць пакояў, два калідоры, гульнявую і хол за дзве гадзіны два разы на дзень было няпроста. Аднак пасля некалькіх дзён мы цалкам прызвычаліся! Хадзілі на дыскатэкі, чыталі кнігі, глядзелі серыялы. Мы пазнаёміліся з тымі, хто працаваў на кухні. Асабіста я вельмі прывязалася да дзяці, перажывала за іх усёй душой! У лагера цікава адзначалі Купалле. Шкада, што ў тую ноч сапсавалася надвор'е, затое запомнілася, як мы беглі пад дажджом, а пасля пілі разам гарбаты гарбаты.

Ігар ІЛЫН, вучань 11 класа СШ №3 г. Мінска:

— Летам працаваў у экалагічнай брыгадзе «Дружба» рабочым па азеляненні. Гэта было вельмі цяжка, але разам з тым і цікава. Працягласць працоўнага дня залежала ад аб'ёму працы, звычайна займала 6-7 гадзін. Нягледзячы на тое, што я быў камандзірам, у мяне склаўся цёплы адносіны з калектывам, мы падтрымлівалі адзін аднаго. Грошы, што зарабіў на працы, я разам з астатнімі сваімі зберажэннямі паклаў на рахунак.

Студэнцкі атрад — гэта яшчэ і магчымасць стаць больш самастойным. Можна паспрабаваць сябе ў розных сферах. Галоўнае — не стаяць на месцы, а дзейнічаць!
Марыя ДАРАШКЕВІЧ, Дар'я ЦАУНЯ, студэнткі II курса Інстытута журналістыкі БДУ.

Парады бывалых

«Апошняя надзея», ці Сакрэты інтэрнатаўскай кухні

Некалькі тыдняў таму я прачнулася каля трох гадзін ночы з-за таго, што суседкі па інтэрнацкім пакоі нешта гучна абмяркоўвалі на кухні. Аказалася, што да нас у блок заявіліся нечаканыя госці, якія планавалі абчысціць халадзільнік. Што падштурхнула іх да такога кроку? Вядома ўсім студэнтам сітуацыя: харчы, прывезеныя з дома, даўно з'едзеныя, грошы заканчваюцца, да стыпендыі далёка, а есці ж хочацца заўжды...

Фота Сяргея Нікановіча

на 5-7 хвілін на павольным агні пад накрыўкай. Пасля разразаем яе на кавалкі, пераварочваем і гатуем яшчэ некалькі хвілін. Каб зрабіць «святочны» варыянт гэтай стравы, трэба да макарон дадаць сасіскі, каўбасу ці тушонку.

Суп «Як у мамы»

Спатрэбіцца: 3-4 бульбыны, 1 пакецік/брыкет сухога супу (лепш браць беларускай вытворчасці, яны больш танныя і натуральныя), 1-2 курыныя галёнкы.

Спосаб прыгатавання:

Заліваем вадой галёнку і ставім на агонь. Пакуль вада грэецца, абіраем бульбу, рэжам яе на кубікі. Калі вада закіпіць, здымаем пену. Далей закідваем бульбу ў каструлю і засыпаем супавую масу, добра перамешваем. На маленькім агні варым суп яшчэ 20-30 хвілін. Колькасць солі правяраем на смак (справа ў тым, што яна ўваходзіць у састаў парашку), пры неабходнасці дабаўляем.

Яечня

«Апошняя надзея»

Спатрэбіцца: 2 яйкі, 2 кавалачкі хлеба (лепш, калі яны будуць квадратнымі), некалькі лустачкаў сыру.

Спосаб прыгатавання:

Шклянкай выразаем мякш з хлеба. Атрыманая скарынка-«трафарэт» кладзем на разгрэтую патэльню з алеем. Акуратна б'ём у дзірачку па адным яйку. Калі адзін бок падрумяніцца, хутка пераварочваем лапаткай хлебна-яечнае злучэнне і кладзем зверху лустачкі сыру. Накрываем, чакаем, пакуль дасмажыцца другі бок і расплавіцца сыр.

Торт «Тульскі студэнт»

Спатрэбіцца: 1 пачак пернікаў (400-500 грамаў), 1 пачак смятаны (400-450 грамаў), 3-4 лыжкі цукру, 1-2 бананы, 1 пачак зёфіру.

Спосаб прыгатавання:

Уздоўж напалам разразаем кожны пернік. Бананы (без скуркі) рэжам скрылікамі, зёфір — кубікамі. Смятану змешваем з цукрам і добра ўзбіваем. Далей мацаем палавінкі пернікаў у смятанні крем і выкладваем іх на плоскую талерку. Наступны слой — бананава-зёфірны, затым зноў пернікі. Калі выкладзем слаямі ўсе пернікі і бананы з зёфірам, паліваем торт рэшткамі смятаны. Пакідаем яго ў халодным месцы на некалькі гадзін, а лепш на ноч, каб ён добра прамачыўся.

Смачна есці!

Ганна КУРАК, студэнтка IV курса Інстытута журналістыкі БДУ.

Патэнцыял

У РЭЙДЫ ПОЙДУЦЬ
НАЙЛЕПШЫЯ
СТУДЭНТЫ

Дзяржаўная інспекцыя аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь зрабіла новы крок ва ўмацаванні кадровага патэнцыялу.

Удзельнікамі вучэбна-га збору інспекцый Мінскай вобласці сталі студэнты лесагаспадарчага факультэта Беларускага дзяржаўнага тэхналагічнага ўніверсітэта, якім прадставілася магчымасць паназіраць за трэніроўкай асабістага складу і нават патрымаць у руках баявую зброю. Праўда, пакуль не зараджаную.

Супрацоўніцтва паміж Дзяржінспекцыяй і БДТУ доў-

Пакуль хлопцы атрымалі магчымасць толькі патрымаць зброю...

гатэрміновае. Яго мэта — дапамагчы маладым людзям прыйсці ў прафесію. Нехта з

...а ў будучыні — стаць у адны шэрагі з дзяржінспектарамі.

іх стане ў будучыні ў шэрагі інспектараў, хтосьці будзе вырошчваць лес і нарыхтоўваць драўніну. Але і першыя, і другія ўжо са студэнцкай лаўкі на практыцы павінны навучыцца разумець і паважаць закон.

Экалагічная дружина, якая дзейнічае ў Беларускім дзяржаўным тэхналагічным ўніверсітэце, акажа дапамогу Дзяржінспекцыі ў выяўленні парушэнняў. Найлепшыя яе студэнты неўзабаве атрымаюць шанец стаць грамадскімі інспектарамі і паўдзельнічаць разам са штатнымі работнікамі ў прыродаахоўных рэйдах.

Сяргей РАСОЛЬКА.
rs@vziazda.by

Юніёры

ВЫ ЧУЛІ ПРА ГАНЦАВІЦКІЯ ЯСЕНІ?

Юныя лесаводы са школьнага лясніцтва Раздзялавіцкага сярэдняй школы Ганцавіцкага раёна Наталля і Ганна Рабцэвічы былі адзначаны спецыяльным прызам XII Міжнароднага юніёрскага ляснога конкурсу і ўзнагароджаны Ганаровай граматай камітэта Дзяржаўнай Думы РФ па прыродных рэсурсах, прыродакарыстанні і экалогіі.

Конкурс праходзіў у Суздаль, сёлета ўпершыню — пры падтрымцы ўрада Расійскай Федэрацыі. У мерапрыемстве прынялі ўдзел 43 удзельнікі з 26 краін Еўропы, Азіі, Афрыкі і Амерыкі. Было заслухана 35 конкурсных работ. Тэмы былі часам даволі экзатычныя. Напрыклад, студэнтка з Бразіліі прэзентавала свае даследаванні басейна ракі Паранангаба, а студэнт з Нарвегіі расказаў пра тое, якую пагрозу для Еўропы ўяўляе янотападобны

сабака. Беларускія школьніцы прадставілі на суд аўтарытэтнага міжнароднага журы, у склад якога ўваходзілі прадстаўнікі Расіі, Германіі, Беларусі, Бразіліі, Арменіі і іншых краін, работу «Вывучэнне папуляцыі вырасцання ясеня звычайнага і ацэнка стану ясеневых насаджэнняў на тэрыторыі Раздзялавіцкага лясніцтва Ганцавіцкага лясгаса». Пераможцам конкурсу стаў Раман Баброўскі з Расіі. Ён цягам трох гадоў вёў даследчую работу на невялікім балочце ў Наўгародскай вобласці: рабіў свідравіны, адбіраў узоры торфу і ў выніку склаў каталог раслін, якія раслі тут цягам некалькіх соцень гадоў.

Напрыканцы мерапрыемства ўдзельнікі заклалі ліпаваю алею ў цэнтры Суздалья — прадстаўнік ад кожнай краіны пакінуў такую памяць у горадзе аб маладых лесаводах.

Сяргей РАСОЛЬКА. rs@vziazda.by

Самыя-самыя

У САЮЗНАЙ АЛІМПІЯДЗЕ
БЕЛАРУСЫ — ПЕРАМОЖЦЫ

Абсалютным пераможцам дзясятай алімпіяды школьнікаў Саюзнай дзяржавы «Расія і Беларусь: гістарычнае і духоўнае адзінства», якая завяршылася ў Гомелі, стала навучэнка кімавіцкай сярэдняй школы №3 Магілёўскай вобласці Вікторыя Сцепанюк.

Удзельнікамі алімпіяды сталі больш як 200 школьнікаў з 23 рэгіёнаў Расійскай Федэрацыі і з усіх абласцей Беларусі. Сёлета «геаграфія» спаборніцтваў пашырылася, далучыліся два ваенныя вучылішчы: Мінскае сувораўскае і

Цвярское, а таксама каманды з Мурманска і Валгаграда.

Праграма заключнай часткі алімпіяды прадугледжвала два абавязковыя туры (напісанне сачынення і комплексную работу па рускай мове і літаратуры), а таксама творчыя конкурсы, у якіх школьнікі маглі прадэманстраваць свае таленты ў валоданні майстэрствам рыторыкі і выразным літаратурным чытанні, конкурсе знаўцаў і лінгвістычнай віктарыне.

Пераможцамі алімпіяды сталі 89 чалавек. Першае месца ў агульнакамандным заліку заваявала каманда Мінска, другое месца падзялілі каманды школьнікаў Гомеля і Магілёўскай вобласці,

а трэцяе — каманды інтэлектуалаў з Гомельскай, Мінскай абласцей і Масквы.

Найвышэйшыя вынікі ў абавязковых турах паказалі расійскія вучанцы з сярэдняй школы №3 Цэнтральнага раёна Валгаграда і гімназіі №642 Васільвостраўскага раёна Санкт-Пецярбурга. За самае лепшае сачыненне і найлепшую комплексную работу дзяўчаты былі ўзнагароджаны спецыяльнымі прызамі прадстаўніцтва Рассупрацоўніцтва ў Беларусі.

У наступным годзе заключны этап алімпіяды прымае расійскі бок. Удзельнікі збяруцца ў Вялікім Ноўгарадзе.

Надзея НИКАЛАЕВА.
nikalaeva@vziazda.by

ЯЛІНЫ І МАТЭМАТЫКА,
ці Адзін дзень на лясной дзялянцы

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар. «ЧЗ»)

— Праба заўсёды аднолькавая, мы бяром 500 квадратных метраў, бо самі дзяляны таксама невялікія па плошчы, — тлумачыць Андрэй Стоцік. — У кожным вугле ставіцца тычка, каб не забытацца. Потым трэба прайсці па міжраддзю, вымераць вышыню кожнага дзясятага дрэўца з тых, што трапілі ў пробы замеры, і падлічыць іх агульную колькасць.

Пакуль леснікі хуценька працягалі паміж ялінак, я спрабавала не адстаць ад іх. Ужо пасля першага заходу высокая трава вымачыла вопратку да пояса, боты пастаянна чапляліся за прыхаваныя галіны і карчы, а то і проста за няроўную глебу. Да таго ж расцягнуць рулетку да верхаліны асабліва высокіх елачак не хапала спрыту. Прыгледзеўшыся, зразумела, што лясная прафесія вымушае «сябраваць» з матэматыкай: мае калегі проста станаўліся побач з лясной культурай і даплюсоўвалі патрэбныя сантыметры да ўласнага росту. Вось ён, прафесійны вопыт. Андрэй паспяваў яшчэ запісваць вынікі на аркушы.

Нарэшце справа зроблена і мы накіроўваемся далей — праз малінік і крапіву. Мясіна сырая, побач угадваецца балота. Натуральна, узнікае пытанне, ці не давядзецца наступную пробу закладваць у вадзе.

— Балоцістыя мясіны пакідаюцца пад натуральнае заросчванне, — супакойвае Андрэй. — Вось калі вырубку вызначаем, тады часам даводзіцца па калена ў балоце хадзіць.

На альховай дзялянцы дрэўцы выраслі неаднолькавымі: частка з іх аказалася высачэзнымі, іншыя ж не перараслі чалавечага росту.

— А што будзе з тымі культурамі, якія недабіраюць параметраў, каб перавесці ў лес? — пытаюся ва Улада Пачкоўскага.

— Іх пакідаюць на даросчванне. Кожны год прыязджаем, правяраем. Калі і пасля пятнаццаці гадоў нельга запісаць іх у пакрытыя лесам землі, то такія насаджэнні спісваюцца.

— Высякаюцца? — дапытваюся я.

— Не, яны так і застаюцца. Можна, вядома, высечы і пасадзіць на нова, але звычайна ўсё так і пакідаюць: што вырасла, тое вырасла. Бывае, што самі глебы непрыдатныя пад вырошчванне нейкай культуры. Скажам, увесь час тут расла асіна. Калі пасадзіць на яе месцы больш карысныя для прамысловасці елкі, то зусім не факт, што ім тут спадабаецца.

А потым нарваліся на «засаду». Тыя самыя «ласіныя вошы» — плоскія, страшэнна казытлівыя насякомыя з крыльцамі — стараліся запаўзіць пад вопратку ці ў валасы.

Пасля альховай дзялянкі вырашана зрабіць прыпынак. На гадзінніку дзесьці раніца. Пакуль п'ем гарачы чай, памочнік ляснічага зноў заняты картай: на гэтым участку нашая работа скончана, трэба пераязджаць да наступнага і, як вынік, пракладаць новы шлях.

Павел Жытко (злева) і Андрэй Стоцік шукаюць на карце патрэбную дзялянку.

— У Андрэя наогул больш «папяровая» работа, — кажа Павел Жытко. — Ён адзін з кіраўнікоў лясніцтва, далей па старшынстве будзе майстар лесу, а ўжо потым леснікі.

Так за кубкам чаю (мае спадарожнікі возяць гарачыя напоі у тэрмаксах і могуць расказаць некалькі рэцэптаў яго прыгатавання) я дазналася, як глядзяць за лясным парадкам і чаму ляснік не бачыць вынікаў сваёй працы. Аказалася, што догляд дрэў можа вымярацца стагоддзямі, ад маленькіх саджанцаў да высознага лесу першай групы, высякаць які даецца даволі праз 101 і больш гадоў. Каля маладых дрэўцаў леснікі абкошваюць траву, зразаюць кустоў, праводзяць асвятленні, прарэджванні. Восенню

назапашваюць насенне ліпы, клёна, ясеня, збіраюць шышкі і жалуды. Пасля моцнага ветру пазбаўляюцца ад небяспечнага ветрабою. Даводзіцца быць і прыбіральшчыкамі, бо часам людзі «блытаюць» лес са сметнікам.

Яшчэ некалькі дзялянак абышлі без асаблівых прыгод, а потым нарваліся на «засаду». Тыя самыя «ласіныя вошы» — плоскія, страшэнна казытлівыя насякомыя з крыльцамі — стараліся запаўзіць пад вопратку ці ў валасы.

— Ды вы не хваліцеся, — «суцяшае» Павел Жытко, пакуль я адчайна ляпаю сябе па куртцы, — яны кусяцца, толькі калі доўга сядзяць. Сяк-так, адбіваючыся ад агрэсараў, адмяраем патрэбныя 500 квад-

ратных метраў, ставім тычкі, лічым хвойкі. Сёння гэта апошняя проба, засталася толькі падлічыць звесткі і запоўніць усе дакументы.

Пакуль вярталіся ў лясніцтва, спадарожнікі прапанавалі схадзіць яшчэ і да агляднай вышкі, маўляў, з яе відаць увесь лес на некалькі кіламетраў. Куды там! Я хоць і настройвалася на паход па лесе, так страшэнна стамілася, што ад прыгожых краявідаў давялося адмовіцца.

Мае калегі проста станаўліся побач з лясной культурай і даплюсоўвалі патрэбныя сантыметры да ўласнага росту. Вось ён, прафесійны вопыт.

— Мы да рознага звыклія, — пасміхаецца Андрэй, — а вас ляснічы, мусіць, пашкадаваў, бо сёння даў нам лёгкае заданне.

Пакуль Андрэй, абклаўшыся аркушамі з табліцамі і даведнікамі, запаўняў патрэбныя дакументы, я таксама спрабавала ўпарадкаваць уражанні. Работа ў лясніцтве аказалася больш складанай і сур'ёзнай, чым мне ўяўлялася. Акрамя ведання лесу, кожнай сцяжынкы, яна патрабуе ўмення арыентавацца па карце, весці хуткія разлікі. Затое «лесаводы» аказаліся надзвычай кампанейскімі людзьмі: і пажартуюць, і справу зробіць...

Рагнеда ЮРГЕЛЬ,
студэнтка V курса
Інстытута журналістыкі БДУ.
Фота аўтара.

5 11 2015 г.

Як на подыме

ДЗЯЎЧАТЫ-«ШКОЛЬНИЦЫ» І ХЛОПЦЫ Ё БЕЛЫМ

Якой бачаць моды маладыя дызайнеры?

Вы ўжо задумваліся, што надзенне вясной? Пытанне здаецца нясвоечасовым толькі на першы погляд. Ва ўсім свеце дызайнеры прадстаўляюць калекцыі на наступны сезон яшчэ за паўгода, як ён пачнецца. Дык што будзе ў трэндзе? Цікавыя мадэлі для вясенне-летняга гардэроба мы шукалі ў калекцыях маладых дызайнераў, якія ўдзельнічалі ў конкурсе «Новыя імёны» на Беларускай тыдні моды.

Добрая навіна для тых, хто лічыць, што адзенне павінна быць зручным: камфорт — гэта модна. Дызайнеры ўжо не навязваюць нам вузкія спадніцы і топы «ў абліпку». Замест іх — свабодныя і прасторныя рэчы. Максімальна шырокія штаны, прамыя сукенкі-балахоны, аб'ёмныя блузы.

— Прасторнае адзенне прыдае вобразу мініяцюрнасць, — лічыць дызайнер Валерыя КАПАН і Марыя НЕКРАШЭВІЧ. — За кошт вялікіх формаў, грубых ліній, як ні дзіўна, падкрэсліваецца жаночасць. Аверсайз (вопратка, быццам на памер большая, чым трэба. — Аўт.) — гэта камфорт і своеасаблівая абарона ад знешняга свету.

Пераможца конкурсу «Новыя імёны» Сабіна АЛЫШОВА лічыць, што вузкія рэчы, якія пэўны час былі папулярныя, проста надакучылі: «Хочацца свабоды, прасторы, руху. Уплывае заклапочанасць правільнымі ладам жыцця. На подыумах цяпер паказваюць адзенне, у якім цела «дышае». Мне здаецца, будучыня за футурызмам, нейкімі новымі формамі і матэрыяламі, калі вопратка стане як другая скура».

Бадай, галоўная рыса ўсіх калекцый — мінімалізм. Творцы робяць стаўку або на колер, або на форму, або на дэталі. Зноў у модзе будзе высокая талія. Падкрэсліваць яе прапануюць не толькі з дапамогай адпаведных штаноў і спадніц, але і ўжарочаных цёплых кофтаў і лёгкіх топаў. Упэўнена, у многіх засталіся такія яшчэ з мінулага лета. Увогуле, некаторыя модныя тэндэнцыі будучай вясны перакачавалі з папярэдняга сезона, таму тым, хто пільна сачыў за подыумаў летась, абнаўляць гардэроб не давядзецца. А яшчэ лепш пакапацца ў рэчах бацькоў. Памятаеце школьную форму нашых маці? Тую самую сукенку з фартухом, якую цяпер папулярна апранаць на апошні званок? Дызайнеры вырашылі, што гэты фасон занадта ўдалы, каб прымяраць яго толькі раз у

Прасторная сукенка для тых, хто любіць камфорт.

Не пазналі? Савецкая школьная форма на новы лад.

жыцці, і крыху дапрацавалі. Выбралі светлыя, менш кантрасныя колеры, падукарацілі ніз, прыбралі доўгія рукавы, «пагулялі» з формай фартуха — і сукенка на кожны дзень гатова.

Незаменная рэч для мужчын наступнай вясной — светлы пінжак або лёгкае паліто. Мадэль знаёмая, але навізну ёй надаюць дэталі: устаўкі з пераплецёнай тканіны, разрэзы, што складваюцца ў пэўны малюнак. «Мне падабаецца апранаць мужчын, яны пакуль абдзеленыя модай, — кажа стваральніца гэтай калекцыі Сабіна Алышова. — Натхненнем было падарожжа ў Азербайджан, у Баку. Я зрабіла простую канструкцыю, але выкарыстала шмат дэталей, тое, што ўласціва ўсходнім народам».

На сёлетнім конкурсе маладыя дызайнеры павінны былі пашыць адзенне з лёну. Не самы зручны ў эксплуатацыі матэ-

Мужчынская калекцыя ад Сабіны Алышовай.

рыял, але маладыя творцы прыдумалі, як адаптаваць яго пад патрэбы рынку. Напрыклад, не адпрасоўвалі лён, які, як вядома, вельмі мнецца, а зрнак зрабілі тканіну мятай. Ператварылі недахоп у «фішку». А мадэльеры Кацярына КАЗАК і Авігея ТОПАЛЬ прадставілі на паказе падшываны лён. «Глядзіцца, як іншы матэрыял, — заўважаюць дзяўчаты. — Думаем, многія ў будучыні звернуцца да гэтай тканіны».

Колер сезона? Адназначна белы. Маладыя куцюр'е раяць быць светлым чалавекам не толькі знутры. Калі ж вам даспадобы яркія колеры, спыніцеся на блакітным ці ружовым. У трэндзе таксама графічныя і акварэльныя прынты.

Вясна, на жаль, прыйшла пакуль толькі на подыумы. Па-за іх межамі куды больш актуальнае адзенне, у якім не змерзне. У чым сустракаць халады? Кацярына Казак і Авігея Топаль раяць купіць курткі-парку аверсайз і вялікія чаравікі на штатт мужчынскіх. Зручна і практычна.

— Насіце ўсё аб'ёмнае: шалікі, паліто. Рэчы буйной вязкі, — падказваюць Валерыя Капан і Марыя Некрашэвіч. — Вытрымлівайце манахромнасць у вобразе.

Сабіну Алышова мы папрасілі скласці «лук» для хлопцаў.

— Сёння шмат напрамкаў. Можа выбраць тканіна, як дэндзі, бруталь, — прапануе дызайнерка. — Стыль «бруталь» — гэта цёмныя паліто з шалікамі-«хамутамі», каўнярамі-капюшонамі. Па колерах — сіні, бэжавы, белы. Я б раіла насіць каларовы абутак. Увосень усё шэрае, самім хочацца схавацца ў цёмным паліто, а васьм чаравікамі можна «пазіхацець». З аксесуараў — вялікія сумкі тыпу дарожных, капелюшы самыя розныя. Галоўнае — падкрэсліваць свае добрыя бакі. Але расстаўляйце правільна акцэнт: калі ў моды ўваходзіць тое, што вам не па-сучасна, не трэба гэта насіць.

Наталля ЛУБНЕЎСКАЯ. lubneuskaya@vziazda.by

Сямейная справа

Праект дома ў Хадасах.

Што такое «брыф» і навошта ён патрэбен? Як стварыць месца, у якім было б прыемна жыць і працаваць? Разабрацца з хітраспльценнямі архітэктурных тэрмінаў і законаў нам дапамаглі Таццяна КЯСКЕВІЧ і Яўген ЛЯШУК — маладая сям'я дойлідзтва, якая ўжо можа ганарыцца пэўнымі поспехамі. Сярод іх — малы гран-пры міжнароднага біенале маладых архітэктараў «Леанарда-2015», конкурсы, якія праходзілі падчас нацыянальнага фестывалю архітэктуры «Мінск-2015». Дарэчы, беларусы ўпершыню ў гісторыі сталі пераможцамі гэтага прафесійнага спаборніцтва.

— Удзел у архітэктурных конкурсах — гэта ваш асноўны занятак?

Яўген: — Вядома, не. Пасля заканчэння ўніверсітэта мы працавалі ў дзяржаўнай структуры. Там былі свае плюсы, але адчувалася, што гэта не зусім наша. Хацелася больш крэатыўу. Найбольш зручная магчымасць для гэтага — удзел у міжнародных конкурсах архітэктурных праектаў.

Існуюць розныя формы такіх спаборніцтваў, але сутнасць заўсёды адна: заказчык дае заданне, а архітэктары (звычайна каманды з некалькіх чалавек) прапануюць свае рашэнні. Гэта і стала для нас, можна сказаць, аддушнай. Але ўдзел у конкурсах — усёго толькі хобі, а не месца працы. Глядзіце: на апошні конкурс, у якім мы бралі ўдзел, заяўкі падалі прыкладна 1700 камандаў, у кожнай з іх можа быць да дзесяці чалавек. Уяўляеце, якая плынь разумовага працэсу б'е ў адну кропку? Перамагае ж адзін праект! Усё астатняе так і застаецца на паперы. Колькі немаганняў марнуецца! Таму ніколі нельга спадзявацца і планаваць, што ты недзе пераможаш

і заробіш грошы. Але цікавасць да такой працы перабівае ўсе мінусы, гэта шыкоўны досвед. Да таго ж на такіх праектах можна зрабіць сабе імя. Аднак займацца гэтым можна толькі паралельна з асноўнай працай. Цяпер мы адкрылі прыватнае прадпрыемства, распрацоўваем праекты пад заказчы, гэтым і зарабляем на жыццё.

— Якія з распрацаваных вамі будынкаў не засталіся на паперы, а з'явіліся на вуліцах гарадоў?

Таццяна: — Мы толькі некалькі разоў займалі высокія месцы на такіх конкурсах. Ды і максімальны прыбытак быў недзе ў памеры пяцісот долараў. Даволі высока быў ацэнены праект гатэля і начнога клуба ў выглядзе кукурузы для Ганконга. Але ён так і застаўся праектам. А тыя, што былі пабудаваны, мы не можам назваць выключна сваімі, бо над імі працавалі іншыя фірмы. Напрыклад, з агульназдамога, мы прымалі ўдзел у праектаванні жылога комплексу «Каскад» на Кальварыйскай вуліцы ў Мінску, калі працавалі ў бюро вядомага архітэктара Барыса Школнікава. Ёсць шэраг

Маладая сям'я архітэктараў — Таццяна Кяскевіч і Яўген Ляшук.

Фота Сяргея Нікановіча.

іншых будынкаў, але яны таксама не належаць выключна нам.

— Праект вясковага дома, які заняў першае месца на біенале маладых архітэктараў, таксама распрацоўваўся для ўдзелу ў конкурсе?

Яўген: — Не, гэта якраз адзін з першых праектаў, якія мы стваралі пад заказ як індывідуальныя прадпрыемствы. Сітуацыя такая: некалькі сем'яў, якія сябруюць паміж сабой, выкупілі ўчастак зямлі ў вёсцы Хада-сваць пад Жабінкай. Яны захацелі пабудавать некалькі дамоў па суседстве, каб жыць і адпачываць разам. Прапа-

СТВАРАЦЬ, КАБ «ЗНОСІЛА ДАХ»

навалі нам зрабіць праект. У выніку атрымаўся такі своеасаблівы кварцталчык з васьмі дамоў, аб'яднаных агульнай пляцоўкай для сумеснага баўлення часу. Ён ужо будзеца, заліты фундамент. На конкурс мы прадставілі праект аднаго з дамоў.

Якія ў яго «фішкі» і чаму ён заслужыў такую ўвагу? Нам цяжка сказаць. Там шмат дробязяў, якія робяць дом цікавым і незвычайным, напрыклад фасад чорнага колеру. А яшчэ аздабленне «елачкай», якое мы падгледзелі на звычайнай вясковай хаце пад Гальшанамі.

Таццяна: — Я думаю, высокай ацэнкі заслужылі ў першую чаргу форма і размеркаванне прасторы ў доме, пра гэта казаў адзін з суддзяў у сваім каментарыі журналістам. Гэта сучаснае жыллё, але з вясковым каларытам, вось галоўная ідэя. Нават печка будзе.

— Сямейная праца нярэдка становіцца праблемай...

Яўген: — Калі казаць пра тэхнічны бок, то ўсё выглядае так: мы атрымліваем «брыф» (кароткі змест патрабаванняў заказчыка. — Аўт.) і паасобку шукаем рашэнне. Праз некаторы час абменьваемся думкамі. Паўтараем гэты цыкл, пакуль не прыйдзем да агульнага выніку. Але працэс даволі працяглы па часе, можна некалькі дзён прыдумляць праект, а потым натхніцца якой-небудзь дробяззю, умоўна кажучы, лістотай падчас прагулкі.

Таццяна: — Наш творчы працэс — гэта заўсёды дыялог, часам вельмі напружаны. Мы вельмі шмат спрачаемся, пераконваем адно аднаго, пакуль не прыйдзем да нечага агульнага. Але трэба сказаць, што нам пашчасціла — кардынальных разыходжанню ў гусце няма. І мне,

і Яўгену падабаецца прыкладна адно і тое ж, падобная архітэктура. Гэта здымае шмат праблем.

— А якая будучыня чакае беларускую архітэктуру, на вашу думку?

Таццяна: — За дызайн у нас не хочучь плаціць, не разумеюць, што добры дызайн — гэта шыкоўная інвестыцыя. Калі кватэра або дом мае ўдалую ўнутраную прастору, то і інтэр'ер фарміруецца лёгка.

«Наш творчы працэс — гэта заўсёды дыялог, часам вельмі напружаны. Мы вельмі шмат спрачаемся, пераконваем адно аднаго, пакуль не прыйдзем да нечага агульнага».

Яўген: — Людзі не заўсёды дакладна ўяўляюць, у якім асяродку яны хацелі б жыць, калі нешта будуюць. Ёсць такія думкі-клішэ, ад якіх нам трэба пазбаўляцца: «вось сусед сабе зрабіў такое, і я хачу». Гэта не лепшы шлях. Прага, напрыклад, мае нашмат старэйшую архітэктуру, чым Мінск, і чэкі не баяцца забудоўваць гістарычны цэнтр горада, прычым вельмі канцэптuallyнымі будынкамі, як той жа «Танцуючы дом». Калі браць сталічны праспект Незалежнасці з яго сталінскім ампірам — там вельмі шмат лепкі, і сёння ніхто не будзе рабіць нешта падобнае. Дык, можа, і не трэба будаваць «пад даўніну», а лепей пайсці смелым шляхам і зрабіць штосьці новае?..

Яраслаў ЛЫСКАВЕЦ.
lyskavets@vziazda.by

Свой|выбар

ІНСПЕКТАР ПА СПРАВАХ... ПАЖЫЛЫХ

Ці лёгка маладому сацработніку паладзіць з пенсіянерамі?

«Не адчыняе. Не чуе, напэўна». Разам з Настассяй ЛАБОВІЧ, найлепшым сацыяльным работнікам Мінска, мы стаім у пад'ездзе пяціпавярховіка і настойліва звонім у дзверы. Збірліся наведаць адну з пенсіянерак, што жыве на Насціным участку. Але бабуля, у якой праблемы са слыхам, відаць, забылася пра наш візіт. Пачакаўшы яшчэ некалькі хвілін, вырашаем не марнаваць час і адпраўляемся да наступнай падапечнай.

Адным — памочнік,
іншым — суразмоўца

Тое, што яна — адна з найлепшых у сваёй сферы, Настасся пацвердзіла ўжо двойчы. Спачатку дзяўчына пераўзышла сваіх калег на «Мінскім майстры-2015», дзе прадэманстравала выдатнае веданне заканадаўства і паспяхова справілася з практычным заданнем. А на пачатку верасня стала найлепшым маладым спецыялістам у сферы сацыяльнай абароны на мінскім гарадскім конкурсе. Выпускніца Віцебскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя П.М. Машэрава (Насця скончыла факультэт сацыяльнай педагогікі і псіхалогіі) яшчэ на другім курсе стала цікавіцца дзейнасцю тэрытарыяльных цэнтраў: пісала на гэтую тэму курсавыя і дыплом. Са сваёй спецыяльнасцю дзяўчына магла б пайсці і ў іншую прафесію, напрыклад, стаць інспектарам па справах няпоўнагадовых, але падчас навучальнай практыкі зразумела, што гэты варыянт не для яе: «Разам з інспекцыяй мы ездзілі па праблемных сем'ях, дзе ў бацькоў адбіралі дзяцей. Калі былі ў дамах інтэрнатах, малыя беглі да нас і крычалі «мама», прасілі забраць іх. Мяне

гэта вельмі ўразіла. Вырашыла для сябе, што не змагу бачыць, як бацькі ламаюць лёсы дзяцей».

Настасся працуе ў тэрытарыяльным цэнтры сацабслугоўвання населенства Цэнтральнага раёна сталіцы. Пару месяцаў таму дзяўчыну павысілі: цяпер яна інспектар па асноўнай дзейнасці аддзялення сацыяльнай дапамогі на даму. Знаёміцца з людзьмі, якіх трэба ўзяць пад апеку (і вырашае, ці сапраўды ў гэтым ёсць неабходнасць), падбірае для іх работнікаў, якія падвядуць па характары. У кожнага ж пенсіянера свае пажаданні: адзін просіць памочніка па гаспадарцы, іншы — цярглівага суразмоўцу. Яшчэ адзін з Насціных абавязкаў — вырашаць канфліктныя сітуацыі, якія ўзнікаюць паміж кліентамі і супрацоўнікамі. Пакуль наваспечанаму інспектару шанцуе: за той час, што яна на гэтай пасадзе, скаргаў не паступала.

— Большасць нашых падапечных — адзінокія людзі. Або тыя, у каго дзеці ўжо самі пенсіянеры, — кажа дзяўчына. — Але, на жаль, у апошніх не заўсёды атрымліваецца даглядаць сваіх бацькоў, а некаторыя проста не хочуць гэтым займацца і просяць сацработніка. Тэлефануе нам жанчына і кажа, што бабулю-суседку трэба ўзяць на сацыяльнае абслугоўванне. Мы выязджаем на месца і высвятляем, што гэта званіла яе дачка, якая жыве літаральна ў пяці хвілінах хадзьбы! Мяне вельмі засмучаюць такія выпадкі. Ну як гэта: дзеці жывуць у суседняй кватэры, а да бацькоў ходзіць сацыяльны работнік, прыносіць ім прадукты, прыбірае. Калі пытаем, чаму чалавек не дапамагае сваёй маці, часта чуем: «Мы з ёй у дрэнных адносінах. Нічога не хачу пра яе ведаць». І абраўца, што сацыяльная служба не выконвае сваіх абавязкаў. Мне гэта незразумела. Я лічу так: бацькі выхавалі цябе, цяпер

ты павінен паклапаціцца пра іх. Прынесці адзін раз на тыдзень прадукты па сілах кожнаму.

«Бабулі
прапапоўваюць мне
жыць разам»

Па наступным адрасе нас чакае Віялета Аляксандраўна, адзінокая пенсіянерка. Звычайна ёй дапамагае іншы сацыяльны работнік, але сёння да бабулі завітала маладая інспектар: спытаць пра здароўе і наведацца, ці задавальняе абслугоўванне.

— Праходзьце, праходзьце. Толькі галаву мыць збіралася! — упускае нас у кватэру Віялета Аляксандраўна.

Пакуль пенсіянерка прымае душ, Насця ставіць на пліту чайнік з вадой і наводзіць парадак на кухні. Расказвае, што не ўсе старыя, якім сапраўды патрэбна дапамога, згаджаюцца на паслугі сацыяльнага работніка: «Саромеюцца прасіць. Маўляў, што мы, нямоглыя? Усё самі зробім. Спрабуем угаварыць чалавек. Часам ідзем на хітрыкі. Кажам: «Да вас будуць прыходзіць проста пагаварыць». Бывае, зусім не хочуць ісці на кантакт».

Віялета Аляксандраўна візітам сацыяльнай службы радуецца. Бо, прызнаецца, жыць замкнута для пажылога чалавека небяспечна. Жанчына ўгадвае, як улётку ішла на кухню, спатыкнулася і расцягнулася на падлогу. Падняцца сама не магла: зламала плячо. Дзякуй Богу, у той дзень сяброўка вырашыла ў гэці зайсці. Віялета Аляксандраўна ёй даўно не тэлефанавала, і тая пачала хвалявацца.

— А да Паліначкі (так зывуць сацыяльную работніцу, што абслугоўвае жанчыну. — Аўт.) прэтэнзіі няма. Заўсёды ўважлівая да мяне, —

Каб дапамагачь сваім падапечным, Насця нават з дэкрэтнага водпуску раней выйшла.

зазначае бабуля.

— Падапечныя прывязваюцца да вас? — пытаюся ў Настасю.

— Так, могуць дачкой, унучкай называць. Гэта нармальнае сітуацыя, бо больш блізкіх людзей у іх няма. Некаторыя прапапоўваюць разам жыць. Пачынаеш ім тлумачыць, што ты ўжо дарослая, у цябе свая сям'я, дзіця ёсць. Засмучаюцца.

З пажылымі дзяўчыне працаваць цікава. Ідзеш у краму — замаўляюць малако пэўнай тлустасці ці каўбасу любімага гатунку. Некаторыя паказваюць абгорткі савецкіх часоў і просяць набыць дакладна такі прадукт, хоць той ужо колькі гадоў не выпускаецца.

Жанчыны
ў сацслужбе —
жаданне кліентаў

Разгаварыліся з Насцяй пра сацыяльную службу ў іншых краінах. Што з еўрапейскага вопыту можна было б пераняць нам?

— Мне падабаецца замежны падыход да падрыхтоўкі спецыялістаў. Студэнты ў першы год вывучаюць тэорыю, а наступныя тры гады ў іх практыка на месцах. Мне здаецца, гэта нармальна для нашай прафесіі, таму што, калі выходзіш пасля вучобы на працу, узнікае шмат пытанняў. Напрыклад, як правільна весці дакументацыю. Што да самой сістэмы сацыяльнага абслугоўвання,

то нельга штосьці вырываць з практыкі іншай дзяржавы. У нас адрозніваецца заканадаўства, менталітэт. Трэба падглядаць лепшае і адаптаваць пад нашы ўмовы, — лічыць мая суразмоўца.

Дзяўчына заўважае, што ў сацыяльную сферу стала прыходзіць больш моладзі. З Насціных аднагрупнікаў больш за палову працуюць па спецыяльнасці: у школах, інспекцыях па справах няпоўнагадовых, пашпартным стала. Амаль усе дзяўчаты. Сярод 60 чалавек, што вучыліся з Настассяй на патуку, было толькі пяць хлопцаў.

— Як думаеце, чаму сацыяльны работнік — жаночая прафесія? Справа толькі ў нізкім заробку?

— Ёсць яшчэ адна прычына, псіхалагічная — хлопцам звычайна больш складана знайсці кантакт з пажылымі людзьмі. Дый самі кліенты найперш хочуць бачыць жанчын. Калі тэлефануюць бабулі і просяць сацыяльнага работніка, а мы кажам, што ў нас ёсць мужчына, то чуем: «Ой, вы што, мы ж ненафарбаваныя будзем! Некаторыя знаёмыя не зусім разумеюць, чым займаецца сацыяльны работнік, даводзіцца тлумачыць, што гэта не прыбіральшчыца. «Мы не толькі парадак дапамагаем наводзіць. Набываем лекі, ходзім з нашымі бабулямі да натарыусаў. Падтрымліваем людзей, якія застаўліся адны».

Наталія ЛУБНЕЎСКАЯ.
lubneuskaya@vziazda.by
Фота аўтара.

БРАЗІЛЬСКІ «КАРНАВАЛ»...

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар. «43».)

— Нас папярэдзілі, што на борт можна браць багаж вагой не больш за 46 кілаграмаў у разліку на чалавека, а ў мяне якраз было два чамаданы па 23 кіло, — усміхаецца Марыя. — І гэта выключна інструменты для працы. Калі б я прыехала без іх, гэта быў бы прывал. На рабочым месцы, акрамя сталоў, мікрахвалёўкі, халадзільніка і маразільніка, нічога больш не было.

ПАМАЧЫЦЬ НОГІ Ў АКІЯНЕ

Так далёка ад дому Марыя яшчэ ніколі не бывала. З ілюмінатара самалёта Сан-Паўла здаўся ёй наогул бязмежным горадам. Тэрмометр паказваў плюс 28 градусаў цяпла, і было цяжка ўцяміць, што ў Бразіліі разгар зімы, а не лета. Прышлося таксама прыстасоўвацца да мясцовага часу, бо розніца з Беларуссю складае шэсць гадзін. Да таго ж ужо а шостай вечара становілася цёмна. Знаёміліся з горадам у асноўным праз акно аўтобуса, і ўражанні засталіся... не самыя лепшыя.

— Вельмі вузкія і непрыглядныя вулачкі, шмат галечы, жабракоў, — расказвае Марыя. — Для нас гэта было дзіка, а ў іх ніхто нават не звяртае ўвагі. Паўсюды нейкія мітынгі, дэманстрацыі. Нас папярэдзілі, што ў горадзе шмат злачынцаў, таму максімум, што мы маглі змыць, гэта прайсціся групай па цэнтральнай вуліцы і зазірнуць у які-небудзь супермаркет. Дарэчы, адзін тамтэйшы рэал каштаваў каля трох долараў. Сабе на памяць купіла толькі невялікія сувеніры і каву — яна там сапраўды смачная, мае неперадавальны пах і прывабную пеначку.

— А яшчэ нас пасля спаборніцтваў звалілі да акіяна, — Марыя згадвае пра гэта з вялікім захапленнем. — Дагэтуль я была толькі на

моры, а акіян бачыла ўпершыню. Купацца не рызыкнула; баялася, што захварэю. На працоўнай пляцоўцы быў кандыцыянер, і мяне крыху прадзьмула. Таму ў акіяне толькі ногі памачыла. Наогул у іх зімой амаль ніхто не купаецца. На нашых пляцоўках яны глядзелі, як на вар'ятаў.

«НАЎМЫСНА ІШЛА НА ПАРУШЭННІ»

У першы дзень канкурсанты ляпілі фігуркі з марцыпанаў — арэхавай масы. Дзвалялася выкарыстоўваць масціку, яна больш пластычная ў працы. Некаторыя яе нават прывозілі з сабой, але Марыя карысталася тым, што прадаставілі арганізатары. А каб вырабы захоўвалі форму, дадавала крухмал. Па заданні за 6,5 гадзіны трэба было зрабіць восем фігурак жывёл — па дзве аднолькавыя. І выстаўляць іх у строга азначаны час. Тым, хто спраўляўся з пастаўленай задачай загадзя, можна было рабіць нарыхтоўкі на наступны дзень.

— Журы пільна назіралі, як мы працуем, — расказвае Марыя. — Яны не мелі права размаўляць з удзельнікамі, заходзіць на іх пляцоўку — маглі толькі сачыць збоку і ставіць адзнакі.

Здавалася, што яны робяць гэта некая суб'ектыўна, абапіраючыся на ўласны густ — спадабалася або не. Калі я фарбавала свае фігуркі аэрографам, яны сачылі за кожным рухам, напэўна, ацэньвалі тэхніку. За чысціню працоўнага месца, напрыклад, паставілі 17 балаў, як і за карамельную кампазіцыю. Неяк я выпадкова разліла на падлогу карамель. Фарба была ярка-зялёная, а падлога — белая. Я старалася адцерці яе, але яна ўсё роўна праяўлялася. Думаю, што гэта крыўднае здарэнне і паўплывала на агульны вынік.

Даведка «43»

Асацыяцыя WorldSkills International была створана ў 1946 годзе ў Іспаніі для папулярна-заці работчы прафесій, у тым ліку праз правядзенне міжнародных спаборніцтваў, якія яшчэ называюць «алімпіядай у прафесійным майстэрстве». Сёння рух WorldSkills аб'ядноўвае 72 краіны, якія ахопліваюць больш за 70% насельніцтва зямнога шара.

Чэмпіянаты праходзяць адзін раз на два гады па шасці сектарах сусветнай эканомікі: транспарт і лагістыка, вытворчыя і інжынерныя тэхналогіі, ІКТ, творчыя прафесіі і мода і сацыяльна-бытавое абслугоўванне.

У апошніх спаборніцтвах у Сан-Паўлу (Бразілія) удзельнічалі амаль 1200 канкурсантаў з 59 краін і 1144 эксперты з 70 краін. Сусветны чэмпіянат праводзіўся па 50 кампетэцыях. Максімальная колькасць балаў, якую маглі набраць кандытары, — 520. Кандытар Марыя Кушвід з 493 баламі стала другой у Еўропе, саступіўшы толькі французам, якія ў выніку і занялі другое месца ў свеце.

А ў маі бягучага года беларуская каманда ўдзельнічала ў адкрытым чэмпіянаце WorldSkills СНД+ у Казані і заваявала там адзін залаты і 16 сярэбраных медалёў.

На другі дзень трэба было зрабіць за шэсць гадзін тры віды шакаладных цукерак па 15 штук і невялікую шакаладную кампазіцыю да 30 сантыметраў вышыні на тэму «Карнавал». Момант быў адказны, бо гэтую навуку Марыя спасцігала выключна з дапамогай курсаў. У адраэненне ад прафесійна-адукацыйных праграм іншых краін, у нашых установах прафесійнай адукацыі нават такой тэмы няма.

— Трэба было пратэмперыраваць шакалад, каб надаць яму бляск і хрусткасць, — расказвае Марыя. — На гэта больш за ўсё звяртала ўвагу журы. Працавалі ў экстрэмальных умовах. У Акадэміі шакаладу нас вучылі, што тыя ж начыні для шакаладу павінны цэлыя суткі захоўвацца пры пэўнай тэмпературы. Тут жа прыйшлося даводзіць іх да кандыцыі з дапамогай халадзільніка. Я наўмысна ішла на парушэнні, бо іншага выйсця не было. І, як высветлілася, мела рацыю. Шакаладныя корпусы рабіла яшчэ напярэдадні. Іх таксама трэба было вытрымліваць пэўны час пры пакаёвай тэмпературы. Але і тут не абышлася без халадзільніка. Тым не менш справілася з заданнем не горш за іншых.

На трэці дзень удзельнікі «варажылі» над карамельнымі кампазіцыямі. Работа не павіна была перавышаць метра ў вышыню і паўметра ў даўжыню. Марыя ўвасобіла сваё бачанне Бразіліі ў абстрактцыі з пасцілажу ў выглядзе шара і твару дзяўчыны. «Атрымалася, на мой погляд, нядрэнна, — лічыць яна. — Але там былі сапраўдныя шэдэўры. Як у тых жа карэйцаў, якія занялі першае месца. Толькі мы, у адраэненне ад іх, удзельнічалі ўпершыню, для нас усё было складана, мы не ведалі, чаго чакаць».

У апошні, чацвёрты, дзень канкурсанты павінны былі зрабіць па два тарты і па 45 піцфур... Марыя ўсё яшчэ жыве ўражаннем ад пазнавання ў Бразілію. Дзяўчына кажа, што спаборніцтва яе натхнілі.

Нелі ЗІГУЛЯ. zigulya@vziazda.by

Заявіць пра сябе

Акцэнт — на імплэнт і крэатыў

Першы адкрыты фестываль маладзёжных СМІ «Маладзёжны акцэнт», у праграму якога ўвайшоў і IV гарадскі конкурс «Крэатыўны вядучы», адбыўся ў сталіцы ў Мінскім дзяржаўным палацы дзяцей і моладзі. У творчым спаборніцтве ўдзельнічалі навучэнцы і студэнты, якія спрабуюць свае сілы ў журналістыцы — маладыя людзі ва ўзросце ад 16 да 25 гадоў.

Да ўдзелу ў фестывалі было падзена 18 заявак ад СМІ і 15 заявак ад юных вядучых. Па трох намінацыях — «Друкаваныя СМІ», «Інтэрнэт-СМІ» і «Відэапраграма» — пераможцы атрымалі дыпламы камітэта па адукацыі Мінгарвыканкама і памятных прызы і падарункі ад партнёраў фестывалю. Прычым па кожнай з іх вызначылі адрозна па два трыумфатары — настолькі кампетэнтнае

журы ўразілі і не пакінулі абьякавымі работы ўдзельнікаў.

У яго склад уваходзілі эксперты з Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта: кандыдат філалагічных навук, дацэнт, член камітэта па этыцы і прэміях Беларускага саюза журналістаў Пётр Дарашчонак і намеснік дэкана факультэта журналістыкі па творчым супрацоўніцтве са СМІ Таццяна Сіліна-Ясінская.

У намінацыі «Друкаваныя СМІ» першае месца было прысуджана газеце «БДАТУ сёння» Беларускага дзяржаўнага аграрна-тэхнічнага ўніверсітэта, другое — газеце «LechDaily» Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта (якая да таго ж стала пераможцам і ў намінацыі «Народны выбар»).

У намінацыі «Інтэрнэт-СМІ» першае месца заваявала інтэрнэт-газета «Дыялог» Міжнароднага ўніверсітэта «МІТСО», другое — інтэрнэт-версія газеты «Весткі БНТУ» Беларускага нацыянальнага тэхнічнага ўніверсітэта.

У намінацыі «Відэапраграма» была ўшанавана відэапраграма «70 гадоў Перамогі» маладзёжна-

га ТБ Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі. Найлепшым крэатыўным вядучым у малодшай узроставай групе названы Арсеній Пятровіч з Мінскага дзяржаўнага прафесійна-тэхнічнага каледжа электронікі, у старшай — Вольга Быкава з Бела-

рускага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта.

Нарэшце, спецыяльны прыз ад арганізатараў дастаўся газеце «Імппульс» Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта інфарматыкі і радыёэлектронікі.

Сяргей СТАРЫНАЎ.

Друкуецца ў «Маладосці»

Маладая пісьменніца вучыцца на медыцынскага псіхолога ў БДУ, на арт-тэрапеўта і на гештальт-тэрапеўта. Працуе з дзецьмі ў сямейным цэнтры творчасці і развіцця «Млын». Любіць назіраць за раслінамі, жывёламі, людзьмі, удыхаць насычанае водарамі паветра, катацца па начках на веласіпедзе, спяваць і танцаваць, уяўляць сябе гераіняй кнігі і коміксаў, марыць. Багаты ўнутраны свет аўтаркі знайшоў сваё адлюстраванне ў невялікіх па форме, але глыбокіх па змесце апавяданнях. Прапаноўваем вашай увазе адно з іх.

Селі.
— Сказалі, што я памёр?
— Вось табе крыж...
— Не бажыся! Не хлусі, вар'ят. Той усё бачыць. Ды не ва ўсё верыць, — стары паказаў пальцам у гору, а потым сціснуў руку ў кулак. — Я ж вам лісты слаў. Мне Анупрэёўна даўно адрас дала.
— Мы тады зноў пераехалі...
— А я чакаў.
— Прабач, Сымон. Мы не маглі. Усе ўсё ведалі. Памяталі...
— Правільна, правільна. Памяталі. Ведалі. Толькі ведалі ды памяталі тое, што ім казалі. Так?
— Так, Сымонавіч...
Стары ўскудлаціў сабе валасы.

бач. Ты ж сам тады гэтак вырашыў. А я жыць хачу. Я Галіну кахаў. Я Косціка нашага люблю — вунь, як выгадаваў. Хто ж ведаў, што так здарыцца!

Стары маўчаў, унурыўшы плечы. Глухі, нізкі раздаўся голас — як з-пад зямлі:

— Чаго ты прыйшоў?
— Спаць не магу. Цябе сню. Кляты гэты трактар. І Марусю. Жыць не магу... — руды праглынаў словы.
— Сабака брэша, сумленне ёсць...

Руды стаў круціць сваёй галавой хутка-хутка, нібы, спалоханы, адмаўляўся ад нечага. Пасля разварнуўся, пабег з хаты.

Кася ГЛУХОЎСКАЯ

ЗЛАМАННЫЯ РУЖЫ

Белія ружы пахлі вясковым дымам. Гэта былі познія кветкі — іх збіралі тады, калі перад зімой спалвалі смецце, што сабіралася на падворку.

На лаўцы ля пуні сядзеў чалавек: сівы, схуднелы, з чырвонымі ад дыму вачыма. Падрапаня каляныя пальцы, чорныя, як ад тытуню, круцілі і камечылі травінку — такую, з якой гуляюць дзеці: «Пейнік ці курачка?» — толькі вельмі сухую, зусім-зусім.

Побач з плотам раптоўна з'явіўся іншы — руды, невысокі, у паліто з каўнерам, забруджаным энзу:

— Дваццаць гадоў не бачыліся.
— Заўважыў, — сівы нават не падняў галавы. Адно вочы ўзняў паволі ды пальцамі круціць перастаў. Сказаў грудным голасам:
— Заходзь, свалата.
Руды ўсімхнуўся вінавата, напружана.

— Дзе ў цябе весніцы?
— А ты пашукай.
Урэшце руды пераваліўся праз плот, зачэпіўся рукавом — раздаўся трэск. Той адно рвануў рукой:

— От, зараза!
— Ну што, нагойдаўся? — стары стаяў ужо побач з ім. Ён быў з рудога на галаву вышэйшы, але пануры — і ў вочы адзін аднаму яны паглядалі зусім як роўныя.

— Парваў васьмі! — прыўзняў руку. — Весніцы не знайшоў. Не зайсці да цябе, Сымонавіч.

— А чаго ж ты заходзіў? — стары адварнуўся і патупаў у бок хаты. Руды стаяў прыгаломшаны, глядзеў разгубленымі вачыма. На парозе стары азірнуўся ды цыкнуў зубам:

— Так і будзеш стаяць? Давай, рухайся.
— Сымонавіч, мне з табой гэта... пагаварыць трэба.

Стары зыркнуў на яго цьмянымі вачыма, павярнуўся шырокай спінаю і пайшоў у хату. Давялося крочыць за ім.

У хаце парог быў высокі, а столь нізкая. І святла мала, не пранікала яно праз нямытыя вокны. Стары спыніўся каля стала — чыстага, заласнага абрусам, хоць і не вельмі

свежым, працёртым да дзірачак, з жоўтымі плямкамі там-сям, якія мо калісці хавалі пад талеркамі. А цяпер ад каго закрываць было? Ад самога сябе?

Руды ўвайшоў у хату, выцяўшыся спярша галавой і спатыкнуўшыся на роўным месцы. Адрозна ж бокам наляцеў на стол. Войкнуў, развёў рукамі, не ведаючы, за што хапацца: за пабітую галаву ці за бок.

— Сымон Сымонавіч, мне б...
— Праходзь, сядай. Што ёсць, тым прывітаю. Вось, бачыш, сыр у мяне, васьмі узвар. Анупрэёўна выдала. Чарніцы ды яблыкі. Смаката. Яблык бэзавы еў калі? Давай, еш. А сыр свой. Я карову завёў сабе.

Руды маўчаў — толькі твар яго рухаўся, асабліва бровы. І ў вачах нейкая туга жыла: разумеў...

Стары замёр. Абапёрся аб стол. Зірнуў на падаконнік: там ледзь варушыла нагамі сонная муха ў адным куде ды стаялі ў пустым памутненым слоіку сухія кветкі з больш светлага боку. На іх хоць рэдка, мала, але траплялі промні — і кветкі свяціліся.

— Сымонавіч...
— Дык чаго не ясі? — вялікай чорнай рукой стары пагладзіў талерачку, якой накрываў сыр. Размаўляць яму не хацелася. Не пра гэта. Не зараз. Не тут. Ніколі. А не гаварыць не мог. І ведаў сам, што трэба...

— Сымонавіч, ты... прабач мне, дурню.
— Сволач ты. Сволач ты п'яная. Што было, таго больш няма.

— Ну, прабач ты мне, Сымонавіч!
— Даўно прабачыў, — у вочы стары не глядзеў.

Руды быў аблакаціўся аб стол, хацеў курыць.

— Не трэба. У хаце не кураць. Лепш на, пакаштуй, — чорнай далонню пасунуў талерку з сырам ад сябе гасцю. Руды сціснуў зубы, запхнуў цыгарэту назад. Яшчэ памаўчалі крыху, ды стары не вытрываў:
— Галіна мая як сябе пачувае?
— Не ведаю... Нармальна. Жыве.

На працы ў кулінары, здаецца.
— Уся ў маці. Тая таксама гатавала, што пальчы б з'еў.
— Гэта так, — працягнуў руды. Сымон прынамурыўся:

— Яна ж памерла тады. Не вытрывала.
— Я ведаю.
— Усе ведаюць. А ты ведаеш лепш.

— Сымон...
— Ты яе забіў. І мяне забіў — для яе, для Галачкі, для Косціка... І Маруську, сволач, ты забіў! — стары раптам закашляўся. Нават шчокі жоўтыя зачырванеліся. Але ён хутка апусціў галаву, і сівыя патлы завесілі твар. Толькі плечы ўздрыгвалі.

— Сымон, паслухай, я васьмі табе што скажаць хацеў, — руды заспяшаўся, узяўся, навіс над дзедам, спалоханы, шэры, як здань, — мы ж зноўку пераязджаем. Цяпер зусім. Косця запрашэнне выслаў. Цябе не запрашаў. Мы ж яму яшчэ тады казалі, што ты памёр. Ён цяпер у Швецыі жыве. Адвучыўся ў Чэхіі. Бізнесманам стаў. Мы цяпер зачынем... Сымон, ты прабач. Я нічога ім не раскажыў. Нікай праўды. Ты зразумеў мяне, не магу я. Не магу. То ж не я быў, а нячысцік нейкі, чужы? Я ж таксама, я ж... Слухай, Сымон, я ўсё ведаю. Але ты пра-

шмат гадоў таму — дваццаць з нечым — у гэтай хаце было ўсё лепш. Тут жылі шчаслівай сям'ёй Сымон і Раіса, іх дачка Галечка, яе муж Толік, руды, ды ўнукі — Марыська з Косцікам. Праўда, і хата стаяла іншая, не тая, што цяпер. У той хаце столь была высокая, вокны вялікія, чыстыя, быццам вочы, з празрыстымі шыбамі. Марусі тады гадоў шэсць было. А Косціку мала — годзік. Дзед з бабай абаіх песцілі: апроч Галіны, дзяцей у іх не было ніколі, пра ўнукаў абае марылі і любілі іх бязмерна, бо дзеці ў хаце — гэта чуд. Дзе дзеці ёсць, там і дзяцінства, а дзяцінства кожнаму жыцця надае.

Толік на вёсцы сваёй працаваў трактарыстам. І трактар ва ўласнасці меў. Марыську на ім катаў часта, што яна вельмі любіла. І яшчэ ён ніколі не піў. Ніколі. Але неяк увечары — што там здарылася, невядома — ён вярнуўся дахаты п'яны. А дзіцё тату сустрэла першым — і ў кабінку адрозна: «Пакатай мяне!» Толік хацеў адхрысціцца, але куды там. Малая не разумее, што тата п'яны, яна такога яшчэ не бачыла. Ну і павёз яе зрабіць кола. За вёску вывез — а іх хата крайняя, — у поле хацеў. Далей, кажа, хтось на дарогу выскачыў — чалавек ці звер, а то і прыроілася, — ды толькі зляцела машына ў кювет. Пераварнулася. І малую ў машыне неяк штурхнула, прыціснула — яна прытомнасць страціла. Толік выкараскаўся — адрозна працверзеў. Дачку хацеў выцягнуць — не здолеў. Хацеў крычаць — не здолеў таксама. Пабег дахаты. А на парозе цесць сядзеў. Ён Толіка як убачыў — у хату не пусціў. Схаліў за плечы, збялелага, кажа: «Вядзі». Пайшлі ў поле, а да

трактара і не дабраліся: выбухнуў ён, згарэў ўвесь. Разам з Марыськаю...

Выбух уся вёска чула — цікаўныя адрозна выпайзлі. А Раіса з Галіяй ды Косцікам — яны ў той вечар у гасцях былі ў Анупрэёўны, дык нічога не бачылі: ні як Толік прыехаў, ні як Марыську катаў, ні як дахаты бег, ні як Сымон з ім да трактара вяртаўся.

Ніхто не бачыў. А ў Толіка мову тады адняло. Сымон зірнуў на дачку з маленькім Косцікам і сказаў, што гэта ён сам вінаваты, што ён, кляты дзед, сеў за руль. Маўляў, Толік выпіў крыху ды катаць Марыську адмовіўся, а ён як лепей хацеў, думаў, справіцца, а васьмі занесла ў кювет.

Усё навіварат сказаў. І людзі паверылі.

Галіна ад бацькі свайго адрозна адмовілася. Сабрала рэчы і ў той самы вечар да сярбу паддалася ў райцэнтр. Смерць дачкі за няшчасны выпадак зарэгістравалі. Але дзеда мала хто шкадаваў. Душагубам правалі. Больш нават не за ўнучку, а за тое, што спяхмурнеў пасля гэтага, ссохся, згорбіўся ды бачыць людзей не хацеў. На пахаванні не плакаў. Зусім не плакаў, здаецца.

У жонкі Сымона, Раі, удар здарыўся. Яна памерла.

На пахаванні жончыным таксама не плакаў. Там жа апошні раз бачыў дачку з унукам. Спытаў адрозна у Анупрэёўны, дачка якой сябравала з Галіяй. Тая сказала, але на яго лісты ніхто не адказаў.

А пасля і хата згарэла ў дзеда. Ці сама па сабе, ці хто падпаліў. Адбудоваў нанова, без дапамогі, сам. Хоць як, але атрымала.

Жыў адзін. Грошы адкладаў доўга. Думаў спачатку, што ўнук прыедзе, што дачка вернецца. А пасля карову завёў, калі зразумеў, што родных чакае марна. Ружы вырошчваць стаў. Не на гандаль — так, для душы.

Горш за ўсё было пасля даведацца, што Толік, якога ён наўмысна вяртаваў, каб Галіна з ім не рассталася, каб ва ўнука бацька быў, піць пачаў. Галіну біў. Яна год, два, тры трывала ды на развод падала. А ўсё адно ён, Толік, ім праўды не раскажыў. Так і застаўся дзед «вінаватым». Нават у тым, што муж спявацца стаў, Галіна тацьку абвінаваціла.

Даведаўся пра ўсё гэта дзед ад Анупрэёўны. Яе дачка ўсё жыццё з Галіяй сябравала. І пра Косціка дзед ведаў, што той у Чэхію вучыцца паехаў, і пра тое, што ў Швецыю перабраўся, і пра тое, як выклікаў абаіх бацькоў да сябе. Хаця які з таго Толіка бацька? Чужы зусім. Піць хоць кінуй, але ж позна было. «Вунь якога сына выгадаваў...» — хто выгадаваў?!

А ружы праз Анупрэёўну дзед у горад перадаваў. Даччэ. Слаў ды слаў: як пара, познія белыя ружы.

Сымон выйшаў на вуліцу. Пабачыў, як Толік перавальваецца назад праз плот, як зноў чапляецца за яго, лаецца, шыбуе па вуліцы прэч... Стары падышоў да плота — ружы былі затапаныя. Ён заплакаў.

SEX=БАЛЯСЫ

АЗІРНІСЯ І... НАПЕРАД!

Вось скажыце, хто з вас у дзяцінстве ці юнацтве не марыў трапіць у будучыню? Не «сваім ходам», а кштату як на машыне часу? Хто — для таго, напрыклад, каб пераканацца, што абяцаны камунізм у 2000 годзе сапраўды ўжо надышоў і кожная сям'я мае асобную кватэру, хто — каб проста сустрэць міленіум датэрмінова. Напэўна, і не было такіх нецікаўных. Невыпадкова, мабыць, зусім нядаўна ва ўсім свеце прыгадвалі вядомы фільм «Назад у будучыню», дзе па сюжэце галоўны герой Марці Макфлай трапляе з 1985 года якраз у адзін з асенніх дзён нашага 2015-га.

Ці быў бы ён задаволены тымі зменамі, якія адбыліся ў жыцці за гэты дзесяцігоддзі не па задуме рэжысёра ў кіношным свеце, а ў рэальнасці? («Зараз такі час: каб табе давалі менш гадоў, трэба адпусціць бараду».) Мне падаецца, што на гэтае пытанне ў многім даў бы адказ нядаўні жарт каманды КВЗ «Саратаў»: «Мы вас бяром. Але самі звальняемся!» Ці, гаворачы словамі з анекдота, «вось адчуваю, што мне 18. А даказаць не магу». Бо сёння ў нас што ні навана, дык суцэльны зварот да настальгіі. Невыпадкова ў інтэрнэце нарадзілася фраза: цяпер усе падзеі фільма «Назад у будучыню» будуць адбывацца ў мінулым. Тое ж можна сказаць не толькі пра кіно. Не верыце?

Вось, напрыклад, амерыканскі часопіс «Плэйбой» пасля змены дызайну вырашыў адмовіцца ад публікацыі фотаздымкаў... аголеных жанчын. Як гэта — і што з таго? Вы думаеце, што некалі гэтым часопісам імкнуліся завалодаць, каб нешта ў ім пачытаць? Хто памятае хаця б адзін артыкул з «Плэйбоа»? Яго каштоўнасць была зусім у іншым. («Памяць, ну чаго ты пачынаеш? Нармальна ж забыліся ўжо...») Выданне абвясціла, што з развіццём інтэрнэту публікацыя аголенага цела перастала быць нечым эксклюзіўным для друкаваных сродкаў масавай інфармацыі і камерцыйна больш нявыгадная. (Заснавальнікам усё б толькі выгаду мець... «Дзяўчынка, якая атрымала на дзень нараджэння не зусім тое, што хацела, сказала з табурэткі не тое, што вучыла».) Прадстаўнікі часопіса прызнаюць, што ён стаў ахвярай перамен, якія сам жа і прапагандаваў. («Усё было добра, пакуль я не захацеў зрабіць яшчэ лепш».) Цяпер асноўны даход кампаніі прыносяць не друкаваныя выданне, а продаж брэнда з выявай труса ў цэлым. Маўляў, бітва адбылася, пераможца вядомы. «Свет знаходзіцца ў адным кліку «мышкі» ад таго, каб мець магчымасць бясплатна атрымаць адлюстраванне абсалютна любога сексуальнага дзеяння», канстатуе ў рэдакцыі. «Н-д-а, будучыня цяпер не тая, што раней». А калісьці ж як было? «Сідараў, дай дамашнюю работу спісаць». — «Не дам, сама рабі». — Ну, добра-добра, папросіш ты ў мяне...» — «Што я магу папрасіць у двоечніцы?» — «Гадоў праз пяць здагадаешся». Мы, памятаю, некалі спявалі: «Прекрасное далёко, не будь ко мне жестоко...» І песня тая была з падыходзячай для нашага сённяшняга выпуску кінастужкі — «Госця з будучыні», у якой героі нібыта прадбачылі ўсе тыя змены, што адбыліся з намі. Напрыклад, дзед Павел, якога не кожны і прыгадае: «Слаўныя былі дзянькі ў канцы XX стагоддзя!» А як казаў работ Вертэр Колю Герасімаву? «А гаварыў, што рамантык!» Гэта ў процілегласць сённяшняму. «На маладзёжным форуме: хлопцы, як дабіцца, каб дзяўчына дала табе ў доўг ужо на першым спатканні?»

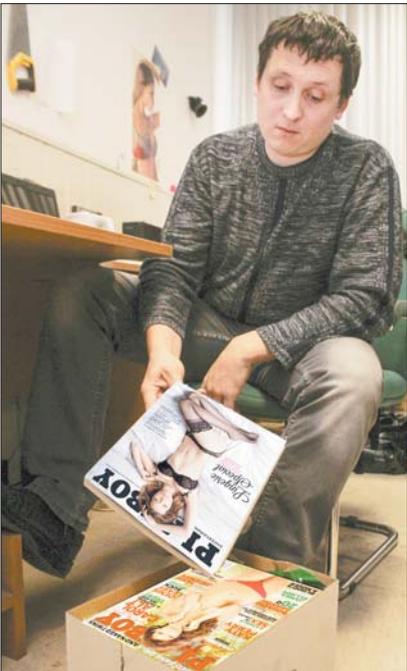
Можна скончыць і больш аптымістычна. «Навошта варушыць старое, калі можна накруціць новага?..»

Дарэчы, яшчэ пра тэхналогіі. Зноў жа некалі не адно пакаленне захаплялася прыгодамі Электроніка — робата, які марыў стаць чалавекам. Але менавіта на гэтую акалічнасць мы тады чамусьці мала звярталі ўвагі, мабыць, па прычыне захаплення марамі пра будучыню: «Позабыты хлопцы, / останвлен бег. / Вкальвают работы, / а не человек». І што мы ў выніку атрымалі дзякуючы такому наўнаму стаўленню? Нядаўна на адным з сайтаў «для дарослых» з'явілася відэа сексу аматара аднаполага кахання. Прычым, яны там нябачныя і нават... бязгучныя. У кадры глядач бачыць толькі адну падлогу «пад шахматы», на якой усё і «адбываецца». Вось ужо сапраўды: «До чего дошёл прогресс! Труд физический исчез, / да и умственный заменит / механический процесс»... Насамрэч гэта відэа — не больш, чым жарт, фэйк. Мабыць, як і каментары да яго: «Гэта фантастыка! Праца аператара, дзеянне актрысы. Мяркую, што гэта відэа — канец усіх відэа. Чалавецтва дасягнула сваёй вяршыні. Мы не можам стаць лепшымі за гэта»... Як казаў колішні кок — повар Федзя з серыяла «Кухня», «акулу мне ў джакузі»...

На змену натуральнаму ўсё больш приходзіць штучнае. Прычым, калі яшчэ зусім нядаўна прыгожы пол актыўна выкарыстоўваў пластычным аператраці, дык цяпер іх замянілі сучасныя б'юці-гаджэты. Жадаецца «пяту кропку», як у Джэніфер Лопес? Карыстайцеся хітрымі эластычнымі шорцікамі, якія яе «падцягнуць». Ніякага фітнесу, вынік імгненны! Праўда, да таго моманту, пакуль гэтая рэч на целе. Вусны, як у Анджаліны Джалі? Звычайны хатні пыласос і спецыяльная насадка: прыставіў, патрымаў і — эфект на пару гадзін забяспечаны. Галоўнае — не ператрымаць, каб тыя вусны не пасінілі. (А раней жа як было? Цытую каманду КВЗ «Дрэнная кампанія»: «Лена павялічыла вусны, проста мацкокачыся пры бацьках».)

Каб завяршыць тэму падарожжаў у часе, прыгадаю анекдот. «Самае страшнае не тое, што мы цяпер дарослыя. А тое, што дарослыя — мы». Зрэшты, можна скончыць і больш аптымістычна. «Навошта варушыць старое, калі можна накруціць новага?..»

Кастусь ХАЦЕЛАЎ-ЗМАГЕЛАЎ.

Фота Сяргея Нікановіча.

«Трэба ісці за сваёй інтуіцыяй»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Якую рэакцыю сустракаеце на сваю творчасць падчас гастроляў? Ці адрозніваецца ў гэтым кантэксце беларуская і замежная публіка?

— Замежнікі, як і беларусы, хутка абстрагуюцца ад мовы і слухаюць спеваў і музыку як адно цэлае, шмат хто ўваходзіць у медытатыву стан. Shuma — гэта музыка для унутранага праслухоўвання і інтымнага кантакту з ёй і сабой, сваёй генетычнай памяццю, а не для танцаў. Але беларусы прымаюць нас больш чуліва, бо гэта сваё і шмат хто ўжо ведае пра ідэю праекта, таму людзі прыходзяць на канцэрты падрыхтаваныя, гатовыя да кантакту.

— Да ўзнікнення праекта вы былі ўдзельніцай рок-гурта «Індыга». Як паўплываў на ваша жыццё і ў чым змяніў вас як асобу той перыяд?

— Гурт працаваў каля сямі гадоў, і за гэты час я атрымала вялікі досвед — як музычны, так і асабісты. «Індыга» навучыў мяне не баяцца эксперыментаў і быць гатовай ісці за сваёй інтуіцыяй.

— Дзе, акрамя музыкі, сёння сябе рэалізоўваеце? Ці ўдаецца вытрымліваць баланс паміж творчасцю і паўсядзённым жыццём?

— Я з вялікім захапленнем працую прыватным трэнерам па голасе. Мне заўсёды хочацца ведаць як мага болей пра яго, і гэты інтарэс стаў падмуркам добрай прафесіі. Я дапамагаю людзям знаходзіць свой голас. Дарэчы, цікавы факт: вакальныя струны ўсіх людзей на зямлі звязаныя паміж сабой адчуваннем адно аднаго. Я маю на ўвазе, што калі нейкі

чалавек гаворыць ці спявае ў вашай зоне слыху, то вашы вакальныя струны паўтараюць тыя ж самыя вібрацыі, што і яго. Таму слухайце класічную оперу. Тады ваш голас сапраўды адпачывае і робіцца больш здаровым.

«Shuma — гэта музыка для ўнутранага праслухоўвання і інтымнага кантакту з ёй і сабой, сваёй генетычнай памяццю, а не для танцаў».

Што тычыцца балансу паміж творчасцю і звычайным жыццём, то вытрымліваць яго надзвычай складана. Такага балансу ў маім жыцці, на жаль, няма.

— Вы родам з Палесся і, так раўмуеце, гэта аказала пэўны ўплыў на ваша захапленне традыцыйнай

культурай. А дзе і ў каго вучыліся спяваць?

— Я з пасёлка Церахоўка, таму палескі настрой мне найбольш блізкі. Спяваць вучылася ў розных людзей. З падлеткавага ўзросту са мной займаўся настаўнік Юра Швадчанка. Менавіта народнаму вакалу я вучылася ў Кірыла Насаева (кіраўніка мужчынскага хору «Унія»), які падрыхтаваў мяне як след. У Мінску займалася вакалам у Таццяны Лігорскай (Apple tea), у опернага баса, у фаніятра-вакаліста — рознае было. Да таго ж непасрэдна канцэртная практыка вучыць сама па сабе. Як, скажам, праца з трыя «Акана-НХС» ці са швейцарска-беларускім праектам «Казальпін». Цяпер я вучуся ў неверагоднай этнічнай спявачкі Юлі Гібоўскай, з якой мне пашчасціла разам спяваць у праекце Shuma voices (вакальнае трыя архаічных спеваў). Юля ад прыроды мае чароўны голас і 10 гадоў працавала ў дзяржаўным ансамблі «Харошкі». З Юліяй я адкрыла ў сабе і ў сваім голасе дагэтуль прыхаваныя рэзервы.

— Што стала прычынай ці, можа, падмуркам вашага жадання размаўляць на роднай мове?

— Я білінгвістка і не заўсёды гавару па-беларуску. Гэта быў мой эстэтычны, грамадзянскі, культурны і асабісты выбар. Мне падабаецца распаўсюджаць пра культуру, мову ці што заўгодна праз «асвету і ўласны прыклад», гэта таксама стала нагодай для пераходу на беларускую мову. Магчыма, мой прыклад падштурхне зрабіць такі ж выбар і іншых...

Алена ДРАПКО. drapko@viazda.by

Запашальнік

«J:МОРС» СЫГРАЕ «ТАЕМНЫ КАНЦЭРТ»

Гурт вырашыў адзначыць выхад новага альбома «Паветра» незвычайнай акцыяй — 10 лістапада музыкі сыграюць у Мінску гэты самы «Таемны канцэрт», на які змогуць трапіць па адмысловых запрашэннях усяго 100 прыхільнікаў.

Запашальнікі можна атрымаць двума спосабамі. Па-першае, выйграць у эфіры радыё Unistar кожны працоўны дзень да 10 лістапада. Па-другое, атрымаць разам з першымі 50 экзэмплярамі CD «Паветра», які паступіць у продаж сёння праз інтэрнэт-краму OZ.by. Пра месца правядзення канцэрта яго наведвальнікі даведаюцца раніцай у дзень мерапрыемства.

— Мы зрабілі вялікі перапынак у студыйнай працы. Гэты альбом, першы за пяць гадоў, даўся няпроста, гэта вельмі важны момант для гурта. Мы маем шмат планаў наперадзе, у тым ліку вялікую прэзентацыю ў лютым. Але цяпер ёсць жаданне адсвяткаваць выхад дыска ў коле сяброў і найбольш актыўных слухачоў у якой-небудзь невяліччай зале, дзе глядачы знаходзяцца на адлегласці выцягнутай рукі. Проста падзяліцца сваім настроем і сказаць усім дзякуй, — раскажаў лідар гурта Уладзімір Пугач.

Канцэртная прэзентацыя альбома «Паветра» для шырокай публікі абудзецца 13 лютага 2016 года ў Prime Hall.

Алена ДРАПКО. drapko@viazda.by

ЧЫРВОНКА
 ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ №12

ад 19 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі газеты —

Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда»,

грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Дырэктар — галоўны рэдактар

КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.

Адказныя за выпуск: рэдактар аддзела Надзея НІКАЛАЕВА, рэдактар аддзела Сяргей РАСОЛЬКА. Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда». Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А. Кантактныя тэлефоны: 292 44 12, 287 17 41. e-mail: info@zviazda.minsk.by Газета адрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛД №02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Тыраж 20.035. Нумар падпісаны ў 19.30 4.11.2015 г.

■ Падзяліцца ведамі

ВЯЧЭРНЯЯ ШКОЛА ДЛЯ «ПІЯРШЧЫКАЎ»

Новы сезон адкрыла ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце «Акадэмія камунікацыі: PR і рэклама».

Гэты адукацыйны праект распрацавалі летась студэнты спецыяльнасці «Інфармацыя і камунікацыя» Інстытута журналістыкі БДУ для папулярызацыі прафесійных ведаў па сувязях з грамадскасцю і рэкламе. «Акадэмія» ўяўляе сабой бясплатны спецыялізаваны курс, слухачамі якіх можа стаць кожны, хто цікавіцца названымі сферамі дзейнасці. Пры гэтым ніякіх абмежаванняў па ўзросце ці прафесійных перавагах няма.

Праца акадэміі будзе арганізавана ў рамках дзвюх тэматычных галерэй — рэкламнай і PR. Вучоба пройдзе ў фармаце «роўны навучае роўнага». У ролі «педагагаў» выступяць студэнты Інстытута журналістыкі, якія падзяляцца назапашанымі ведамі, а таксама падрыхтуюць для слухачоў майстар-класы беларускіх экспертаў у сферы рэкламы і сувязяў з грамадскасцю.

Сустрэчы будуць праходзіць у адзін і той жа вечарны час па сарадах з лістапада па сакавік. А завершыцца адукацыйны сезон удзелам у IX міжнародным адкрытым студэнцкім камунікацыйным форуме «PR-кветка—2016», які абудзецца ў канцы сакавіка ў Інстытуце журналістыкі БДУ.

Арганізатарам мерапрыемства выступіла кафедра тэхналогій камунікацыі Інстытута журналістыкі БДУ.

Надзея НИКАЛАЕВА. nikalaeva@zviazda.by

А ДУША —
У ЗАМОШШЫ

Сустрэчы з паэтам Уладзімірам Андрэвічам Паўлавым заўсёды свята. Не стала выключэннем і гэтая, калі ў юбілейныя дні мы разам з вядомым земляком-кампазітарам і музыкантам Іванам Раманчуком наведалі яго з нагоды слаўнай даты — 80-годдзя з дня нараджэння.

Нягледзячы на нашу безумоўную працавітасць, цягавітасць у буднях, усё ж занадта сціплыя, сарамлівыя мы, беларусы, на душэўнае ўзрушэнне, на захваленне. Не спяшаемся сказаць блізкаму чалавеку, творцу добрае слова, якое ніколі не бывае лішнім... Трэба навучыцца хаця б пры жыцці паспяваць дзякаваць тым людзям, хто гэтага заслужыў і хто зрабіў добрую справу для нашай краіны, а значыць, і для свайго бацькоўскага краю.

Сапраўды, паэзія Паўлава — гэта асаблівы сказ пра родны край, услаўленне працоўнай і воінскай доблесці, дабрыні і шчырасці. «Мой свет пяшчотны, мой свет суровы», — гаворыць паэт у адным са сваіх вершаў. Менавіта Любаншчына, калыска паэта, дала яму крылы ўзнёсласці і матывы паэтычных вобразаў.

Менавіта Замошша, родная сцэжка вывела на шырокую «Узлётную паласу» паэтычнай творчасці простага вясковага хлапчука, якому так хацелася заглянуць, а што там за «Далюглядам», убачыць, як «Сонца купаецца», як падаюць на зямлю «Светаценні», і праз прызму «Гадавога кальца» адчуць «Слязу на вейцы», паразважаць «Пад схіленым дрэвам» і адчуць прахалоду гаючай сцюдзёнай вады з «Калодзежа ў полі». Бо, як кажуць, «Бог чую таго, хто плача».

Радкі яго вершаў — даверліва простыя, шчырыя і празрыстыя. У іх, як у бяздонным калодзежы, дна не дастаць: за прастай адчуваецца сапраўднае майстэрства, глыбіня балючага перажывання.

Ці хопіць жыцця наталіцца
Бяскарынасцю поля і неба,
Скарынкаю цёплага хлеба,
Вадой, што з крыніцы бруіцца.

Што значыць для Паўлава роднае, зямлякае, сам ён акрэсліў васьм так: «І толькі маці і зямля, перасыпаная яе рукамі, працэджаная яе пальцамі, помняць і ведаюць цябе, непакояцца і чакаюць, і ты абавязаны ехаць дамоў. Там твая Радзіма. Адтуль яна пачынаецца для цябе з вялікай літары, там ты прыпісаны да ўсёй зямлі».

Мы жадаем Уладзіміру Андрэвічу «здараўя, моцы, аптымізму духу і ў радасці, і ў скруху», не забывацца на свой родны кут. Уладзімір Андрэвіч не абдзелены: ён мае радзіму, жыць са сваім народам у часе, на канаваным гісторыяй.

Душа паэта ведае, да якіх крыніц прыпасці, каб прычасціцца, да якіх бяроз прыгарнуцца...

Васіль КАТКАВЕЦ.

■ Зачапіла!

БІБЛІЯТЭКА — НЕ КНІЖНЫ СКЛАД,
А МЕСЦА СУСТРЭЧЫ ЛЮДЗЕЙ

(Валянцін БОЙКА «Электронная «чыталка» супраць папяровай», «Звязда», 29 кастрычніка.)

Бібліятэка ці кніжны склад? Дзіўнае пытанне? А гэта як паглядзець. Асабліва сёння, калі аўтарытэт не толькі бібліятэкі, але і самой кнігі непамерна (і несправядліва) знізіўся. І таму ўсё больш настойліва гучаць галасы аб замене папяровай кнігі электроннымі носьбітамі, а звыклі бібліятэкі — электроннымі «чыталкамі».

За апошнія 20 гадоў у Беларусі знікла амаль палова бібліятэк. Не магу зразумець, каму яны сталі замінаць? Бо знікла не проста памяшканне, не кніжны склад, знікла месца для сустрэч, знікла магчымасць людзей кантактаваць між сабой, мець радасць калектыўнага бачання, дзеяння, абмеркавання.

«Нічога дзіўнага: час прымушае лічыць грошы», — заяўляе прыхільнік электроннай «чыталкі». А калі яму задаць пытанне: а чаму ён раўняе бібліятэкі з заводам, які зарабляе на сваёй прадукцыі? Гучыць адказ: «Трымаць разгалінаваную сетку «кніжнаў»... становіцца немэтазгодна... Таму закрыццё або скарачэнне — адзінае магчымае выйсце з сітуацыі». Бо «матэрыяльны фактар пераважае любя эстэцыя дзівацтва». Так і хочацца спытаць: якой сітуацыі? Якія дзівацтва (аўтар палемікі зводзіць іх да «цёплага шоргату старонак і водару друкарскай фарбы»? Што для апанента важней — скрозь, усюды і на ўсім зарабляе грошай ці выхаванне чалавека? Але ж бібліятэка не вытворчасць, а выхавальнік. Пачаўшы з адарэння закрыцця паловы бібліятэк, аўтар катэгарычна адмаўляе ў праве на існаванне і самой кнізе. Дык жа бібліятэка і кніга — гэта дзве вялікія розніцы, як казалі некалі ў Адэсе.

І які бы хораша ні паклалі на лічбавы носьбіт томік Скарыны, Буднага ці Фёдарова, а калі трымаеш сапраўдную іх кнігу, рукі трымаць ад дакранання да яе, шматсотгадовай. Тое ж адчуванне і ад сучаснай па-мастацку аздобленай кнігі. Бібліятэка не склад, не сховішча, дзе ціхенька спацьваюць «папяровыя фетышы». Бібліятэка — месца сустрэчы людзей. Асабліва цяпер, калі не толькі ў маленечкіх вёсках, а і тых, дзе сотня, а то і больш жыхароў, няма ні магазіна, ні ФАГА, ні пошты, ні школы, ні клуба — нічога калектыўнага. А што ж рабіць жывым людзям? Суткамі сядзець па сваіх хатах і не вылазіць з «лічбы»? Дык жа далёка не ўсе сяляне сталі безагляднымі прыхільнікамі не толькі камп'ютара, але і інтэрнэту, «лічбы» — проста не навучыліся імі карыстацца. І не навучацца, бо сабрацца нават для такой вучобы няма дзе — няма адпаведнага

Бібліёбусы цяпер ездзяць па ўсёй краіне (гэты, напрыклад, у Ашмянскім раёне). Але ці стануць яны, у плане чалавечых зносін, паўнаважнай заменай бібліятэкам?

публічнага памяшкання. Тут нават бібліёбус не вылучыць, бо не пастаіш, не паразмаўляеш каля яго ні ў мороз, ні ў дождж.

У дваццатыя гады мінулага стагоддзя нават у далёка-далёкіх ад цывілізацыі вёсках адкрыліся хаты-чытальні. Як падае папулярная сёння ў многіх карыстальнікаў інтэрнэту «Вікіпедыя», «хата-чытальня — цэнтр асветы ў вёсках і сёлах СССР. З'явіліся, мабыць, яшчэ ў XIX стагоддзі ў Расіі, атрымалі вялікі распаўсюд у 1920-х гадах і з'яўляліся адной з формаў лікбезу, а таксама палітычнай прапаганды. Да сярэзіны XX стагоддзя іх было тысячы па ўсёй краіне. З павышэннем узроўню адукацыі насельніцтва паступова, да пачатку 1960-х гадоў, функцыі хат-чытальняў перайшлі да клубаў, дамоў культуры і бібліятэк». Значыць, «хата-чытальня» не толькі месца, дзе людзі маглі патрымаць у руках «жывую» кнігу альбо газету. Гэта магчымасць сабрацца разам — пагаварыць, сёе-тое абмеркаваць. А куды ісці сёння? На вуліцу? Пастаяць каля плота? А дзе сустрэцца са сваімі чытачамі пісьменніку? Хадзіць па хатах? Заходзіць у госці да кожнага асабіста? Але ці застанецца час кнігі пісаць.

Вось і ператвараецца «адзінае магчымае выйсце з сітуацыі» адносна «разгалінаванай сеткі «кніжнаў» — іх «закрыццё або скарачэнне» — у адкрытую непавагу да людзей. Дык, можа, эканамічнай «за-

крыць» саміх людзей, каб не хадзілі па бібліятэках, школах, поштах, каб не заміналі эканоміць грошы? А свае кнігі, што «не маюць ні гістарычнай, ні культурнай каштоўнасці», хай «выкінуць на сметнік», як зрабіў гэты Валянцін Бойка, які ў нумары газеты «Звязда» за 29 кастрычніка 2015 года надрукаваў свой погляд пад загалоўкам «Электронная «чыталка» супраць папяровай» (невядома толькі, навошта аўтар набыў тая непатрэбная «бескаштоўная» кнігі, нашто грошы траціць). «Чыталка» для гарадскога аўтара, спешчанага дзясяткамі іншых магчымасцяў ладзіць сустрэчы, верагодна, і лепшая, але воль для вясковых людзей страчавецца самае галоўнае для жывога чалавека — магчымасць сустрэцца з сабе падобнымі, абмяркоўваць набалелае, раіцца, спрачацца, проста пазіраць адно аднаму ў вочы. Сядзячы ў сваёй хаце, гэтага не зробіш. А мы ж у большасці ўсё-такі калектыўныя істоты, мы прывыклі быць у людской чарадзе, каб разам, каб сумесна, каб размаўляць, а не маўчаць...

Занадта жорстка? Магчыма. Не, я не супраць самога аўтара. Я супраць той сітуацыі, што склалася з бібліятэкамі, супраць яе падтрымкі і папулярнасці. Але хай гэты будзе і маім «асабістым поглядам», які ў аўтара публікацыі. А нас хай расудзяць людзі.

Анатоль БУТЭВІЧ,
чытач кніг і прыхільнік бібліятэк.

Извещение о проведении 07 декабря 2015 г. аукциона по продаже права на заключение договора аренды земельного участка сроком на 99 лет для индивидуального жилищного строительства в Клейниковском сельском Совете Брестского района Брестской области

№ лота	Предмет аукциона	Площадь, га	Начальная стоимость, бел. руб.	Задаток (бел. руб.)	Целевое назначение земельного участка	Возмещение затрат на организацию и проведение аукциона, убытки (бел. руб.)
1	Земельный участок в аг. Клейники, ул. Новая, 1А, 121281204601000802	0,1394	26 447 726	2 644 772	строительство и обслуживание многоквартирного жилого дома	1. 10 647 230 — за изготовление документации для его проведения, осуществление победителем аукциона либо единственным участником несостоявшегося аукциона по актам выполненным работ. 2. оплата за объявления по актам выполненных работ

По улице Новой в аг. Клейники централизованно проходят сети газоснабжения и электроснабжения.

Аукцион будет проводиться 07.12.2015 в 15.00 по адресу: Брестский район, аг. Клейники, ул. 60 лет Октября, 2 (здание сельисполкома).

Для участия в аукционе необходимо подать заявление об участии в аукционе, копию платежного поручения, подтверждающего внесение на расчетный счет Клейниковского сельисполкома № 364100000288 в филиале № 100 БОУ АСБ «Беларусбанк», МФО 246, УНП 200177417, код платежа 4002, задатка в размере 10% от начальной стоимости, документ (паспорт), подтверж-

дающий личность покупателя.

Возмещение затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением документации, необходимой для его проведения, осуществляются победителем аукциона либо единственным участником несостоявшегося аукциона по актам выполненным работ.

Заявления на участие в аукционе принимаются по адресу: аг. Клейники, ул. 60 лет Октября, 2 (здание сельисполкома) с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 по рабочим дням. Последний срок подачи заявления 01 декабря 2015 года. Контактные телефоны: 93 41 35, 93 41 16.

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ ОТКРЫТОМ АУКЦИОНЕ по продаже права аренды земельных участков для строительства объектов в городе Гродно 8 декабря 2015 года

№ лота	Наименование объекта	Местонахождение объекта	Площадь земельного участка (га)	Кадастровый номер	Начальная цена (руб.)	Сумма задатка (руб.)	Ориентировочная сумма расходов по подготовке земельно-кадастровой документации (руб.)	Условие продажи и целевое назначение земельного участка
1.	Право аренды земельного участка сроком на 50 лет	ул. Славинского	1,7908	44010000001008783	3 553 815 346	350 000 000	30 571 671	Строительство объекта общественного назначения (торговый объект непродовольственных товаров или строительных материалов)

Победитель аукциона обязан:

в установленном порядке получить разрешение на проведение проектно-изыскательских работ и разработать строительный проект на строительство объекта в срок, не превышающий 1 года;

приступить к занятию земельного участка в соответствии с целями и условиями его предоставления не позднее 6 месяцев со дня утверждения проектной документации;

осуществить строительство объекта в сроки, определенные проектно-сметной документацией.

В случае нарушения сроков проектирования и строительства в договоре аренды будут предусмотрены штраф-

ные санкции.

Организатор аукциона: ГП «Гродненский центр недвижимости».

При оформлении заявления лицо, желающее принять участие в аукционе, представляет: копии платежных поручений о внесении задатка за подачу заявления на расчетный счет 3012000041810 в филиале № 400 ГОУ ОАО «АСБ «Беларусбанк», код 152101752, УНП 590727594, получатель — ГП «Гродненский центр недвижимости».

Юридическое лицо: доверенность, выданную представителю юридического лица (кроме случаев, когда юридическое лицо представляет его руководителю), одну копию учредительных документов.

Физическое лицо: паспорт, а в случае участия в аукционе представителя физического лица — паспорт и нотариально заверенную доверенность.

Платеж за право заключения договора аренды земельных участков осуществляется в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона.

Победитель аукциона обязан в течение 10 рабочих дней со дня утверждения протокола о результатах аукциона возместить организатору аукциона затраты, связанные с организацией и проведением аукциона, а также расходы по подготовке земельно-кадастровой документации, возместить отделу коммунального имущества и приватизации

Гродненского горисполкома расходы по подготовке документации для проведения аукциона.

Всем желающим предоставляется возможность ознакомиться с объектом.

Аукцион состоится 8 декабря 2015 года в 12.00 в здании горисполкома по адресу: г. Гродно, пл. Ленина, 2/1.

Заявления на участие в аукционах принимаются по адресу: г. Гродно, пл. Ленина, 2/1, кабинет № 57, в рабочие дни с 8.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00. с 9 ноября по 2 декабря 2015 года.

Телефон для справок в Гродно: (0152) 72-05-37, 72-05-46. Адрес сайта: www.grodno.gov.by

ИЗМЕНЕНИЯ В ПРОСПЕКТ ЭМИССИИ ЖИЛИЩНЫХ ОБЛИГАЦИЙ ТРЕТЬЕГО ВЫПУСКА Общества с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (ООО «ДЕКО-ПЛАСТ»)

г. Минск
Общество с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (далее – эмитент) на основании Протокола заседания Общего собрания участников от 30.09.2015 № б/н вносит следующие изменения в Проспект эмиссии жилищных облигаций третьего выпуска Общества с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (номер государственной регистрации 5-200-02-2136, дата государственной регистрации 16.04.2014) (далее – Проспект эмиссии):

1. Пункт 1.11 Проспекта эмиссии жилищных облигаций изложить в следующей редакции:

«1.11. **Исполнительный орган эмитента, с указанием фамилии, имени, отчества, года рождения, образования, всех занимаемых должностей, в том числе вне органов управления эмитента, в настоящее время и за три предшествующих года, размер доли в процентах в уставном фонде эмитента.**

Функции исполнительного органа – директора эмитента переданы по договору на управление компаний №38/УП/ИКО-2014 от 11.08.2014 г. Управляющей компании ООО «ТАПАС», Генеральный директор – Кривецкий Игорь Яковлевич, действующий на основании Устава:

№ п/п	Фамилия, имя, отчество	Год рождения	Образование	Занимаемые должности	Размер доли в процентах в уставном фонде эмитента
1	Кривецкий Игорь Яковлевич	1971	высшее – окончил Самаркандское Высшее Военное Автомобильное Командное Училище в 1993 г.; Академию при Президенте Республики Беларусь в 2001 г.	с 2015 года по настоящее время Генеральный директор ООО «ТАПАС» до 2014 года ОАО «Белрыба» генеральный директор	0%

2. Пункт 2.5 Проспекта эмиссии изложить в следующей редакции:

«2.5. **Сведения об обеспечении исполнения обязательств по облигациям.**

Исполнение обязательств по облигациям обеспечивается поручителями:

1. Общества с ограниченной ответственностью «БелПетСтрой» на сумму 21 320 000 000 (Двадцать один миллиард триста двадцать миллионов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 30.09.2015 № б/н.

Место нахождения поручителя: Республика Беларусь, г. Минск, ул. Радиальная, 54б, офис 3.

УНП (учетный номер плательщика) поручителя: 190877603.

Стоимость чистых активов поручителя на 01.01.2015 составляет 31 933 млн. белорусских рублей, на 01.07.2015 составляет 27 649.

2. Общества с ограниченной ответственностью «ТАПАС ПЛЮС» на сумму 2 500 000 000 (Два миллиарда пятьсот миллионов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 30.09.2015 № б/н.

Место нахождения поручителя: 220070, г. Минск, ул. Радиальная, д. 54Б, офис 9.

УНП (учетный номер плательщика) поручителя: 190976309.

Стоимость чистых активов поручителя на 01.01.2015 составляет 95 667 млн. белорусских рублей, на 01.07.2015 составляет 63 117 млн. белорусских рублей;

3. Унитарного предприятия по оказанию услуг «Белскладкомплекс» на сумму 14 000 000 000 (Четырнадцать миллиардов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 30.09.2015 № б/н.

Место нахождения поручителя: 223050, Минская область, Минский р-н, аг. Колодищи, ул. Чкалова, 37, офис 3.

УНП (учетный номер плательщика) поручителя: 691598397.

Стоимость чистых активов поручителя на 01.01.2015 составляет 90 272 млн. белорусских рублей, на 01.07.2015 составляет 68 940 млн. белорусских рублей.

В случае неисполнения или ненадлежащего исполнения эмитентом обязательств перед владельцами облигаций требования к поручителям предъявляются в письменной форме с приложением выписки по счету «депо», подтверждающей право собственности владельца на данные облигации и возможность их

отчуждения (отсутствие ограничений, связанных с обременением облигаций обязательствами). Данное требование должно быть представлено поручителю по его месту нахождения.

Поручитель отвечает в том объеме, за который поручается.

При получении требования поручитель обязан рассмотреть его в срок, не превышающий 15 (Пятнадцать) календарных дней. При принятии положительного решения по вопросу исполнения обязательств эмитента по облигациям платежей в пользу обратившихся к поручителям владельцев облигаций осуществляется поручителем в течение 30 (Тридцати) банковских дней.

Договор о предоставлении поручительства вступает в силу с момента его подписания эмитентом и поручителем и действует в течение всего срока обращения облигаций, а также в течение трех месяцев после окончания срока обращения облигаций.

Действие договора о предоставлении поручительства прекращается после исполнения обязательств по облигациям (в том числе досрочного погашения всего выпуска облигаций) либо по истечении трех месяцев после окончания срока обращения облигаций, если владельцы облигаций не предъявят в указанный трехмесячный срок требований о выплате денежных средств по облигациям к эмитенту или к поручителю.

В случае принятия решения о ликвидации поручителя, а также в случае, если стоимость чистых активов поручителя, рассчитываемая на первое число каждого квартала, станет меньше объема находящегося в обращении облигаций, эмитент, в течение двух месяцев с момента возникновения одного из вышеперечисленного основания, осуществляет полную замену обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям либо в части недостающей стоимости чистых активов данного поручителя или осуществляет досрочное погашение данного выпуска облигаций либо его части. В случае принятия эмитентом решения о полной замене обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям либо его части, эмитент вносит соответствующие изменения в Решение о выпуске облигаций и в Проспект эмиссии облигаций. Эмитент обязан зарегистрировать такие изменения в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь и в семидневный срок оповестить о таких изменениях владельцев облигаций посредством публикации соответствующей информации в периодическом печатном издании, определенном эмитентом для раскрытия информации.

Эмитент по собственной инициативе вправе принять решение о замене обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям с обязательным согласованием данного вопроса с владельцами облигаций до принятия данного решения эмитентом. Замена обеспечения осуществляется эмитентом после внесения соответствующих изменений в Решение о выпуске облигаций и в Проспект эмиссии облигаций. Эмитент обязан зарегистрировать такие изменения в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь и в семидневный срок оповестить о таких изменениях владельцев облигаций посредством публикации соответствующей информации в периодическом печатном издании, определенном эмитентом для раскрытия информации.

При несогласии владельца(ев) облигаций с заменой эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям, владелец (цы) облигаций вправе предъявить эмитенту облигации к выкупу, в течение 60 (Шестидесяти) календарных дней с момента получения письменного уведомления о замене эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям. В данном случае замена эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям осуществляется после удовлетворения требований владельцев облигаций, несогласных с заменой эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям. Выкуп облигаций производится в аналогичном порядке, определенном пунктом 2.14 настоящего Проспекта.».

3. Остальной текст Проспекта эмиссии остается без изменений.

Изменения зарегистрированы Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь 27.10.2015 г.

Генеральный директор
Управляющей компании эмитента

И.Я. Кривецкий

Ответственный бухгалтер эмитента

О.Э. Мышаковская

И.о. директора Департамента

финансовых рынков ОАО «БПС-Сбербанк»

А.Г. Аухименя

УТВЕРЖДЕНО
Общим собранием
участников
ООО «ДЕКО-ПЛАСТ»
30.09.2015
(Протокол № б/н)

ИЗМЕНЕНИЯ В ПРОСПЕКТ ЭМИССИИ ЖИЛИЩНЫХ ОБЛИГАЦИЙ ПЯТОГО ВЫПУСКА Общества с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (ООО «ДЕКО-ПЛАСТ»)

г. Минск
Общество с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (далее – эмитент) на основании Протокола заседания Общего собрания участников от 30.09.2015 № б/н вносит следующие изменения в Проспект эмиссии жилищных облигаций пятого выпуска Общества с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (номер государственной регистрации 5-200-02-2305, дата государственной регистрации 01.10.2014) (далее – Проспект эмиссии):

1. Пункт 1.11 Проспекта эмиссии жилищных облигаций изложить в следующей редакции:

«1.11. **Исполнительный орган эмитента, с указанием фамилии, имени, отчества, года рождения, образования, всех занимаемых должностей, в том числе вне органов управления эмитента, в настоящее время и за три предшествующих года, размер доли в процентах в уставном фонде эмитента.**

Функции исполнительного органа – директора эмитента переданы по договору на управление компаний №38/УП/ИКО-2014 от 11.08.2014 г. Управляющей компании ООО «ТАПАС», Генеральный директор – Кривецкий Игорь Яковлевич, действующий на основании Устава:

№ п/п	Фамилия, имя, отчество	Год рождения	Образование	Занимаемые должности	Размер доли в процентах в уставном фонде эмитента
1	Кривецкий Игорь Яковлевич	1971	высшее – окончил Самаркандское Высшее Военное Автомобильное Командное Училище в 1993 г.; Академию при Президенте Республики Беларусь в 2001 г.	с 2015 года по настоящее время Генеральный директор ООО «ТАПАС» до 2014 года ОАО «Белрыба» генеральный директор	0%

2. Пункт 2.5 Проспекта эмиссии изложить в следующей редакции:

«2.5. **Сведения об обеспечении исполнения обязательств по облигациям.**

«Исполнение обязательств по облигациям обеспечивается поручителями:

1. Унитарного предприятия по оказанию услуг «Белскладкомплекс» на сумму 15 500 000 000 (Пятнадцать миллиардов пятьсот миллионов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 30.09.2015 № б/н.

Место нахождения поручителя: 223050, Минская область, Минский р-н, аг. Колодищи, ул. Чкалова, 37, офис 3.

УНП (учетный номер плательщика) поручителя: 691598397.

Стоимость чистых активов поручителя на 01.01.2015 составляет 90 272 млн. белорусских рублей, на 01.07.2015 составляет 68 940 млн. белорусских рублей.

2. Общества с ограниченной ответственностью «ТАПАС ПЛЮС» на сумму 2 800 000 000 (Два миллиарда восемьсот миллионов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 30.09.2015 № б/н.

Место нахождения поручителя: 220070, г. Минск, ул. Радиальная, д. 54Б, офис 9.

УНП (учетный номер плательщика) поручителя: 190976309.

Стоимость чистых активов поручителя на 01.01.2015 составляет 95 667 млн. белорусских рублей, на 01.07.2015 составляет 63 117 млн. белорусских рублей.

В случае неисполнения или ненадлежащего исполнения эмитентом обязательств перед владельцами облигаций требования к поручителям предъявляются в письменной форме с приложением выписки по счету «депо», подтверждающей право собственности владельца на данные облигации и возможность их отчуждения (отсутствие ограничений, связанных с обременением облигаций обязательствами). Данное требование должно быть представлено поручителю по его месту нахождения.

Поручитель отвечает в том объеме, за который поручается.

При получении требования поручитель обязан рассмотреть его в срок, не превышающий 15 (Пятнадцать) календарных дней. При принятии положительного решения по вопросу исполнения обязательств эмитента по облигациям платежей в пользу обратившихся к поручителям владельцев облигаций осуществляется поручителем в течение 30 (Тридцати) банковских дней.

Договор о предоставлении поручительства вступает в силу с момента его подписания эмитентом и поручителем и действует в течение всего срока обращения облигаций, а также в течение трех месяцев после окончания срока обращения облигаций.

Действие договора о предоставлении поручительства прекращается после исполнения обязательств по облигациям (в том числе досрочного погашения всего выпуска облигаций) либо по истечении трех месяцев после окончания срока обращения облигаций, если владельцы облигаций не предъявят в указанный трехмесячный срок требований о выплате денежных средств по облигациям к эмитенту или к поручителю.

В случае принятия решения о ликвидации поручителя, а также в случае, если стоимость чистых активов поручителя, рассчитываемая на первое число каждого квартала, станет меньше объема находящегося в обращении облигаций, эмитент, в течение двух месяцев с момента возникновения одного из вышеперечисленного основания, осуществляет полную замену обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям либо в части недостающей стоимости чистых активов данного поручителя или осуществляет досрочное погашение данного выпуска облигаций либо его части. В случае принятия эмитентом решения о полной замене обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям либо его части, эмитент вносит соответствующие изменения в Решение о выпуске облигаций и в Проспект эмиссии облигаций. Эмитент обязан зарегистрировать такие изменения в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь и в семидневный срок оповестить о таких изменениях владельцев облигаций посредством публикации соответствующей информации в периодическом печатном издании, определенном эмитентом для раскрытия информации.

Эмитент по собственной инициативе вправе принять решение о замене обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям с обязательным согласованием данного вопроса с владельцами облигаций до принятия данного решения эмитентом. Замена обеспечения осуществляется эмитентом после внесения соответствующих изменений в Решение о выпуске облигаций и в Проспект эмиссии облигаций. Эмитент обязан зарегистрировать такие изменения в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь и в семидневный срок оповестить о таких изменениях владельцев облигаций посредством публикации соответствующей информации в периодическом печатном издании, определенном эмитентом для раскрытия информации.

При несогласии владельца(ев) облигаций с заменой эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям, владелец (цы) облигаций вправе предъявить эмитенту облигации к выкупу, в течение 60 (Шестидесяти) календарных дней с момента получения письменного уведомления о замене эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям. В данном случае замена эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям осуществляется после удовлетворения требований владельцев облигаций, несогласных с заменой эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям. Выкуп облигаций производится в аналогичном порядке, определенном пунктом 2.14 настоящего Проспекта.».

3. Остальной текст Проспекта эмиссии остается без изменений.

Изменения зарегистрированы Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь 27.10.2015 г.

Генеральный директор
Управляющей компании эмитента

И.Я. Кривецкий

Ответственный бухгалтер эмитента

О.Э. Мышаковская

И.о. директора Департамента

финансовых рынков ОАО «БПС-Сбербанк»

А.Г. Аухименя

УТВЕРЖДЕНО
Общим собранием
участников
ООО «ДЕКО-ПЛАСТ»
30.09.2015
(Протокол № б/н)

ОАО «Новое Юбилейное»
213014, Могилевская область, Шкловский район, дер. Окуневка
ИЗВЕЩАЕТ О СОЗЫВЕ ВНЕОЧЕРЕДНОГО ОБЩЕГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ,
которое состоится 17 ноября 2015 г. в 15.00 по адресу: 213014, Могилевская область, Шкловский район, дер. Окуневка, г. Центральная, здание сельского клуба.
Регистрация участников Собрания производится в день и по месту проведения собрания с 14.00 до 14.55.
Дата составления списка акционеров, имеющих право на участие в Собрании, – 4 ноября 2015 г.

ПОВЕСТКА ДНЯ:

- О совершении крупной сделки.
- О досрочном прекращении полномочий члена Совета директоров ОАО «Новое Юбилейное» и избрании члена Совета директоров.

Основание созыва собрания – решение Совета директоров Общества от 3 ноября 2015 года.

С информацией (материалами), подлежащей представлению акционером при подготовке к проведению собрания, акционеры могут ознакомиться ежедневно (кроме субботы и воскресенья) начиная с 12 ноября 2015 г. в отделе кадров Общества с 9.00 до 16.00, а в день проведения собрания – по месту его проведения.

Участникам собрания при себе иметь документ, удостоверяющий личность (личный паспорт, для представителя акционера – доверенность или договор).

Совет директоров ОАО «Новое Юбилейное»
УНП 700005581

Минский городской центр недвижимости

УП «Минский городской центр недвижимости» сообщает о внесении следующих изменений в извещение о проведении 20 ноября 2015 г. открытого аукциона № 18-А-15 на право заключения договора аренды земельного участка (опубликовано в газете «Звезда» от 20.10.2015):

- цифры «21 299 423 904» в графе 6 таблицы заменить цифрами «21 299 435 870»;
- цифры «120 247 749» в графе 8 таблицы заменить цифрами «121 740 189».

Телефон для справок 226-16-72. УНП 190398583

ОАО «Світанак» г. Жодино
ПРИГЛАШАЕТ ОРГАНИЗАЦИИ ПРИНЯТЬ УЧАСТИЕ
в выполнении работ по текущему ремонту кровель
ОАО «Світанак» г. Жодино, ул. 8 Марта, 1.

Заявки принимаются по адресу:
г. Жодино, ул. 8 Марта, 1 до 10.00 10.11.2015 г.

За дополнительной информацией обращаться по тел. 3-36-29.

УНП 600038919

ИЗВЕЩЕНИЕ о проведении 25 ноября 2015 года повторных торгов с условиями по продаже имущества, принадлежащего ОАО «Банк Москва-Минск»

Предмет торгов (сведения о продаваемом имуществе)	«Помещение банка» с инвентарным номером 250/D-31877 общей площадью 78,3 кв. м, расположенное по адресу: Витебская область, Полоцкий район, г. Полоцк, пр-д Замковий, д. 2-1, (назначение: помещение финансового назначения)
Продавец имущества	ОАО «Банк Москва-Минск», ул. Коммунистическая, 49, пом. 1, 220002, г. Минск
Организатор торгов	УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск
Начальная цена предмета торгов (без учета НДС)	746 047 000 белорусских рублей
Сумма задатка	74 000 000 белорусских рублей
Условие торгов (условие продажи)	Победитель торгов (покупатель) оплачивает вознаграждение за организацию и проведение торгов, включающее затраты на организацию и проведение результативного аукциона, в размере 3 процентов от цены продажи предмета торгов, указанной в протоколе о результатах торгов, в течение 3 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся в соответствии со ст.ст. 417, 418 Гражданского кодекса Республики Беларусь и порядком проведения аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «Банк Москва-Минск», утвержденным организатором торгов.

К участию в торгах допускаются юридические и физические лица, заключившие соглашение с организатором торгов о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона, внесшие задаток, а также представившие организатору торгов следующие документы:

заявление на участие в аукционе (по форме, установленной организатором торгов); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, установленной организатором торгов); копию свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); копию устава (для юридических лиц); копию платежного документа о внесении задатка; документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012104971019 в региональной дирекции №700 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, код 153001369, УНП 190398583 в срок, установленный для приема документов на участие в аукционе.

Торги проходят в форме открытого аукциона с условиями на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором торгов. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем торгов, а наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах торгов и не включает НДС. В ходе торгов участники могут предлагать свою цену за продаваемое имущество в соответствии с порядком проведения аукциона.

В случае, если торги признаны несостоявшимися в силу того, что заявление на участие в них подано только одним участником или для участия в них явился только один участник, предмет торгов продается этому участнику (покупателю) при его согласии по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Оплата стоимости приобретенного имущества с учетом НДС осуществляется победителем торгов (покупателем) в порядке, предусмотренном в договоре купли-продажи, по согласованию с продавцом.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) заключается после предъявления копии платежных документов о перечислении суммы вознаграждения за организацию и проведение торгов и подписывается в течение 10 рабочих дней со дня проведения торгов.

Торги проводятся **25 ноября 2015 года в 12.00** по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консултации по вопросам участия в торгах осуществляются с **06.11.2015 по 23.11.2015 включительно** в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К.Маркса, 39, каб. 6.

По вопросу осмотра продаваемого имущества следует обращаться по телефону: (0212)23-07-06.

Телефоны для справок:
(017)327-48-36 (УП «Минский городской центр недвижимости»);
(017)239-16-25 (ОАО «Банк Москва-Минск»).

О Б Ъ Я В Л Е Н И Е
11 ноября 2015 г. СОСТОИТСЯ
ВНЕОЧЕРЕДНОЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ

ОАО «Камволь»

Собрание пройдет по месту расположения Общества:
г. Минск, ул. Маяковского, 176,
конференц-зал, 4 этаж главного корпуса.

ПОВЕСТКА ДНЯ

1. О заключении кредитного договора с ЦБУ №524 ОАО «АСБ «Беларусбанк».

Докладчик: генеральный директор – Жаборт А.Г.

2. О предоставлении полномочий Наблюдательному совету ОАО «Камволь» на принятие решений о внесении изменений в условия крупной сделки (взаимосвязанных сделок), в условия аккредитивов, кредитных договоров, договоров залога, заключенных между ОАО «Камволь» и ЦБУ №524 ОАО «АСБ «Беларусбанк».

Докладчик: генеральный директор – Жаборт А.Г.

С материалами, подготовленными к собранию, можно ознакомиться по адресу: г. Минск, ул. Маяковского, 176, ком. 204, тел.: 223 14 20, 2-97.

Начало работы собрания – 10.00.

Регистрация участников собрания с 09.30 до 10.00.

Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию реестра на 01.11.2015 года.

Для регистрации при себе иметь паспорт.

УНП 100074393

СПК «Агрофирма «Лучники»

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ ПОВТОРНОГО ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ОБЪЕКТА НЕДВИЖИМОСТИ:

ЗДАНИЕ КОРОВНИКА,

расположенное:

Минская обл., Слуцкий р/н, Серяжский с/с, д. Павловка, общей площадью – 1404,4 м², инв. №01/502, начальная цена – 11845630 белорусских рублей с НДС. Год постройки 1977.

- Условия продажи: без условий.
- Условия пользования: объект продается в собственность.
- Размер задатка для участия в аукционе – в размере 10 % от начальной цены, перечисляется на расчетный счет р/с 30124553110010 РКЦ №42 г. Слуцк, ф-л ОАО «БелАПБ» МОУ г. Минск, код 153001942.
Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 дней от даты проведения аукциона. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения.

Объект недвижимости является собственностью СПК «Агрофирма «Лучники».

Срок подачи заявления на участие в аукционе с момента опубликования до 10.00 15 ноября 2015 года по адресу: Минская обл., Слуцкий р-н, д. Лучники, ул. Цыкова, 5а, каб. №6 (здание администрации).

Дата, время, место проведения аукциона: 20 ноября 2015 года в 12.00, по адресу: Минская обл., Слуцкий р-н, д. Лучники, ул. Цыкова, 5а, актовый зал (здание администрации).

Справки и дополнительная информация по телефону:

801795-96-860, т.ф. 96-105, 8029-1111220. УНП 600043549

Утерянный полис страховой компании ЗАО «Промтрансинвест» по добровольному страхованию от болезней и несчастных случаев на время поездки за границу формы 2РП, 2РН серии БА № 0894271 считать недействительным.

УНП 100357923

ИЗМЕНЕНИЯ В ПРОСПЕКТ ЭМИССИИ ЖИЛИЩНЫХ ОБЛИГАЦИЙ ПЕРВОГО ВЫПУСКА Общества с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (ООО «ДЕКО-ПЛАСТ»)

г. Минск
Общество с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (далее – эмитент) на основании Протокола заседания Общего собрания участников от 30.09.2015 № б/н вносит следующие изменения в Проспект эмиссии жилищных облигаций первого выпуска Общества с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (номер государственной регистрации 5-200-02-2134, дата государственной регистрации 16.04.2014) (далее – Проспект эмиссии):

1. Пункт 1.11 Проспекта эмиссии жилищных облигаций изложить в следующей редакции:

«1.11. **Исполнительный орган эмитента, с указанием фамилии, имени, отчества, года рождения, образования, всех занимаемых должностей, в том числе вне органов управления эмитента, в настоящее время и за три предшествующих года, размер доли в процентах в уставном фонде эмитента.**

Функции исполнительного органа – директора эмитента переданы по договору на управление компанией №38/УП/КО-2014 от 11.08.2014 г. Управляющей компании ООО «ТАПАС», Генеральный директор – Кривецкий Игорь Яковлевич, действующий на основании Устава:

№ п/п	Фамилия, имя, отчество	Год рождения	Образование	Занимаемые должности	Размер доли в процентах в уставном фонде эмитента
1	Кривецкий Игорь Яковлевич	1971	высшее – окончил Самаркандское Высшее Военное Автомобильное Командное Училище в 1993 г.; Академию при Президенте Республики Беларусь в 2001 г.	с 2015 года по настоящее время Генеральный директор ООО «ТАПАС» до 2014 года ОАО «Белрыба» генеральный директор	0%

2. Пункт 2.5 Проспекта эмиссии изложить в следующей редакции:

«2.5. **Сведения об обеспечении исполнения обязательств по облигациям.** «Исполнение обязательств по облигациям обеспечивается поручителями»:

1. Общества с ограниченной ответственностью «Торговый центр Пассаж» на сумму 7 250 000 000 (Семь миллиардов двести пятьдесят миллионов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 30.09.2015 № б/н.

Место нахождения поручителя: 220070, г. Минск, ул. Радиальная, д. 546, 3-й этаж, каб. 11.

УНП (учетный номер плательщика) поручителя: 192153999.

Стоимость чистых активов поручителя на 01.01.2015 составляет 66 408 млн. белорусских рублей, на 01.07.2015 составляет 14 996 млн. белорусских рублей;

2. Общества с ограниченной ответственностью «ТАПАС ПЛЮС» на сумму 8 000 000 000 (Восемь миллиардов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 30.09.2015 № б/н.

Место нахождения поручителя: 220070, г. Минск, ул. Радиальная, д. 54Б, офис 9.

УНП (учетный номер плательщика) поручителя: 190976309.

Стоимость чистых активов поручителя на 01.01.2015 составляет 95 667 млн. белорусских рублей, на 01.07.2015 составляет 63 117 млн. белорусских рублей.

В случае неисполнения или ненадлежащего исполнения эмитентом обязательств перед владельцами облигаций требования к поручителям предъявляются в письменной форме с приложением выписки по счету «депо», подтверждающей право собственности владельца на данные облигации и возможность их отчуждения (отсутствие ограничений, связанных с обременением облигаций обязательствами). Данное требование должно быть представлено поручителю по его месту нахождения.

УТВЕРЖДЕНО
Общим собранием
участников
ООО «ДЕКО-ПЛАСТ»
30.09.2015
(Протокол №б/н)

Поручитель отвечает в том объеме, за который поручается. При получении требования поручитель обязан рассмотреть его в срок, не превышающий 15 (Пятнадцать) календарных дней. При принятии положительного решения по вопросу исполнения обязательств эмитента по облигациям платежей в пользу обратившихся к поручителям владельцев облигаций осуществляется поручителем в течение 30 (Тридцати) банковских дней.

Договор о предоставлении поручительства вступает в силу с момента его подписания эмитентом и поручителем и действует в течение всего срока обращения облигаций, а также в течение трех месяцев после окончания срока обращения облигаций.

Действие договора о предоставлении поручительства прекращается после исполнения обязательств по облигациям (в том числе досрочного погашения всего выпуска облигаций) либо по истечении трех месяцев после окончания срока обращения облигаций, если владельцы облигаций не предъявят в указанный трехмесячный срок требований о выплате денежных средств по облигациям к эмитенту или к поручителю.

В случае принятия решения о ликвидации поручителя, а также в случае, если стоимость чистых активов поручителя, рассчитываемая на первое число каждого квартала, станет меньше объема находящихся в обращении облигаций, эмитент, в течение двух месяцев с момента возникновения одного из вышеперечисленного основания, осуществляет полную замену обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям либо в части недостающей стоимости чистых активов данного поручителя или осуществляет досрочное погашение данного выпуска облигаций либо его части. В случае принятия эмитентом решения о полной замене обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям либо его части, эмитент вносит соответствующие изменения в Решение о выпуске облигаций и в Проспект эмиссии облигаций. Эмитент обязан зарегистрировать такие изменения в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь и в семидневный срок известить о данном факте владельцев облигаций посредством публикации соответствующей информации в периодическом печатном издании, определенном эмитентом для раскрытия информации.

Эмитент по собственной инициативе вправе принять решение о замене обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям с обязательным согласованием данного вопроса с владельцами облигаций до принятия данного решения эмитентом. Замена обеспечения осуществляется эмитентом после внесения соответствующих изменений в Решение о выпуске облигаций и в Проспект эмиссии облигаций. Эмитент обязан зарегистрировать такие изменения в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь и в семидневный срок оповестить о таких изменениях владельцев облигаций посредством публикации соответствующей информации в периодическом печатном издании, определенном эмитентом для раскрытия информации.

При несогласии владельца(ев) облигаций с заменой эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям, владельцу(цам) облигаций вправе предъявить эмитенту облигации к выкупу, в течение 60 (Шестидесяти) календарных дней с момента получения письменного уведомления о замене эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям. В данном случае замена эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям осуществляется после удовлетворения требований владельцев облигаций, несогласных с заменой эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям. Выкуп облигаций производится в аналогичном порядке, определенном пунктом 2.14 настоящего Проспекта.».

3. Остальной текст Проспекта эмиссии остается без изменений. Изменения зарегистрированы Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь 27.10.2015 г.

Генеральный директор Управляющей компании эмитента	И.Я. Кривецкий
Ответственный бухгалтер Эмитента	О.Э. Мышаковская
И.о. директора Департамента финансовых рынков ОАО «БПС-Сбербанк»	А.Г. Аухименя

ИЗМЕНЕНИЯ В ПРОСПЕКТ ЭМИССИИ ЖИЛИЩНЫХ ОБЛИГАЦИЙ ВТОРОГО ВЫПУСКА Общества с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (ООО «ДЕКО-ПЛАСТ»)

г. Минск
Общество с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (далее – эмитент) на основании Протокола заседания Общего собрания участников от 30.09.2015 №б/н вносит следующие изменения в Проспект эмиссии жилищных облигаций второго выпуска Общества с ограниченной ответственностью «ДЕКО-ПЛАСТ» (номер государственной регистрации 5-200-02-2135, дата государственной регистрации 16.04.2014) (далее – Проспект эмиссии):

1. Пункт 1.11 Проспекта эмиссии жилищных облигаций изложить в следующей редакции:

«1.11. **Исполнительный орган эмитента, с указанием фамилии, имени, отчества, года рождения, образования, всех занимаемых должностей, в том числе вне органов управления эмитента, в настоящее время и за три предшествующих года, размер доли в процентах в уставном фонде эмитента.**

Функции исполнительного органа – директора эмитента переданы по договору на управление компанией №38/УП/КО-2014 от 11.08.2014 г. Управляющей компании ООО «ТАПАС», Генеральный директор – Кривецкий Игорь Яковлевич, действующий на основании Устава:

№ п/п	Фамилия, имя, отчество	Год рождения	Образование	Занимаемые должности	Размер доли в процентах в уставном фонде эмитента
1	Кривецкий Игорь Яковлевич	1971	высшее – окончил Самаркандское Высшее Военное Автомобильное Командное Училище в 1993 г.; Академию при Президенте Республики Беларусь в 2001 г.	с 2015 года по настоящее время Генеральный директор ООО «ТАПАС» до 2014 года ОАО «Белрыба» генеральный директор	0%

2. Пункт 2.5 Проспекта эмиссии изложить в следующей редакции:

«2.5. **Сведения об обеспечении исполнения обязательств по облигациям.** «Исполнение обязательств по облигациям обеспечивается поручителями»:

1. Общества с ограниченной ответственностью «Белскладкомплекс-3» на сумму 34 000 000 000 (Тридцать четыре миллиарда) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 30.09.2015 № б/н.

Место нахождения поручителя: 223050, Республика Беларусь, Минская обл., Минский р-н, аг. Колодищи, ул.Чкалова, д. 37, пом. 7.

УНП (учетный номер плательщика) поручителя: 691787190.

Стоимость чистых активов поручителя на 01.07.2015 составляет 34 016 млн. белорусских рублей;

2. Общества с ограниченной ответственностью «ЗападИнвестСистемз» на сумму 4 125 000 000 (Четыре миллиарда сто двадцать пять миллионов) белорусских рублей согласно договору о предоставлении поручительства от 30.09.2015 № б/н.

Место нахождения поручителя: 220070, г. Минск, ул. Радиальная, д. 54Б, третий этаж, каб. 12.

УНП (учетный номер плательщика) поручителя: 191755772.

Стоимость чистых активов поручителя на 01.01.2015 составляет 4 056 млн. белорусских рублей, на 01.07.2015 составляет 4 356 млн. белорусских рублей.

В случае неисполнения или ненадлежащего исполнения эмитентом обязательств перед владельцами облигаций требования к поручителям предъявляются в письменной форме с приложением выписки по счету «депо», подтверждающей право собственности владельца на данные облигации и возможность их отчуждения (отсутствие ограничений, связанных с обременением облигаций обязательствами). Данное требование должно быть представлено поручителю по его месту нахождения.

УТВЕРЖДЕНО
Общим собранием
участников
ООО «ДЕКО-ПЛАСТ»
30.09.2015
(Протокол №б/н)

Поручитель отвечает в том объеме, за который поручается. При получении требования поручитель обязан рассмотреть его в срок, не превышающий 15 (Пятнадцать) календарных дней. При принятии положительного решения по вопросу исполнения обязательств эмитента по облигациям платежей в пользу обратившихся к поручителям владельцев облигаций осуществляется поручителем в течение 30 (Тридцати) банковских дней.

Договор о предоставлении поручительства вступает в силу с момента его подписания эмитентом и поручителем и действует в течение всего срока обращения облигаций, а также в течение трех месяцев после окончания срока обращения облигаций.

Действие договора о предоставлении поручительства прекращается после исполнения обязательств по облигациям (в том числе досрочного погашения всего выпуска облигаций) либо по истечении трех месяцев после окончания срока обращения облигаций, если владельцы облигаций не предъявят в указанный трехмесячный срок требований о выплате денежных средств по облигациям к эмитенту или к поручителю.

В случае принятия решения о ликвидации поручителя, а также в случае, если стоимость чистых активов поручителя, рассчитываемая на первое число каждого квартала, станет меньше объема находящихся в обращении облигаций, эмитент, в течение двух месяцев с момента возникновения одного из вышеперечисленного основания, осуществляет полную замену обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям либо в части недостающей стоимости чистых активов данного поручителя или осуществляет досрочное погашение данного выпуска облигаций либо его части. В случае принятия эмитентом решения о полной замене обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям либо его части, эмитент вносит соответствующие изменения в Решение о выпуске облигаций и в Проспект эмиссии облигаций. Эмитент обязан зарегистрировать такие изменения в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь и в семидневный срок известить о данном факте владельцев облигаций посредством публикации соответствующей информации в периодическом печатном издании, определенном эмитентом для раскрытия информации.

Эмитент по собственной инициативе вправе принять решение о замене обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям с обязательным согласованием данного вопроса с владельцами облигаций до принятия данного решения эмитентом. Замена обеспечения осуществляется эмитентом после внесения соответствующих изменений в Решение о выпуске облигаций и в Проспект эмиссии облигаций. Эмитент обязан зарегистрировать такие изменения в Департаменте по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь и в семидневный срок оповестить о таких изменениях владельцев облигаций посредством публикации соответствующей информации в периодическом печатном издании, определенном эмитентом для раскрытия информации.

При несогласии владельца(ев) облигаций с заменой эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям, владельцу(цам) облигаций вправе предъявить эмитенту облигации к выкупу, в течение 60 (Шестидесяти) календарных дней с момента получения письменного уведомления о замене эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям. В данном случае замена эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям осуществляется после удовлетворения требований владельцев облигаций, несогласных с заменой эмитентом обеспечения исполнения своих обязательств по облигациям. Выкуп облигаций производится в аналогичном порядке, определенном пунктом 2.14 настоящего Проспекта.».

3. Остальной текст Проспекта эмиссии остается без изменений. Изменения зарегистрированы Департаментом по ценным бумагам Министерства финансов Республики Беларусь 27.10.2015 г.

Генеральный директор Управляющей компании эмитента	И.Я. Кривецкий
Ответственный бухгалтер эмитента	О.Э. Мышаковская
И.о. директора Департамента финансовых рынков ОАО «БПС-Сбербанк»	А.Г. Аухименя

Извещение о проведении 24 ноября 2015 г. повторных торгов по продаже имущества, на которое обращено взыскание в счет неисполненного налогового обязательства, неуплаченных пеней

Сведения о предмете торгов (продаваемом имуществе)		
Наименование, характеристики и местонахождение продаваемого имущества	Начальная цена, бел. руб.	Размер задатка, бел. руб.
Квартира однокомнатная площадью 39,7 кв.м, лоджия 3,3 кв.м инв. №600/С-135464, 600/Д-73302, 2011 г. постройки, расположенная по адресу: Минская обл., Минский р-н., Новодворский с/с, аг. Новый Двор, ул. Счастливая, д. 5, кв. 6	460 552 200	46 000 000
Организатор аукциона	УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск, (017) 327-40-22	
Балансодержатель	СП «Унибокс» ООО	
Обременение	Имущество обременено договором найма жилого помещения	

Организатор аукциона – УП «Минский городской центр недвижимости», ул. К. Маркса, 39, к. 10, 220030, г. Минск.

Аукцион проводится в соответствии с Положением о порядке учета, хранения, оценки и реализации имущества, изъятого, арестованного или обращенного в доход государства, утвержденным Указом Президента Республики Беларусь от 04.09.2006 № 559, и порядком проведения аукциона, утвержденным организатором аукциона.

К участию в аукционе допускаются юридические и физические лица, представившие организатору аукциона следующие документы: заявление на участие в аукционе (по форме, определенной организатором аукциона); заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона (по форме, определенной организатором аукциона); копии учредительных документов (для юридических лиц) и свидетельства о регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); подписанное соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах); заверенную банком копию платежного поручения о внесении задатка, документы, подтверждающие полномочия представителя юридического (физического) лица; а также, при необходимости, иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

При подаче документов на участие в аукционе физические лица, представители физических и юридических лиц предъявляют паспорт или иной документ, удостоверяющий личность.

Задаток перечисляется на расчетный счет №3012104971019 в региональной дирекции №700 ОАО «БПС-Сбербанк», г. Минск, код 153001369; поручатель – УП «Минский городской центр недвижимости», УНП 190398583. Для участия в аукционе по нескольким предметам торгов необходимо внести задаток в размере, установленном для предмета торгов с наибольшей начальной ценой. Сумма задатка для участия в аукционе должна быть внесена в срок, установленный для приема документов.

Торги проходят в форме открытого аукциона на повышение начальной цены. Торги проводит аукционист, определенный организатором аукциона. В процессе торгов начальная цена повышается аукционистом до тех пор, пока только один участник согласится приобрести предмет торгов. Данный участник объявляется победителем аукциона, наивысшая цена (цена продажи) фиксируется в протоколе о результатах аукциона.

Возмещение затрат на организацию и проведение аукциона осуществляется победителем аукциона. Оплата стоимости приобретенного имущества осуществляется в течение срока, указанного в протоколе о результатах аукциона.

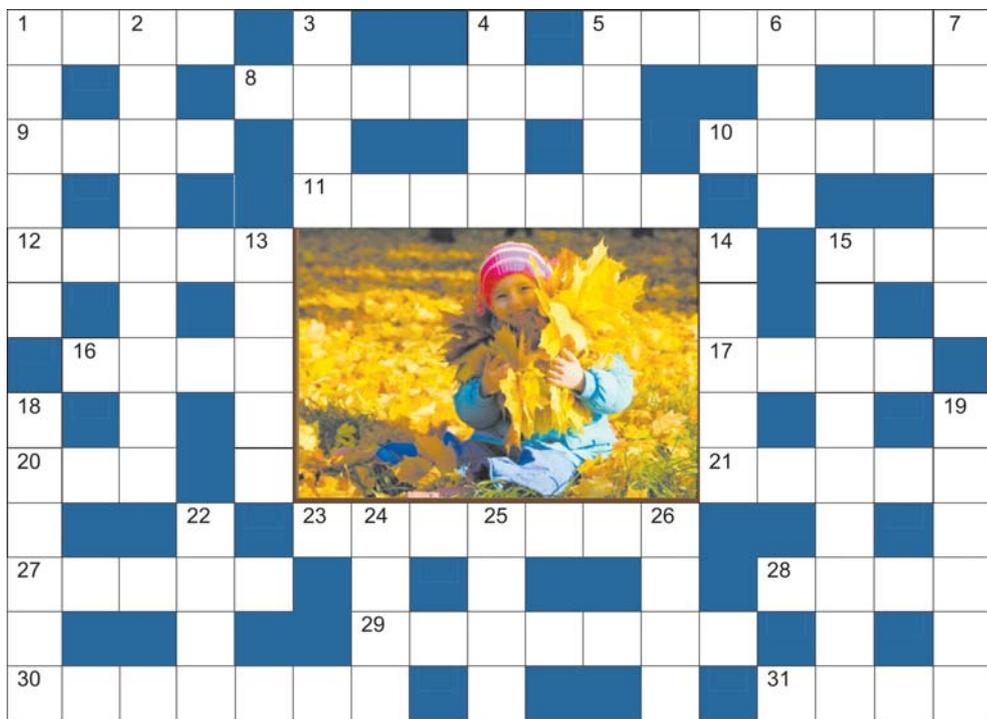
Аукцион проводится 24 ноября 2015 г. в 15.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов.

Прием документов, а также консультации по вопросам участия в аукционе осуществляются с 09.11.2015 по 19.11.2015 включительно в рабочие дни с 09.00 до 13.00 и с 14.00 до 17.00 (по пятницам – до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок: (017) 327-40-22, (017) 327-48-36 – УП «Минский городской центр недвижимости».

ЛІСТАПАДАЎСКАЯ МАЗАІКА

Па гарызанталі: 1. Тое, што і дзік. 5. Прадстаўнік мананалістычнага капіталу. 8. Адна з народных назваў лістапада. 9. Высакаякасная фарфоравыя вырабы. 10. Тэрыторыя пашырэння якіх-небудзь з'яў, выкапнёвых багаццяў. 11. «Пайшлі ў кошык... \Сыраежкі і рыжкі». З верша М.Танка «Мухамор». 12. Жаночае імя. 15. Ніжняя паверхня ў печы. 16. Лістапад на рабой кабыле ездзіць: то ..., то гразь (прык.). 17. «Хутка зазімак возьмецца - \Гусцее, чарнее ...». З верша С. Законнікава «Цёмныя воды восені». 20. Карову б'юць за ..., а бабу — за язык (прык.). 21. Змітраўскія Прысвятак беларускага народнага календара, які сёлета прыпадае на 7 лістапада. 23. «Глыбокі лістапад у Белаавежы. \Шуміць ... пушчы векавой». З верша А.Куляшова «Глыбокі лістапад у Белаавежы». 27. Прысвятак, які адзначаўся 29 лістапада («На ... зіма пацее» (прык.). 28. «Грэчка зжата. Гола ў полі. \... звезена даўно». З верша Я. Коласа «Восень». 29. «Ад лета — ні духу. \Завораны ...». З верша К. Цвірка «Перадзіміе». 30. Прынада для рыб. 31. ... гаспадыня красна (прык.).

Па вертыкалі: 1. «Адцвіло — адбалывала лета. \Лістапад залатым кружляе ...». З верша Ю. Півунова «Лістапад». 2. Лістапад — ...: мужык з калёсамі развітваецца, у сані перабіраецца (прык.). 3. Месца стаянкі і рамонт транспартных сродкаў. 4. Вялікая сетка для лоўлі рыбы з суднаў. 5. Пухліна. 6. Гушчу паеў, а юшку на ... (прык.). 7. «Абляцелі жалуды, \Далякаюць ...». З верша А. Мінкіна «Лістапад». 13. Мінерал. 14. Прывязаная да аброці вярхоўка або рэмень, на якіх водзяць каня. 15. Восень — запасіха, зіма — ... (прык.). 18. Кузьма і Святыя, апекуны земляробства, кавалёў і вяселля; прысвятак у памяць іх адзначаўся 14 лістапада. 19. Генератар пастаяннага

току. 22. Калі ў лістападзе «заплача» ..., то ўслед за дажджом зіма прыйдзе (прык.). 24. Хуткая змена, пералівы колераў, святла. 25. Дарожка для саборніцтваў па вела- і мотаспорце. 26. У старажытных егіпцянаў — свяшчэнны бык.

Склаў **Лявон ЦЕЛЕШ**.

г. Дзяржынск.

Па гарызанталі: 1. Вяр. 5. Алітар. 8. Мачарац. 9. Сёўр. 10. Праверце, калі ласка, адказы: 19. Дынама. 22. Неба. 24. Іра. 25. Трак. 26. Аліс. 5. Аліс. 6. Урр. 7. Хадаў. 13. Аўт. 14. Тават. 15. Пабярэжжа. 18. 31. Хата. **Па вертыкалі:** 1. Восень. 2. Паўзнік. 3. Парк. 4. Трал. 21. Дзяр. 22. Лісота. 27. Мачота. 28. Жыта. 29. Ражынік. 30. Нават. Арвал. 11. Казлякі. 12. Наіна. 15. Пад. 16. Снег. 17. Вада. 20. Зык.

СЁННЯ

Месяц
Апошняя квадра 3 лістапада.
Месяц у сузор'і Дзевы.

Сонца

Усход	Заход	Даўжыня дня
Мінск — 8.17	17.29	9.12
Віцебск — 8.10	17.14	9.04
Магілёў — 8.07	17.19	9.12
Гомель — 7.59	17.20	9.21
Гродна — 8.31	17.45	9.14
Брэст — 8.27	17.50	9.23

Імяніны
Пр. Аляксандра, Ігната, Мікалая, Уладзіміра, Якава, К. Альжбеты, Захара, Славаміра, Яўгена.

Фота Надзеі БУЖАН.

ЗАЎТРА

Геамагнітная ўзрушэнні

ВІЦЕБСК 758мм рт.сл. -1..+1°C +4..+6°C	МІНСК 750мм рт.сл. +3..+5°C +4..+6°C	МАГІЛЁЎ 754мм рт.сл. -2..0°C +4..+6°C
ГРОДНА 758мм рт.сл. +4..+6°C +4..+6°C	БРЭСТ 757мм рт.сл. +1..+3°C +2..+4°C	ГОМЕЛЬ 757мм рт.сл. 0..+2°C +6..+8°C

Абазначэнні:
■ — няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў
■ — невялікія геамагнітныя узрушэнні
■ — слабая геамагнітная бура

...у суседзях

ВАРШАВА +4..+6°C	КІЕЎ +6..+8°C	РЫГА +6..+8°C
ВІЛЬНЮС +5..+7°C	МАСКВА +2..+4°C	С.-ПЕЦЯРБУРГ +2..+4°C

ад Янкі Крука і Аксаны Катовіч

Дзень нараджэння: як стан месяца ўплывае на лёс чалавека. Кожная фаза Месяца атрымала шырокае асэнсаванне ў традыцыйнай культуры беларусаў і пры ўсёй шырыні паданняў можа быць звязана да абагульняючага станючага або адмоўнага пачатку.

У 2004 годзе нам давлялося быць у в. Маісеевічы Ваўкавыскага раёна і пазнаёміцца з жанчынай, пра якую казалі, што яна «лечыць людзей» і што «да яе едуць і зблізку, і здалёк». Мы доўга задавалі бабулі пытанні, у тым ліку і аб тым, як нашы продкі, не маючы сучасных ведаў пра гараскоп, прадказвалі будучыню. Неўзабаве даведаліся, што ў бабулі ніколі не было сваёй сям'і, дзетак, што «дар» дапамагаць людзям ёй перадала бабуля па мацярынскай лініі. На наша пытанне, чаму так склаўся яе лёс, адказала проста: «Дак мяне ж маці на межы нарадзіла, якая ж тут сям'я». Гэта прагучала як прыгавор. У працяг бабуля расказала: «Мая бабка расказвала, што калі ў матулі пачаліся схваткі, бабка ўсё выбягала на двор, глядзела на месяц і прасіла маці пачакаць. Бо праз некалькі часоў нараджаўся маладзік. Але пачакаць не давлялося...»

Прайшоў не адзін год, пакуль мы па крупінках маглі сабраць інфармацыю аб тым, як пэўная фаза Месяца, у якую чалавек нарадзіўся, аказвала ўплыў на яго лёс. Аналізуючы гэтую інфармацыю, можна зрабіць выснову: у нашых продкаў працаваў прынцып «падобнае выклікае падобнае».

♦ Народжаныя на маладзіку павінны былі быць людзьмі рухомымі, нястомнымі, захоўваючы на працягу ўсяго жыцця аптымізм і жыццялюбства; даўгавечнымі, дажываць да глыбокай старасці. Яны, быццам малады Месяц, будуць доўга заставацца маладымі.

♦ Народжаных пад поўню або ў самую поўню лічылі ўладальнікамі усяго вялікага, як поўня: вялікага розуму, вялікай хаты і вялікай сям'і. Стануць людзьмі сталымі і паважанымі. Але і хварэць будуць ад вялікіх памераў свайго цела.

♦ Тыя, хто нараджаўся на збыта Месяца, найчасцей былі людзьмі хваравітымі, хутка старэлі і былі недаўгавечнымі.

♦ Вядомы сведчанні аб тым, што дзеці, якія нарадзіліся ў той момант, калі Месяца наогул няма на небе («на межах», «на сходах»), былі худымі і бясплоднымі; з розных прычын не маглі стварыць сям'і.

Даты Падзеі Людзі

1915 год — у Кіеўскай вобласці Украіны нарадзіўся Дзмітрый Цімафеевіч Гуляеў, адзін з кіраўнікоў партызанскага руху ў Мінскай вобласці ў Вялікую Айчынную вайну, Герой Савецкага Саюза. З 1936 года служыў у Чырвонай Арміі. У Вялікую Айчынную вайну з чэрвеня 1941 года на Заходнім фронце. У раёне Слуцка трапіў у акружэнне. У партызанах з ліпеня 1941 года. Удзельнік Любанскага бою 1941 года. З мая 1942 года камандзір атрада, які ў студзені 1943-га ўвайшоў у 99-ю партызанскую брыгаду. З чэрвеня 1943 года камандзір 101-й партызанскай брыгады імя А. Неўскага, якая дзейнічала ў Старобінскім раёне. Загінуў у баі ў 1943 годзе.

1920 год — у Бабруйску нарадзіўся Сямён (Самуіл) Пятровіч Асновіч, беларускі скрыпач, заслужаны артыст Беларусі. У 1947 годзе скончыў Беларускае кансерваторыю. У 1937—1941 гадах — саліст, з 1945-га па 1985-ы — канцэртмайстар Дзяржаўнага акадэмічнага сімфанічнага аркестра Беларусі. У складзе струннага квартэта Беларускай філармоніі з 1945 па 1955 год прапагандаваў творы беларускіх кампазітараў. Больш за 20 гадоў выкладаў у музычнай школе пры Беларускай кансерваторыі. За гады працы сыграў практычна ўсё класічны і сучасны рэпертуар сімфанічнай музыкі. Выступаў і як саліст.

1955 год — адкрыты Столінскі раённы краязнаўчы музей. Размяшчаецца ў адным з маляўнічых куткоў ландшафтна-пейзажнага парку «Манькавічы», які з'яўляецца спадчынай старадаўняга магнацкага роду Радзівілаў і належыць да помнікаў прыроды рэспубліканскага значэння. Экспазіцыі музея размешчаны ў 6 залах: прыроды, археалогіі, гісторыі (3 залы) і этнаграфіі. У ліку найбольш цікавых экспанатаў гістарычнай часткі экспазіцыі стол, крэсла і прадметы хатняга ўжытку княскай сям'і Радзівілаў, крэсла ручной работы XVIII ст., калекцыі старадаўняй халоднай і агнястрэльнай зброі.

Было сказана

Вінцэнт ДУНІН-МАРЦІНКЕВІЧ, класік беларускай літаратуры і драматургіі:
«Кожнае Божае стварэнне прывязваецца да роднага кута, у якім, выходзячы з мацярынскага ўлоння, выдала першыя гукі, у якім, падтрыманае чутымі, клапатлівымі рукамі бацькоў, ставіла першыя крокі».

УСМІХНЕМСЯ

Дзеці — кветкі жыцця :)
— Мама, ты мяне нарадзіла, каб любіць ці каб я табе дапамагаў цацкі збіраць?
вершычка з міністэрства, міністр — бацькоў, бацькі баяцца дзяцей. І толькі дзеці нікога не баяцца...

Спаць баюся!
Пасля таго, як паспіш, на працу трэба ісці.
Школьны настаўнік — калегу:
— Не, працаваць стала зусім немагчыма. Настаўнік баіцца дырэктара, дырэктар — інспектара, інспектар — пра-

— **Вадзік, ты нават не ўяўляеш сабе, як цяжка есці буракі замест шакаладкі!**
— **Люся, затое я выдатна ведаю, як цяжка піць чай замест віскі.**
Самая эфектыўная лячэнне зёлкамі — крапівой ніжэй спіны.

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ НУМАР 2 АД 17 ЛЮТАГА 2009 ГОДА, ВЫДАДЗЕНАЕ МІНІСТЭРСТВАМ ІНФАРМАЦЫІ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ.

Дырэктар — галоўны рэдактар **КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч**.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: Н. ДРЬІЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. ЛЯЎКОВІЧ (першы намеснік дырэктара), М. ЛІТВІНАЎ (намеснік галоўнага рэдактара), А. КЛЯШЧУК, Н. РАСОЛЬКА, С. РАСОЛЬКА, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК.

Выдавец — Рэдакцыйна-выдавецкая ўстанова «Выдавецкі дом «Звязда».

НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 287 19 19 (тэл./факс), аддзелаў: п'ямату — 284 44 04, падпіскі і распаўсюджвання — 284 44 04, 287 17 21, бухгалтэрыі: 287 18 81.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў, іх меркаванні не з'яўляюцца супадзеннем з меркаванням рэдакцыі. Рэдакцыя па сваім меркаванні адбірае і публікуе адрасаваныя ёй пісьмы. Перадруку матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

<http://www.zviyazda.by>
e-mail: info@zviyazda.minsk.by, (для звяротаў): zvarot@zviyazda.minsk.by

ПРЫЁМ тэл./факс: 287 17 79, РЭКЛАМЫ e-mail: reklama@zviyazda.by

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП № 02330/106 ад 30.04.2004. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 5 разоў на тыдзень. Тыраж 20.035. Індэкс 63850. Зак. № 4336.

Нумар падпісаны ў 19.30
4 лістапада 2015 года.

М	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
П	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12